

Biblioteca Pop. Rural - Dava
SALA DE LECTURA

SALA DE LECTURA

Grîu la vară, Bine-n țară, Pace la hotară!

De la lumina acestui suris,

de la privirea scrutătoare

și vizionară a acestor ochi,

de la această imagine simbol

incepe România

Anul Nou 1982, an pe care

toți fiii ei și-l doresc rodnic,

bun, liniștit și luminos!

Și nu și-l doresc oricum,

ci prin munca lor,

prin iscusința miinilor lor,

prin cutezanța minților lor.

Un exemplu cu rădăcini adinci în tradițiile revoluționare ale națiunii

La început de an nou, ziua de naștere a tovarășei Elena Ceaușescu deschide șiragul sărbătorilor unui nou calendar și omagiul ce i-l adresăm cu acest prilej cuprinde în el recunoștința fierbinte pentru neodihna așezată în slujba întregii națiuni, pentru veghea prin care contribuie la propășirea necontenită a științei românești. Pentru nobilul exemplu de abnegație și dăruire oferit, zi de zi, tuturor. Un exemplu cu rădăcini adinci în tradițiile revoluționare ale națiunii noastre, în aspirațiile de pace și prosperitate ale poporului român.

Fin gândirea și faptele sale, tovarăsa de viață a celui mai iubit fiu al patriei sădește în cugetul tuturor femeilor țării un ideal luminos și, în același timp, o încredere nețărmurită în puterea de împlinire a acestui ideal. Noi, femeile, sintem conștiente că datorăm partidului, secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, tovarășei Elena Ceaușescu, viața nouă și demnă pe care o trăim astăzi, condițiile minunate de pregătire și participare a femeilor la viața politică, economică și socială a țării, de afirmare în conducerea regiilor societăți. Prin atașamentul său la cauza slujirii intereselor celor mai înalte ale orânduirii socialiste, între care distingem și perfecționarea statutului de realitate semnificativă al femeilor din țara noastră, întreaga sa viață reprezintă un model valoros la care ne raportăm permanent.

Chipul tovarășei Elena Ceaușescu, astăzi, pentru toți cei care o urmează, pentru toți cei care se desăvîrșesc profesional și personal prin însăși hotărîrea de a nu se lăsa de la drumul ales, se constituie într-o efigie înaltă. Dedicată în egală măsură activităților de muncă și audiență socială, în planul cărora se ilustrează rolul eminent om politic și de stat, dedicată progresului științific și tehnologic de avangardă a veacului nostru, spiritul

(Continuare în pag. 12-13)

MARIA BOBU,
vicepreședinte al Consiliului Național
al Femeilor

Semne încurajatoare pentru noul an economic

A demarat bine activitatea economică în cel de-al doilea an al actualului cincinal. Vestile, de la o zi la alta mai numeroase, anunță chiar unele depășiri ale sarcinilor de plan în sectoare de primă însemnătate ale economiei naționale: în combinate chimice și metalurgice, în unități producătoare de materiale de construcții, în centrale electrice, în schele de extracție și foraj. Iată că vasta activitate organizatorică și politică desfășurată în ultimele luni ale anului de curînd încheiat, la toate verigile întregului nostru complex economic, își află, în aceste rezultate, primele roade. Și chiar dacă pînă la finele anului mai este mult, aceste prime rezultate ilustrează într-un fel hotărîrea celor ce muncesc de a încheia cel de-al II-lea an al cincinalului cu rezultate cît mai bune.

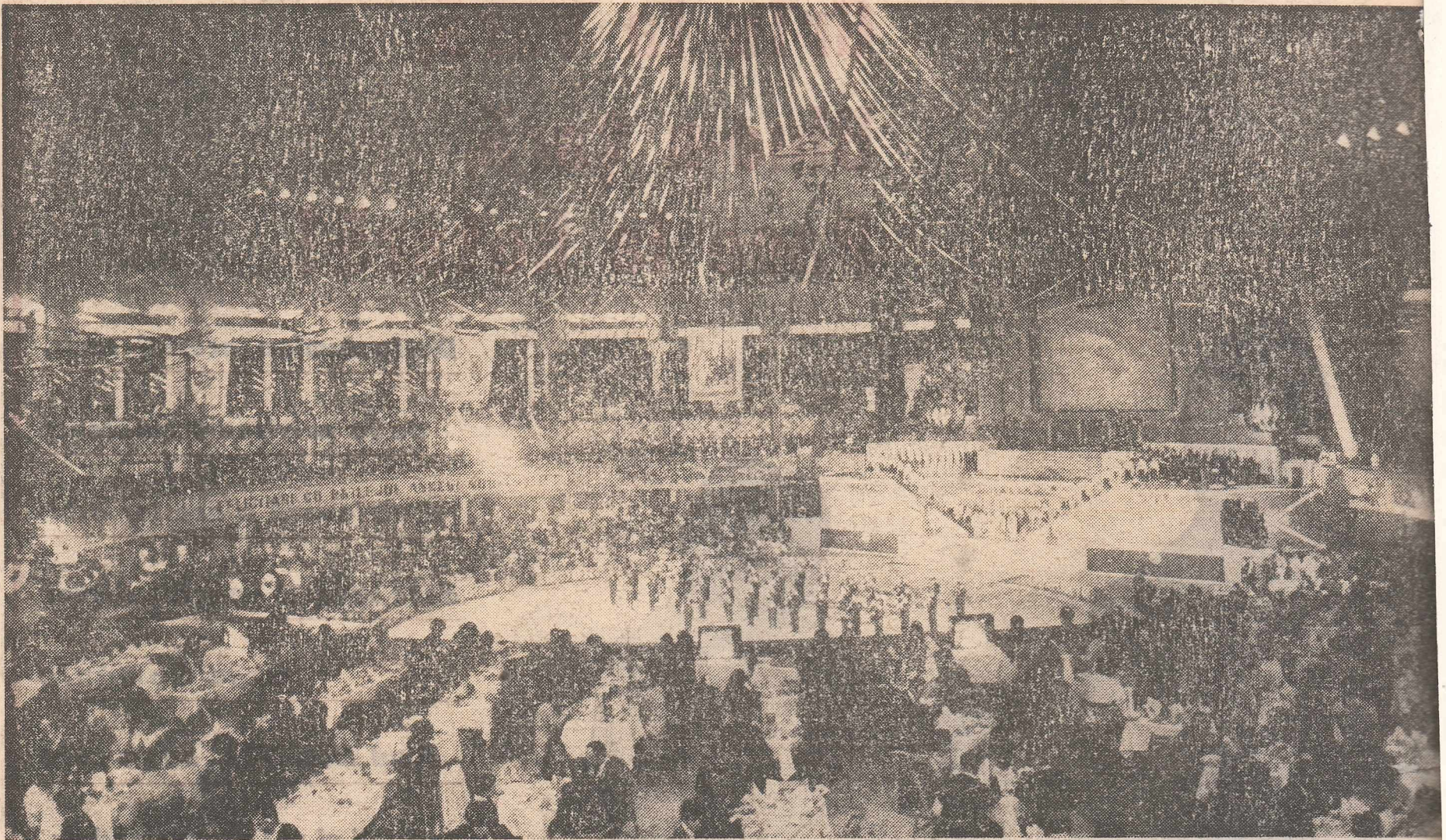
Ne-am pus speranțe mari în acest an economic, deși știm de pe acum că nu vom fi feriți de dificultăți. Pe plan extern asistăm la accentuarea crizei economice, însoțite de a crizei energetice care a cuprins toate statele. Nîciodată prognozele economice n-au fost mai pesimiste. „Perspective sumbre pentru economia americană”, „Perioadă de stagnare în C.E.E.”, „A venit și rîndul Germaniei să fie confruntată cu problema șomajului”, „Perspectivele economice pentru 20 de țări africane sint dezastruoase”, lată numai cîteva din titlurile care ocupă manșetele principalelor publicații ale lumii. Departele de a fi doar rodul inspirației unor gazetari inventivi, aceste titluri reflectă, din păcate, o realitate crudă: în viața internațională, în economia mondială au loc grave perturbări. „Crisa economică — arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu la recenta Plenară a Comitetului Central al Partidului Comunist Român și a Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale

(Continuare în pag. 4)

VASILE BARAC ■

Întoarcere la țărîmul dorului; Firescul ce pare uneori ciudat [pag. 4]; Să fiți sănătoși și să umblați fără supărare [pag. 7]; Reportajul unor redescoperiri redescoperite [pag. 9]; „BALTAGUE” — DESTIN ÎN POSTERITATE [pag. 16-17]; Muzica tinădră ia ora bilanșurilor [pag. 21]

Revelion '82

Am încheiat un an, sărbătorit ca întotdeauna la noi, la români, cu strălucirea, cu bucuria, cu dăruirea datorate momentelor cardinale ale vieții sau ale istoriei. L-am încheiat în precipitarea zgomotoasă și veselă a 22 de milioane de bărbați, femei și copii spre ultima clipă, spre cea de-a 12-a bătăie a ceasului, spre cea din urmă fărîmă de timp ce se cuvine — ne-am zis — acaparată și arsă, trăită intens, din acea supremă nevoie umană de-a umple vidul, proprie omului acestei vremi. L-am încheiat participînd, cu mic, cu mare, la o frenetică sărbătoare a trecerii către mîine, participînd, de fapt, la un mister, unul din cele mai vechi, pe care banalul și ocazionalul „La mulți ani!”, rostit de omul modern, nu-l mai compensează. Oamenii noștri cei vechi nu-și urau, observa cineva, „La mulți ani!” Rivnirea anilor mulți mărturiseste, spunea același, spaima de timp sau de vid, „horror vacui”, proprie nu „primitivului”, nu omului culturilor tradiționale, ci celui modern. Acesta are, s-ar părea, spre deosebire de cel vechi, sau, oricum, infinit mai mult decît el, spaima timpului, teroarea față de vid, de unde dezlănțuirea, adeseori orgiastică, a revelionului. Cel vechi, avînd puterea sau știința tainică de a se așeza în acord ori în armistițiu cu timpul, dorea de la an altceva, dorea — cum spune colindul — „semne bune”.

Noi, cei de la Dunăre și Carpați, am crezut, de cînd ne știm, în astfel de semne, oricum ar fi fost timpul sau anul. Ostenind în plugul celor 365 de zile innumărate cu vrea douăzeci de secole, ne opream o clipă — o singură clipă din an! — ca să și credem. Așa ne-au fost felul, credința, neamul, Neam sărac, zbuciumat, mereu încercat de istorie, dar neam care își trimitea increderea, ca pe buzduganul din basm, pînă la porțile vremii vii, obligîndu-le nu o dată să se cutremure.

Increderea aceasta, astăzi, la noi, e mai puternică decît oricînd, covîrșind spaima vidului, proprie oamenilor acestei lumi ai acestei epoci. O încredere care se întemeiază, ca totdeauna, pe niște „semne”, de fapt pe niște semne devenite de mult certitudini. Certitudinea că tot ce mișcă în seara asta, riul, ramul, orașul, satul, timpul de fapt, în întreaga-i desfășurare, își așază mișcarea sub sensul înnebîlării continue a peisajului și a vieții noastre, în ciuda unor aspre, deloc ușoare solicitări și eforturi, în ciuda unor dramatice, deloc simple probleme ale lumii contemporane, ce nu ne crută de rigorile lor. Cu acest sentiment am sărbătorit Revelionul '82, cu acest sentiment ne-am despărțit de un an ca să urcăm spre altul.

Și se mai adaugă un sentiment. Sentimentul că la fiecare început de an o luăm, într-un fel, de la capăt, deși, în fapt, continuăm. Și că ne aflăm, într-un fel, în cu totul alt punct al existenței noastre sau al istoriei, avînd, de fiecare dată, o nouă reprezentare asupra timpului, dacă nu sîntem indiferenți față de timp. (Și n-avem cum fi!)

Sentimentul acesta ne-a însoțit, poate mai pregnant ca niciodată, în noaptea Revelionului '82, cînd, ascultînd la posturile de radio și de televiziune Mesajul de Anul Nou adresat întregului nostru popor de tovarășul Nicolae Ceaușescu, mi s-a părut ca ținea de timp pe care o numim cel de-al doilea an al cincinalului 1981-1985 se înfăptuiește severă și radicală ca un perete. Un perete, remarcă un scriitor, arest ca o boltă. O herniboltă.

De ce un perete, de ce o boltă?

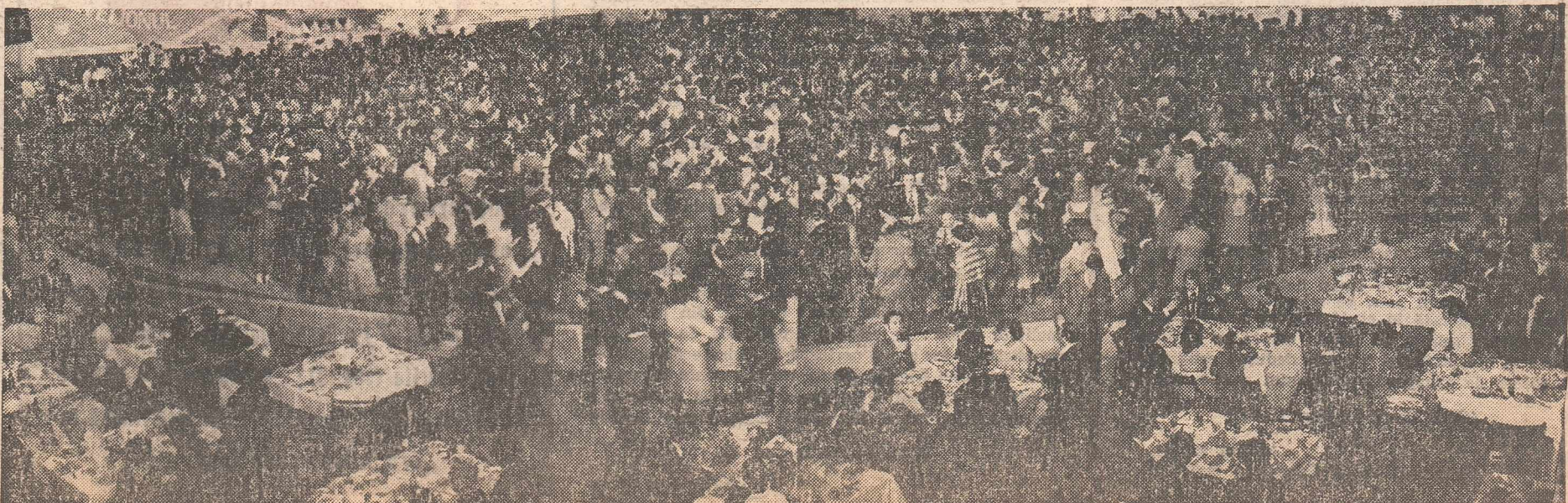
„Vom avea de învins, și în anul viitor, — se arăta, printre altele, în Mesaj — multe greutăți, determinate atît de criza economică mondială, cit și de unele rămăneri în urmă în asigurarea bazei tehnico-materiale. De aceea, este necesar să acționăm cu toată hotărîrea, în spirit revoluționar, pentru lichidarea lipsurilor, întărirea răspunderii și exigenței în întreaga viață economico-socială...”

Ne aflăm deci, din nou, undeva, jos, la poalele timpului, al înaltului și abruptului său perete, pregătindu-ne să urcăm. Să urcăm după cei îndrăzneți, după cei care bat, undeva, sus, bornele, care fixează, primii, corzile ascensiunii, care de-acolo, de sus, ne trimit îndemnuri. Și care, îndemnîndu-ne să urcăm spre noile cote de ideal și de faptă, ne atrag atenția, prin însuși exemplul lor, că între noi toți există, trebuie să existe, o solidaritate a frînghiei, a cătărării, a gesturilor, a respirației. Trebuie deci — așa cum am desprins din Mesajul conducătorului partidului și al națiunii noastre socialiste — să ne articulăm perfect eforturile, să le sincronizăm, să le unificăm, să le fopim unul într-altul, ca pe undele unui riu. Un riu care ar curge vertical. Un riu care n-are voie să se transforme în fîntină arteziană. Un riu care trebuie să urce acolo, sus, într-un punct ideal, unde trebuie să aprindă o flăcără, o idee, un soare sau o hidrocentrală. Nici un strop din el nu trebuie să se piardă. Nici o picătură de efort nu trebuie să se istovească, ci, dimpotrivă, să rodească din plin, spre folosul patriei și al celor ce fac efortul.

Cu acest sentiment — cel al eforturilor ce ne așteaptă și pe care trebuie să le facem mai rodnice ca oricînd — am acaparat, am ars, am trăit intens cea din urmă clipă a anului, clipă în care spaima de vid, nesiguranța sau teama de viitor, proprii oamenilor acestei epoci, au fost covîrșite, aici, la Dunăre și Carpați, de uriașa încredere, întemeiată pe împlinirile și pe faptele vieții, în justețea și în triumful mării cauze în care ne-am angajat.

Cea a edificării României socialiste și comuniste.

ILIE PURCARU

„Intrăm în anul 1982 cu încrederea deplină în forța unită a poporului nostru”

MESAJUL

de Anul Nou

adresat întregului popor,

la posturile de radio

și televiziune,

de tovarășul

NICOLAE

CEAUȘESCU

Dragi tovarăși și prieten,
Cetățeni ai Republicii Socialiste România,

Peste câteva momente încheiem anul 1981, primul an al celui de-al VII-lea plan cincinal, cu rezultate importante în dezvoltarea economico-socială, în ridicarea bunăstării materiale și spirituale a națiunii noastre socialiste. Plenara Comitetului Central al partidului a apreciat realizările de seamă obținute în dezvoltarea industriei, agriculturii, a celorlalte sectoare economice, în progresul științei, învățămîntului și culturii, subliniind, totodată, cu putere lipsurile și greutățile manifestate în această perioadă, stabilind măsurile ce trebuie luate pentru lichidarea lor, pentru îndeplinirea neabătută a Programului partidului de făurire a societății socialiste multilaterale dezvoltate și înaintare spre comunism, a hotărîrilor Congresului al XII-lea. Trebuie să menționăm că toate aceste realizări au fost obținute în condițiile grele create în economia mondială și care s-au manifestat, după cum am menționat nu o dată, și în țara noastră.

Rezultatele dobindite demonstrează justetea politicii Partidului Comunist Român care aplică în mod creator adevărurile generale, principiile socialismului științific la condițiile României. Ele vădese forța creatoare a poporului român, liber și stăpîn pe destinele sale, superioritatea orînduirii noastre socialiste, afirmarea cu putere a rolului conducător al partidului, unitatea întregului popor în munca și lupta revoluționară pentru ridicarea României pe noi culmi de progres și civilizație.

În aceste momente solemne, gîndurile noastre se îndreaptă către clasa muncitoare, țărănime și intelectualitate, către toți oamenii muncii, fără deosebire de naționalitate, către organele și organizațiile de partid, organizațiile de masă și obștești, către întregul popor, care, prin munca sa plină de abnegație, asigură dezvoltarea continuă a României socialiste. Pentru mărețele succese obținute în acest an, vă adresez tuturor, dragi tovarășii, cele mai calde felicitări și vă urez noi și tot mai mari victorii în activitatea închinată poporului, patriei noastre socialiste!

Intrăm, peste câteva clipe, în anul 1982, cel de-al doilea an al cincinalului 1981-1985, cu un program de dezvoltare economico-socială elaborat cu participarea tuturor organismelor democrației noastre socialiste, a maselor largi populare, și care asigură îndeplinirea neabătută a obiectivului strategic, a sarcinilor fundamentale stabilite de Congresul al XII-lea — realizarea unei noi calități a muncii și vieții întregului popor, trecerea României la un stadiu superior de dezvoltare.

Vom avea de învins, și în anul viitor, multe greutăți, determinate atât de criza economică mondială, cât și de unele rămăneri în urmă în asigurarea bazei tehnico-materiale. De aceea, este necesar să acționăm cu toată hotărîrea, în spirit revoluționar, pentru lichidarea lipsurilor, întărirea răspunderii și exigenței în întreaga viață economico-socială, făcînd totul pentru dezvoltarea bazei de materii prime și energetice, pentru ridicarea continuă a calității și nivelului tehnice al produselor.

Aplicînd neabătut noul mecanism economic, autogestiunea și autoconducerea muncitorească, să asigurăm creșterea eficienței economice, a productivității muncii, reducerea cheltuielilor de producție, sporirea continuă a veniturii naționale.

Să facem ca anul 1982 să marcheze un progres puternic al agriculturii noastre pe calea modernizării, ridicării productivității, creșterii producției agricole vegetale și animale, îndeplinirii noii revoluții agrare.

Să așezăm întreaga activitate de dezvoltare economico-socială a patriei pe cele mai înaintate cuceriri ale științei și tehnicii, să ridicăm tot mai mult rolul științei, învățămîntului și culturii în făurirea noii orînduirii sociale.

În anul 1982 să dezvoltăm și mai puternic democrația socialistă, participarea activă a tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, a întregului popor la făurirea conștientă a propriului viitor socialist și comunist.

În actualele împrejurări economice internaționale grele, să demonstrăm forța și capacitatea minunatului nostru popor, care, de-a lungul istoriei sale milenare, a dovedit nu o dată înalte virtuți, dragoste neclintită față de glia strămoșească, necînd înapoi în fața nici unei greutăți.

Acum, cînd poporul nostru, stăpîn pe destinele sale, își făurește viața în mod liber, așa cum dorește, să demonstrăm unitatea sa de granit în cadrul Frontului Democrației și Unității Socialiste, sub conducerea Partidului Comunist Român — forța politică conducătoare a națiunii noastre socialiste.

În anul 1982 să inserăm noi progrese în dezvoltarea neîntreruptă a patriei noastre, în ridicarea bunăstării materiale și spirituale a întregii națiuni, în întărirea independenței și suveranității României socialiste.

Dragi tovarășii și prietenii,
Cetățeni ai României socialiste,

În anul 1981, în viața politică internațională au apărut multe probleme complexe, s-a menținut încordarea, a conti-

nuat cursa înarmărilor, s-au adunat nori negri, prevestitori de furtună, deasupra continentului nostru, deasupra întregii planete. Contradicțiile între diferite state și grupări de state, lupta pentru menținerea și reimpărțirea zonelor de influență au continuat și chiar s-au accentuat în cursul acestui an.

În același timp, s-a intensificat lupta popoarelor împotriva politicii imperialiste și colonialiste, pentru apărarea independenței și suveranității naționale, pentru o politică nouă bazată pe principiile deplinei egalități în drepturi, respectului independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne și avantajului reciproc.

Lupta între aceste două tendințe, diametral opuse, pe arena vieții internaționale, va continua să se manifeste cu putere și în cursul anului 1982.

Este necesar să acționăm cu toată hotărîrea pentru oprirea încordării internaționale, pentru reluarea cursului spre destindere și promovarea unei politici noi, democratice, de respect al independenței naționale, de colaborare și pace.

România va acționa neabătut pentru întărirea colaborării cu toate țările socialiste, cu țările în curs de dezvoltare, precum și cu țările capitaliste dezvoltate, pe baza principiilor egalității în drepturi, respectului independenței și neamestecului în treburile interne.

Trebuie să facem totul pentru oprirea amplasării de rachete cu rază medie de acțiune în Europa și retragerea celor existente, pentru trecerea la reducerea armamentelor și realizarea unei Europe fără arme nucleare.

Să întărim colaborarea și solidaritatea cu toate forțele progresiste, cu toate popoarele care se pronunță pentru oprirea cursei înarmărilor, pentru dezarmare și pace.

Acum, pînă nu este prea tîrziu, să facem totul pentru a determina trecerea la dezarmarea generală, și în primul rînd la dezarmarea nucleară!

Să acționăm cu toată hotărîrea pentru realizarea unei Europe unite, în care fiecare națiune să se poată dezvolta fără teama vreunei agresiuni.

Acum, în pragul Noului An, ne adeseam încă o dată popoarelor Europei, popoarelor întregii lumi, să întărim solidaritatea și să intensificăm lupta pentru dezarmare, pentru apărarea dreptului fundamental al popoarelor la libertate, la viață, la pace! Avem deplină convingere că popoarele dispun de forța necesară pentru a pune capăt cursei înarmărilor.

Să facem totul pentru încheierea cu succes a negocierilor sovieto-americane de la Geneva cu privire la oprirea amplasării și înlăturarea rachetelor nucleare din Europa.

Să acționăm pentru încheierea cu succes, în cursul anului 1982, a reuniunii de la Madrid și convocarea unei conferințe de încredere și dezarmare, asigurînd continuitatea reuniunilor pentru securitate și cooperare în Europa.

Fie ca anul 1982 să determine însoțirea vieții internaționale, întărirea încrederii și concurenței între toate națiunile — condiție esențială a progresului economico-social al tuturor popoarelor, a apărării păcii mondiale!

Fie ca anul 1982 să determine realizarea unor măsuri reale în direcția lichidării subdezvoltării și înfăptuirii noii ordini economice și politice mondiale care să asigure progresul țărilor rămase în urmă, stabilitatea economică internațională!

Să facem totul ca țările mici și mijlocii, țările în curs de dezvoltare, țările nealiniate să participe mai activ la soluționarea marilor probleme internaționale, să se întărească rolul Organizației Națiunilor Unite, al altor organisme internaționale.

Să acționăm cu toată hotărîrea pentru soluționarea conflictelor existente numai și numai pe calea tratativilor, pentru eliminarea forței și a amenințării cu forța din viața internațională.

Doresc să afirm acum, la începutul noului an, că România socialistă va contribui activ la soluționarea problemelor complexe din viața mondială, la lupta pentru dezarmare și pace, pentru apărarea dreptului la viață al popoarelor, pentru realizarea unei lumi mai drepte și mai bune pe planeta noastră.

Dragi tovarășii și prietenii,
Cetățeni ai României socialiste,

Intrăm în anul 1982 cu încrederea deplină în forța unită a poporului nostru, avînd convingerea că noul an va aduce națiunii noastre socialiste noi împliniri în îndeplinirea Programului partidului de dezvoltare economico-socială, de ridicare a bunăstării materiale și spirituale a oamenilor muncii, de întărire continuă a capacității de apărare a patriei, a independenței și suveranității României socialiste.

Urez minunatei noastre clase muncitoare, țărânilor, intelectualității, tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, noi și noi succese, satisfacții tot mai mari în muncă și în viață!

Vă urez tuturor, dragi compatrioți, un An Nou fericit, împlinirea tuturor dorințelor de mai bine!

LA MULȚI ANI!

O bogăție imprescriptibilă a satului românesc: spiritul gospodăresc

Întoarcere la țărâmul dorului

Cind, cu citeva săptămîni în urmă, scriam în „Flacăra” despre Vaideeni Vilcei, nici spațiul tipografic îngăduit de revistă, nici propriile noastre impresii și sentimente, încă incerte, încă nedevenite obsesii, încă aflate sub izbitura nedecantată a unor fapte și întâmplări mai mari ori mai mici, ținînd de superficialia clipei, nu ne-au favorizat deschiderea spre două elemente emblematiche ale acestei lumi: spre un cîntec — „Învîrtita dorului”, care-i mai mult decît un cîntec — și spre un cioban — Ion Longinescu, care nu-i mai mult decît un cioban, desigur...

Dar să le luăm pe rînd. Vaideeni Vilcei, ca toate satele de ciobani, sînt de văzut mai ales în tirziul toamnei — așa le-am văzut și noi — cînd, vreme de zile și zile, oameni și turme încep să coboare din munți. Satul, spuneam în mai vechiul nostru articol, are 30 de munți pe care își păstorește oile, cele peste 30.000 de oi cu care, cînd coboară la vale pentru iernat, albește versanții, ca în „Turmele” lui Eusebiu Camilari. Spectacolul, pentru cel ce-l privește din marginea „lășătorilor” — acele confidentiale cărări păstorești, netrecute pe hărți, acele tainice drumuri prelinate prin umbra codrilor, legînd stinele, munții și satul — îi bate în suflet cadentele de „Miorită”. O „Miorită” locală — care se cheamă „Învîrtita dorului”, care cuprinde 24 de părți melodice, potrivite pe fluiet, ca un orar muzical al zilei și nopții păstorului, la fel de treze în vechea oilor, și care a fost compusă de un cioban vaideean, Ion Iscriu, în anii primului război mondial — își prelinge, odată cu turmele, ciobărele și de sunete, reluate ritmic, în ritm cu unduirea plaiurilor prin care trece.

Cine mai știe în sat „Învîrtita dorului”? Profesorul Vartolomei Todeci, conducătorul ansamblului artistic al Vaideenilor — ansamblu cu numele „Mioriței”, laureat al mai multor concursuri petrecute pe scenele țării și de pe scenele altor țări — ne spune mai multe nume, printre care pe cel al lui Ion Longinescu.

Cine mai face în sat ciobănie adevărată, iscusită și rostuită? Benoni Morăreț, primarul Vaideenilor, ne spune mai multe nume, printre care pe cel al lui Ion Longinescu.

Mergem, însoțiți de primar, acasă la Longinescu. Longinescu are 47 de ani, e tată a nouă copii și stăpîn pe o turmă de „vreo” 300 de oi. Turma, acum, e plecată, e pe undeva, prin Banat, minată de unul dintre feciori, pentru prima oară „șef” sieși și oilor, nu ajutor al lui țărâ-său. Țărâ-său, gazda noastră, n-a putut pleca el cu turma, fiindcă „îl ține un junghi”.

Ce înseamnă totuși, întrebăm, o turmă de „vreo” 300 de oi? Cite sint de fapt? Primarul rîde, se întoarce spre Longinescu, care nu rîde:

— Auzi, nea Ioane, ce întrebă tovarășu’, cite oi ai, da’ așa, exact?

Camera în care ne aflăm e monahală. Nimic pe pereții albi, nimic pe podeaua de scîndură. O masă cu față albă, cu dantele pe margini, citeva scaune din lemn de stejar, un pat cu un macac făcut din roșu și negru, totul aranjat într-o compoziție cu simplitatea, dar și cu rafinamentul unei picturi pe sticlă. O sticlă pe masă, cu țuică tare, albă prin citeva rafinări succesive. Omul ce ne-a primit pune restul culorilor, albastrul metalic al ochilor, roșul dur al obrazilor, galbenul ca de fildeș vechi al minilor mari și grele, așezate bolovănos pe masa care parcă s-a cocirjat sub ele.

— Auzi, nea Ioane, repetă primarul, ia zi, da’ exact, cite oi ai?

Asta-i mai greu, șovăie gazda (e greu, convine primarul, continuînd să rîdă), oile-s oi, una se îmbolnăvește și moare, alta mă nimereste în colțul lupului, una fată și inmulțește turma, alta deși trecută la mînzări, se vâdește steapă, pe alta o tai și o pui la frigare cînd te-ai lehamneț de zemuri de ierburii... Cum să poți ține „exact” socoteala lor? Mai e și o veche credință, adaugă Morăreț (cum rîde gazda ca unul ce se dezice de astfel de basme), o credință ce spune că,

dacă destăinui exact numărul oilor, dacă le dai astfel pe toate în evidența destinului, ele nu mai sint ale tale, ele sint luate în stăpînire de un destin ce poate fi și vrăjmaș, sorocindu-le pierderii. De fapt, continuă primarul, problema e alta. Problema asta cu nedecararea exactă, „la bob”, a oilor ține de vremea, încă proaspătă amintirilor, cînd, pentru oi mai multe plăteai mult, te trezeai prins într-o plasă de dări din care, zbăindu-te, abia ieșeai. Ieșeai citeodată chiar fără oi. Acum poți ține cite oi vrei, cite poți să ții. Că le declari în cifre precise sau în cifre care încep cu „vreo”, nu asta e important. Căci oile, cite sint sau „vreo” cite sint, sint toate aici, în Carpații noștri, în țara noastră, ca avuție a noastră, aceeași oricum ai număra-o.

Longinescu face. La ce se gîndește? În clipa asta, zice, se gîndește la fiu-său, cel plecat cu oile în Banat. L-a trimis și fiindcă pe el, pe „șef”, îl ține un junghi, dar și ca să se deprîndă „să se descurce singur” cu anagarele transhumanței, mai cu seamă cu drumurile. Cu drumurile? Da, zice gazda, primul secret al ciobanului este azi, mai mult ca oricînd, știința drumurilor, a alegerii lor, fiindcă azi, mai mult ca oricînd, cărările păstorești s-au subțiat, multe s-au infundat, înghițite fiind de ogoare. Nu mai merge ciobanul pe unde vrea, ca odinioară, deși are încă pe unde să meargă, sint destule locuri cu iarbă („iarbă în țara asta e mai multă decît pot să mănince oara sau vaca”), totul e rostul să le știi. Sint ciobani bătrîni din Vaideeni care-și duc turmele pînă-n Dobrogea purtîndu-le numai prin iarbă. Și netrecînd nici o apă pe pod numai Dunărea, restul trecîndu-le cu piciorul, ferind semănăturile, ferind șoselele și pe cei care le străjuiesc. Sigur, nu peste tot se poate merge așa, adică pe „dungi”, cum zic ciobanii. Uneori mai trebuie (ești forțat de împrejurări, mai cu seamă de relief) să ieși în șosea, printre mașini, milițieni și paznici ai C.A.P.-urilor. Și încă s-ar merge bine și pe șosele, ferind mașinile și celelalte primejdii, dacă de-o parte și de alta a drumului ar fi niște fișii inierbate, nu mai largi de 3-4 metri, ca să aibă oia ce rupe, nemaipofînd spre semănături. Dar asemenea fișii nu sint. Și încă s-ar merge bine, fără certuri, amenzi și pierderi, dacă s-ar înțelege, dacă s-ar ști, dacă s-ar cerceta de către cei în drept, de către specialiști, cit, cum, și cînd păgubește oia culturile și cit, cum și cînd le ajută să crească. De pildă, ea îngrășă pămîntul, tot ea îl calcă și îl tasează în epocile în care el tocmai de asta are nevoie. Unii o știu, drept pentru care chiar te poftesc cu oile pe terenul lor în acele epoci. Dar mulți n-o știu. Și încă s-ar merge bine cu oile, încă s-ar face în liniște și cu spor transhumanța dacă, prin locurile în care își poartă ciobanul turmele, niște oameni n-ar abuza de el. Abuzează forțînd un profit, dacă nu personal (deși adesea și personal), ci, să zicem, în beneficiul planului economic al locului respectiv, dar un profit care-l apasă greu pe cel venit de alurea. Adică i se dă ciobanului din Vaideeni loc de pășune în Dolj, în Banat, în Bărăgan sau în Dobrogea, dar cu condiția de a da, pentru locul acela, cadoul ce behăie, ba de a mai face și contracte de miei, de lînă și lapte. Însă ciobanul asta mai are niște contracte la fel încheiate la el în sat. Cum se descurcă printre atitea poveri, asta-i secretul lui. Dar e un secret care-l costă. Îl costă greu și pe nedrept.

Și după toate astea, zicem, cum se face că el, Ion Longinescu, nu numai că n-a părăsit ciobănia, dar, mai mult încă, a pus-o și pe umerii unuia dintre fiii lui? Cum adică, se miră gazda, s-o părăsească? Și cum s-o pună doar pe umerii unuia dintre fii? El, din cei nouă copii ai lui, măcar pe doi sau trei o să-i facă urmași la oi. După care nea Ion Longinescu pune mina pe fluiet și ne cîntă „Învîrtita dorului”.

Fericit pămînt, fericită țară, cu asemenea cîntece, cu asemenea oameni!

ILIE PURCARU

Semne încurajatoare pentru noul an economic

(Urmare din pag. 1)

— se manifestă cu putere în țările capitaliste dezvoltate, se manifestă într-o formă sau alta, într-o măsură mai mare sau mai mică în țările socialiste, dar cel mai greu lovește țările în curs de dezvoltare”. Inflația a atins, în numeroase țări, cote nebănuite; somajul a crescut enorm. Apar tot mai multe bariere protecționiste în calea comerțului și a cooperării economice internaționale. Statele cu economie mai puternică încearcă să pună greutatea crizei economice pe spinarea maselor populare din propria țară, dar mai cu seamă pe a celor din țările în curs de dezvoltare. Dobînzile — formă nouă de aspirare și exploatare imperialistă și colonialistă, cum a denumit-o secretarul general al partidului nostru — se mențin în continuare la un nivel scandalos de ridicat. Iată, schițat pe scurt,

un tablou la zi al economiei mondiale, o realitate de care sintem obligați să ținem seamă. Pentru că, așa cum prea bine știm, nu putem un singur moment să întrerupem contactele cu această lume atît de contradictorie, de unde ne procurăm o bună parte din materiile prime de bază ale industriei noastre, o mare cantitate din petrolul atît de necesar economiei naționale și unde trebuie să ne vindem produsele pentru a ne crea lichiditățile necesare. Întreruperea acestor contacte „pînă la trecerea furtunii”, se sublinia în Plenara Comitetului Central, nu numai că nu ne-ar avantaja dar ar duce, inevitabil, la stagnarea dezvoltării noastre economice, la darea noastră înapoi. Așa că nu numai că nu vom restringe aceste contacte ci, dimpotrivă, le vom amplifica, volumul comerțului exterior urmînd să fie în 1982 cu 14% mai mare decît cel realizat în anul 1981.

Economia noastră are resursele necesare pentru a depăși aceste dificultăți create de gravele perturbații ale economiei mondiale. Anul 1981, primul an al actualului cincinal, încheiat cu rezultate importante, a demonstrat-o. Realizările anului 1981 au confirmat, totodată, justetea orientărilor stabilite de Congresul al XII-lea al partidului cu privire la dezvoltarea economico-socială a țării. Anul 1982 trebuie să ducă mai departe aceste realizări, apropiindu-ne de îndeplinirea obiectivului strategic fundamental al acestei etape — trecerea României în rîndul țărilor socialiste cu dezvoltare economică medie.

Desigur, nu va fi ușor, iar conducătorul partidului și statului nostru ne-a avertizat încă

o dată asupra acestui lucru prin mesajul de Anul nou adresat întregului nostru popor. Pentru a învinge aceste dificultăți va trebui să acționăm cu toată hotărîrea în vederea dezvoltării mai accentuate a bazei de materii prime, a resurselor energetice, pentru dezvoltarea mai puternică a agriculturii care rămîn și în acest an prioritățile absolute ale planului. Producția de țîei, de cărbune, de alte minereuri, cea agricolă, trebuie sporită nelimitat pentru că ea reprezintă baza solidă a dezvoltării industriei, a economiei, a creșterii bunăstării populației. Paralel cu asigurarea necesarului material și energetic al dezvoltării trebuie acționat pentru adîncirea gradului de prelucrare a materiilor prime și materialelor, pentru valorificarea superioară a potențialului în toate sectoarele economiei. Normele de consumuri materiale și energetice trebuie privite ca limite maxime, impunîndu-se o acțiune permanentă pentru perfecționarea tehnologiilor și înnoirea produselor pe baza unor consumuri materiale cit mai mici. Numai în aceste condiții, la care trebuie adăugate utilizarea mai bună a mașinilor și instalațiilor, o organizare superioară a producției și a muncii, o ordine și disciplină desăvirșite, se poate realiza sporirea eficienței, se poate asigura competitivitatea sporită a produselor românești în acerbă concurență de pe piețele externe.

Aceste prime vești de pe frontul muncii despre care aminteam la început, ce demonstrează un bun demaraj, sint semne încurajatoare pentru noul an economic.

Chipul frumos și curat al clasei muncitoare din România

Firescul ce pare uneori ciudat

Meseria aceasta, de scriitor de reportaje, cu graba ei după fapte, cu prejudecata confortabilă a extraordinarului, cu mulțimea de cifre și date, ce-ar trebui să dezvăluie esențialul și care, foarte adesea, tocmai esențialul îl compromite, păcătuiește față de literatura propriu-zisă în unele chestiuni de finețe. O lege a muncii de reporter spune să nu faci portret. Povestind chipul și statura unui om, virîndu-te, adică, în sufletul lui, în felul în care ar face-o un romancier într-o carte de ficțiune, riști să superi de moarte omul, să ți-l faci inamic, deși nu vrei decît să-l lauzi. Și așa, de exemplu, în loc să spui că directorul cutare e un bonom și că bonomia și spiritul lui tolerant au așezat treburile în mătăc într-o întreprindere cu tineri adunați de peste tot, vorbești, dimpotrivă, de intransigența lui, de programul lui pedagogic și de alte lucruri care, de fapt, nu-l caracterizează. Un intransigent pare întodeauna o afacere, iar bonomiile suferă, de cele mai multe ori, că nu-s și ei niște șefi scotoși.

Despre cîțiva oameni, care mi-au plăcut foarte mult, n-am scris fiindcă sint și eu plin de figurile reportajului modern. M-am gîndit, însă, mereu la ei și la rostul lor în viață și, într-un fel, mă simt mintuit de-o vină.

Văzînd atitea locuri de muncă insalubre crezi, cu timpul, că așa se cuvine să fie ele, întunecoase, cu zidurile cojite, cu dușumeaua plină de noroi vechi. Pe urmă te gîndești că de asta sint oamenii, din camerele cu pereții murdari, plătisiți și acriți fiindcă profesiunea lor nu-i tocmai plăcută. Cunoșcînd, de pildă, mai multe tipografii, trăînd de ani buni prin tipografie cu o dominanță de negru, cum ar zice un pictor, m-am deprins cu ideea că nu-i posibil să ții curate atitea hectare de hale și că nici nu-i necesar. La Timișoara am văzut o întreprindere tipografică — Banatul se cheamă — care m-a pus pe gînduri. Mai întîi că înăuntrul ei nu seamănă a întreprindere. Camerele arată toate a gospodărie de om curat ori, mai bine zis, care și-a făcut din curățenie o normă de viață. Peste tot sint flori, perdelele-s albe, atmosfera e plăcută, pe alocuri chiar intimă.

Atmosfera nu-i „de serviciu”. Te întrebi cum stau cu producția și vezi că stau foarte bine cu producția. La intrarea și la ieșirea de la slujbă nu-ți dai seama cine-i muncitor și cine director. Oamenii vin la lucru cu hainele cele mai bune și aici îmbracă salopete curate. Directorul, Radovan Nicolin, spune celui ce-i iese în drum „servus”; ori așa știm că-și vorbește în Banat numai prietenii buni. Întreîndu-se are peste 1200 de încadrați și Radovan Nicolin li se adresează tuturor pe nume și în limba maternă: pe românește, în sirbește, în ungurește și, unde e cazul, pe țigănește, ca să se simtă toți camarazi și egali. În definitiv, dacă omul petrece în fabrică opt ore din zi, de ce nu s-ar simți aici mulțumit de cum i s-a orînduit existența? Grigore Șandru iese la pensie cîrînd, după 44 de ani de poligrafie, și Ludovic Petky, Eduard Giesser și Miloș Georgevici, care-s persoane cu funcții de răspundere în serviciile de editură și tipografie, par să nu aibă altă treabă decît sărbătorirea lui Grigore Șandru. Suferă producția că lumea își socotește timpul petrecut în întreprindere nu ca vechime în muncă și ca un chip de a scoate niște bani, ci ca viață, pur și simplu? Trebuie să fie vremea dedicată lucrului, cum se întâmplă în destule locuri, numai agitație și frustrare? Cu siguranță, nu!

Îmi amintesc de înfățișarea foarte cumsecade a lui Radovan Nicolin și observ că am cam pierdut înțelesul frumos al cuvîntului care spune că omulește așa cum se cade să fie: spiritual, subțire, atent să nu strice dintr-o vorbă repezită cheful de muncă al unui semen.

Veți spune că, totuși, o întreprindere poligrafică învață ceva din albul hirtiei ce-o prelucrează și o tipărește și dacă nu vezi acolo ordine și curățenie, atunci unde s-o vezi?

Iată unde: la Flotația centrală din Baia Sprie, de pe teritoriul localității Țăuții de Sus (fostă, pînă nu demult, Flotația centrală Baia Mare). Aici se concasează minereuri polimetalelice neferoase din bazinul vestic, îndeosebi, și prin flotație se obțin concentrate de plumb, zinc, cupru și alte metale pentru metalurgie. Fiînd vorba de mori de mare capacitate, de pulberi, de

silozuri de pulberi și minereuri, de celule de flotație și de feluritele lichide și spumante cu care se lucrează în astfel de locuri te-ai aștepta la un tip de muncă grea și plină de grozăvii, cum dealtfel ați în unele stații de flotație din țară. Ei bine, dacă ați fost vreedată într-o moară de grîu, imaginați-vă cum se macină piatra și ce praf și ce infern de zgomote ar urma să fie într-o moară de minereuri! Șocol, la Flotația centrală, e întreg și ești uimit mult timp după ce pleci din uzină. Zgomotul e mai mult decît moderat, nu vezi un fir de praf, culoarea pe mașini e proaspătă, miroase, cum zice românul, a curățenie, un muncitor, ici-colo, umbblind printre utilaje cu un aer foarte degajat. Curtea uzinei e o adevărată sărbătoare: flori, iaz cu pește, crîng cu jivine blînde. Îmi amintesc de o flotație de prin preajma Abrudului și de silnicia lucrului de acolo și mă întreb dacă e aceeași meserie. Da, meseria e tot aceea, oamenii sint alții. Directorul, Grigore Iordăchescu, e inginer tehnologic, inginerul șef, Alexandru Konnerth, este electromecanic. Portretul lor este, de fapt, portretul a două inteligențe care se stimulează reciproc. Problema lor de viață este uzina aceasta. Pornită prin '62 cu procedee clasice, uzina s-a tot transformat din mers fără ca transformările să implice o diminuare a confortului. E foarte probabil ca în anii '85, Flotația centrală din Baia Sprie să treacă producția pe calculator de proces după ce își va fi împlinit destiul de industrie curată într-o ramură în care praful și umezeala par destin.

Grigore Iordăchescu și Alexandru Konnerth au aerul distins al unor farmaciști. Cu toate că sint presați de indicatorii de plan nu-s deloc niște persoane vesnice apăsate de-o grijă, cum sint atîția directori. Ei au, în tot ce zic și tot ce întreprind, siguranța celui care nu-i preocupat de ziua de mîine intrucît preocuparea lui e, de-acum, ziua de pomiine. Cu cit lucrurile pe care le proiectează în folosul uzinei și al muncitorilor ei sint mai complicate, mai rafinate sub raport tehnic, al inițiativei ingineresti, cu atît mai paradoxală pare stăruința lor la prosperitatea grădinii cu flori ce primenește aerul uzinei.

N-ar fi prima oară cînd firescul poate să pară ciudat.

TUDOR OCTAVIAN

În fiecare întreprindere: cuvîntul de ordine să fie ordinea și disciplina

Mașini care-și inventează oamenii

Cînd un obiect, ieșit din mîinile unui meșteșugar, ne uimește prin finețea și precizia formei spunem: parcă ar fi făcut de mașină! Recunoaștem astfel faptul că un anumit grad de perfecțiune e numai la îndemîna mașinii, că prelucrarea unei suprafețe metalice, bunăoară, are loc sub imperiul micronului și că există un prag al puterii simțurilor omenești. Căd nici mașina nu mai e în stare să asigure gradul de finețe și precizie pretins de un lucru — fiindcă există și un prag al putințelor mașinii — ce se întimplă? Aici începe straniu — ori poate că aici abia începe normalul — întrucît ce nu mai izbutește mașina, ajunge, iarăși, la talentul, la iscusința minilor unui meșter. Și poate că ar trebui, în fața desăvîrșirii unui obiect fasonat de cuțitele unui strung cu programare electronică, să exclamăm: ce frumusețe! Parcă ar fi făcut de mină omenească!

La Ploiești, la întreprinderea „1 Mai”, în secția „mașini-unelte” se produce, din anul 1979,

asa-numita „mașină de danturat în V”. Este, cu siguranță, cea mai sofisticată sculă realizată în țară și tipul de mașină-unealtă pe care nu se încumeta să-l facă, în toată lumea, decît trei firme, a treia fiind, evident, uzina ploieșteană. La „mașina de danturat în V” piesa cheie — care e un ghidaj elicoidal ce transmite mișcarea și dă direcția — după ce-i croită, într-o primă fază, de o altă mașină foarte complicată și ea, intră, timp de aproape o lună de zile, pe mîinile a doi muncitori: Ștefan Cercel și Ion Tase. În sport, numele marilor performeri e cunoscut de o multime de lume. Ghidajul acesta elicoidal, care-i exclusiv treaba a doi oameni, Ștefan Cercel și Ion Tase, reprezintă în proba respectivă, am putea zice, în profesiunea respectivă, o mare performanță tehnică, dovadă că la firma „Lorentz” — autoarea licenței — maistrul care îl lucrează e o celebritate, un fel de virtuos, ale cărui mîini de aur — precum mîinile unor magici-

eni ai viorii — ar merita un contract de asigurare.

Pînă la urmă, mașina de danturat în V, cu toată fama complexității și a dificultăților ei, nu-i decît o chestiune de organizare a muncii de disciplină a muncii, mai bine zis. Problema, prin urmare, nu-i atît să găsești oamenii capabili de lucruri excepționale, cît condițiile în care oamenii să poată exprima excepționalul dotării lor. Fîindcă de muncitori talentați nu duce lipsă, de fapt, nimeni.

Secția de mașini-unelte de la „1 Mai” are o istorie. În esență avem aici istoria unui fel de a gândi munca unde cauza tuturor cauzelor este disciplina.

Întreprinderea avea nevoie de unele mașini specializate care sau trebuiau comandate în străinătate — și, specializate fiind, plătite cu un preț special — sau trebuiau realizate prin autodotare. Numai că astfel de mașini nu se fac în orice atelier. S-a ivit necesitatea unei fabrici de mașini-unelte în chiar cuprinsul uzinei. O fabrică însă producea mai mult decît e trebuință în uzină.

„În momentul de față, spune inginerul Romeo Hangan, șeful

secției, sintem singura fabrică din țară care nu lucrează după repartiție, ci după comenzile pe care le primește. Iar comenzile, ca să vină, trebuie să dai asigurări că le poți onora. Am putea spune că ne-am cîștigat situația — nu dreptul — de a oferi pieței mașini unicate și specializate, cîntind efectiv pe forțele proprii. Avem în secție 490 de oameni în două schimburi. Dar două schimburi complete, ce produc la fel, după amiezile ca și dimineața. Tot ce producem se importa. La început, pentru mașinile de danturat în V importam ghidajul elicoidal și partea electrică și electronică, astăzi nu mai cumpărăm nimic, deși pentru partea electrică și electronică am fost refuzați de toate institutele de profil din țară. Ni s-a răspuns că nu avem capacitatea și experiența necesară. Înclin să cred că a fost vorba numai de comoditate deoarece, pusi la ambiție, am constituit în fabrică un atelier de proiectare unde s-a proiectat și s-a lucrat în întregime grupul electric și electronic. Inginerii Mihai Butoi, Nicolae Rădulescu, Vladimir Mîrnicu și Cristina Poli nu aveau, e drept, experiența unui asemenea grup, totuși l-au făcut.

Cînd s-a discutat problema oamenilor ce trebuiau aduși să muncească în fabrica tocmai construită, s-au infundat cîteva principii organizatorice. Vroiam să punem baza unui atelier mecanic cu performanțe superioare, era necesar să fim realiști, să solicităm, adică, numai pe acei muncitori care se puteau ține riguros de un pro-

gram. Ce a contat, în primul rînd, a fost calitatea lor de oameni de cuvînt, și abia în al doilea rînd — deși asta poate să pară puțin cam ciudat, dat fiind că se lucrau mașini unicate — capacitatea profesională. Personal, am susținut ideea unor „băleți liniștiți”, a unor oameni echilibrați, cu drag de muncă, în stare — odată începînd o treabă — s-o și ducă pînă la capăt. Apoi, trebuind să lucreze cu o documentație pretențioasă, am încadrat în secție numai oameni cu liceul terminat. Paradoxal, regulile la care ținem cel mai mult nu sînt cele ce privesc strict problema tehnică. Prima regulă este prezența activă la program. A doua este responsabilitatea asupra lucrului și a mașinii ce-o are în seamă fiecare. A treia regulă: demnitatea profesională. Să nu vrei să ți-o ia nimeni înainte. Avem mulți muncitori care aici, la secția de mașini unelte, au cîștigat calități mari: Gelu Marin, Ion Chiritoiu, Șerban Constantin, Aurel Tatu, Nicolae Popescu. Și mei vîrstnicii: Costea Nicolae, Ion Petrace, Stoica Nicolae.

Ită o probă a felului lor de a fi: cu toate că secțiile de prelucrare dau mult șpan, în secția noastră e o curățenie de laborator. Vestiarele arată foarte civilizate, discuțiile între oameni sînt cu profit spiritual. Căd că, de fapt, am realizat atmosfera și relațiile de muncă firești și la care ar trebui să tindă toate secțiile noastre.”

TUDOR OCTAVIAN

Nu muncitoarele chiulesc, ci cîteva „abonate”, mereu aceleași!

La Industria bumbacului, Teșătoria Unit. B din șos. Iancului nr. 90.

Veta Szabo, secretar adjunct organizatoric al comitetului de partid, m-a condus în hale, am putut vedea cum, printre războaiele de țesut, trecînd de la o urzeală la alta, urmîrînd bătaia egală și dregînd acolo unde e nevoie, femeile muncesc, și nu ușor, pentru că doar cu numele se cheamă că lucrează în „industria ușoară”. Opt țesătoare și două firărese stăpînesc 60 de războaie!

Anicuța Rolescu: „Lucrez la 40 de războaie. Dacă unele dintre noi dau dovadă de indisciplină, inseamnă că n-au bur simț! Cînd m-am încadrat în muncă am avut nevoie de fabrică, așa că înțeleg că și fabrica are nevoie de mine! Lucrez de 22 de ani și n-am avut concedii de boală, mi-am făcut concediile de odihnă! La se lucrează în foc continuu. Dacă se oprește o mașină, se oprește toată fabrica!”

Bunea Lina, firăreasă: „Greutăți au cele tinere, cu copii. Dar eu am trei, cel mare e militar, cea mică în clasa a IV-a. și am fost, tot timpul, în tură inversă, cu soțul... Ca să-i creștem și să ne vedem și de muncă, să trăim și noi mai bine. Nu am profitat, că am copii, și pe motivul ăsta să nu muncesc. Poate pentru că îmi place să muncesc.”

Constantina Parascdiv: „Muncesc în întreprindere din 1953 și nu știu dacă am două săptă-

mini de „medical”! Pentru cele care lipsesc de la război, firăreasa trebuie să lucreze dublu, triplu, să tragă pentru ele... Încercăm să le sourem că nu-i bine, dar dacă nu-i în om dragostea de muncă...”

Elena Rotaru, țesătoare: „De 11 ani muncesc aici. Și soțul, sintem colegi, dar în ture inverse, ca să o creștem pe Silvia, e la grădiniță. De cînd lucrez nu am nici un minut lipsă!”

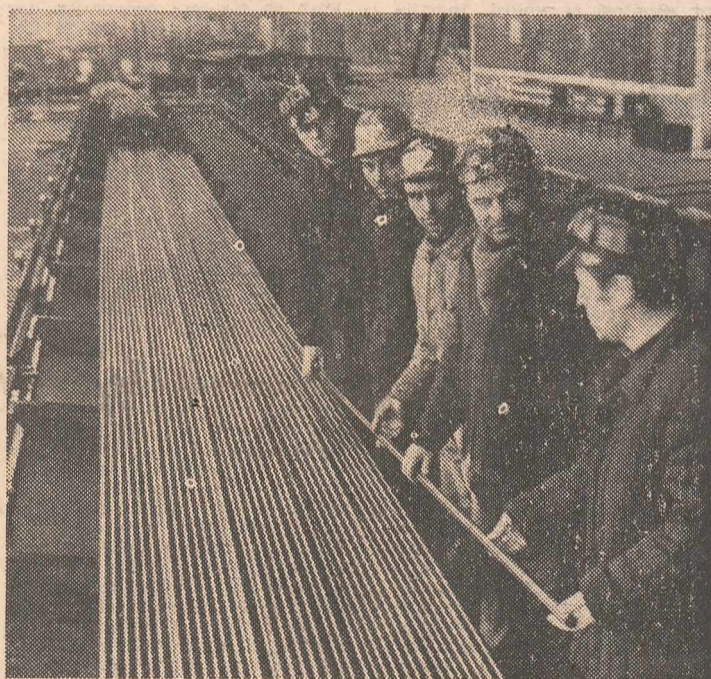
Tovarășă Veta Szabo îmi spune că și dînsa a lucrat cît a fost copilă mică, a avut norocul că a locuit aproape de țesătoria, așa că au crescut în crasa întreprinderii. Venea, cu unul în brațe, cu altul de mină, dar nu își permitea să absente-e...

Sînt și probleme obiective, care, dacă nu scuză biletele de voie, prea ușor emise, ne par, totuși, subiecte de meditație pentru cei din conducere. Bufetul din incintă, iar ne lovim de problema bufetului, aparține tot de I.A.P.L. Pretul unui cîrnăciore trece de 10 lei, o gustare ca'dă nu se poate lua, țesătoarele nu pot părăsi mașinile... Cu ani în urmă trecea un tovarăș, (acela stia ce vor să mînînce oamenii) — ducînd un cărucior prin secții. Era mai simplu. Acum, se pare că Sanepidul refuză să elibereze accepțiunea acestei forme de a se distribui alimentele, pe motiv că în secții e praf! Da' femeile care nu pleacă de lângă mașini tot acolo mînînce, ori că iau mîncarea de la bufet, ori că o iau de la alimentara de peste drum!

O altă greutate de care se lovesc este, ați ghicit?, transportul în comun... Pentru o femeie care lucrează în trei schimburi nu-i chiar atît de comod să aștepte, de pildă, autobuzul 363 din Drumul Taberei, tramvaiul 13, care are și el ore de „dolce farniente” — mai ales seara, în jurul orei 22, cînd muncitoarele ies din schimbul II! Fetele care vin din Prelungirea Ferentari nu au, practic, cu ce ajunge!

Nicolae Popescu, maistru, șef de schimb, este revoltat de „abonatele” la scutiri medicale... „Sînt nejustificate unele învoiri date de medici, care pot fi chiar exagerate de „omenozi”, neînțelegînd că „omenia” fără motiv temeinic poate face rău, pînă la urmă. Un om care abia a deschis ochii în muncă, în viață, se obișnuiește cu „aranjamentele”, și cine are de pierdut? În primul rînd omul, care așa va rămîne, un „aborat” la nemuncă, și producția... Vir uneori cu scutiri medicale retroactiv, iar noi, ce să facem? Au acoperire! Matei Ioana, Dinu Valerica, Dinu Maria, nu știu dacă de 5 ani, de cînd lucrează în secția unde sint maistru, au lucrat, una peste alta, un an! Avem femei extraordinare, eu, ca bărbat, recunosc munca lor grea, munca lor minunată, da' tocmai de-asta mă revoltă chiulul „abonatelor” care lasă pe umerii celor care, în orice condiție își fac datoria, greul muncii!”

PIA OLARU

Cînd poarta n-are gard, disciplina e la fel

Depozitul de combustibil 501, din strada Zăbrăutului, Sîmbătă, ora 13. Din cei 14 încărcători-descărcători și 3 motoristi au venit la lucru doar 6 (șase). Le dăm numele: Constantin Jîrnă, Constantin Gavrilă, Drăghici Grosu, Ilie Ciurlea, Gheorghe Iordache și Vasile Florea. Ceilalți pur și simplu n-au venit. Ei sînt notați în agenda lui Constantin Palade, șeful depozitului. Condiția nu este pentru că nu s-a dat. Dealtfel nîr alte formulare nu sînt. Sintem asigurați că ziua de astăzi este o excepție. Depozitul are rezultate bune. A depășit planul, a livrat și în contul altor depozite, unde au fost greutăți mai mari. Cărbunii sînt livrați la zi. Lemnele doar celor programate în 25 septembrie. Oamenii sînt insuficienți, utilaie de asemenea, calitatea măfii lasă de dorit. Oamenii, cei care sînt, pentru că alții nu vor să se încadreze într-un loc de muncă atît de greu, lucrează de regulă și lumină și sînt plătiți în acord. Nu pentru timpul lucrat, ci pentru tonele manevrate. Din cînd în cînd, ca astăzi, își iau cite o zi liberă. Să-i spunem recuperare? Șeful de depozit nu are prea multe metode la îndemînă pentru instaurarea unei discipline liber consimțite. Sintem asigurați că în cazurile cînd vin la lucru ușor amețiți sînt trimiși imediat acasă. Nu sînt lăsați să intre pe poarta depozitului, că n-are dealtfel nici gard. Șeful de depozit tocmai a sosit cu retribuația. Muncitorii de la depozit cîștigă între 3 și 4 mil lei pe lună. Bineînțeles pentru zilele în care vin la serviciu. Șeful de depozit pare destul de neputincios în fața unei asemenea situații. Oamenii n-au venit la lucru. În zilele următoare vor

veni. Au muncit doar atitea dumini, vin la depozit de la ora 5 dimineața și pleacă odată cu lăsarea întinericului. Altfel cum să cîștige bani? La depozit mai are nevoie de cel puțin 30 de muncitori. Pentru cele trei circulare sînt doar 3 muncitori. Ar trebui, după schemă, să fie 15. Dacă n-ar fi oamenii aceștia, harnici însă uneori nedisciplinați, cu cine am lucra? De la forțele de muncă n-am primit nici o repartiție. Noi trebuie să-i găsim și să mai pierdem timp mergînd cu ei după repartiție. În jur e noroi pînă la glezne. Pensionarul Ioan Bănică, din strada Gherghina 21, a venit la depozit să întrebă cînd îi vin lemnele. Este programat la 29 octombrie. După Anul nou îi vor veni. Urează „La mulți ani” personalului depozitului și pleacă acasă. E drept că a primit cărbuni dar ar fi vrut să-i mai ajute cu niște lemne. La plecare, Constantin Palade ne spune: „Mulți ne întrebă despre termene, disciplină, dar ne ajută foarte puțin”. Credem că așa este. Ilie Ciurlea care și-a încasat retribuația, completează: „Aici banii se cîștigă greu, dar banii așa se cîștigă peste tot dacă-i muncești. Dacă faci bișniță poate îi cîștigi ceva mai ușor. Pentru reeducare trimt doar prin fabrici. La depozite de lemne nu trimt pe nimeni”. Plecînd ne întrebăm: „Oamenii care muncesc la depozite de dimineața pînă seara, deși au program de la 7 la 15, deși mai lipsesc cite o zi din cînd în cînd, sînt disciplinați? În orice caz mai disciplinați decît alții”. Și vorba șefului de depozit: „Dacă nu l-am avea pe aceștia, cu cine am duce lemne și cărbuni oamenilor?”

OPREA GEORGESCU

Sarutînd o fragilă balerină

Marea cîntă printre tenebre,
Mai ușoră ca libelula
Ca o rîndunică-n diră
Ca un deșert irigat de sevă
Eu ascult în vilfoarea ei
Un poem sacralizat de zei.
Marea fumegă ca vîntul
Cîntă ca o pasăre bizară
Dimineța-i obosită și absentă
Și eu desenez un vis marin
Sărutînd o fragilă balerină.

Ninge la Mamaia

Ninge la Mamaia
Fabulos ca-n Himalaia
Straniu sus pe hotel Parc
Cobînd, bocește cucuvaia

Ninge la Mamaia,
Pe plaje galopează vîntul

Ninge la Mamaia,
Digul vechi rezistă neînfrîntul

Ninge la Mamaia
Peste un poet
Ninge la Mamaia
Ninge desuet

Ninge la Mamaia
Ninge cu fulgi mari
Ninge la Mamaia
Peste pescărușii lopătari

Ninge la Mamaia
Peste nisipul nisipos și moale
Ninge la Mamaia
Ninge liniștea răscrucii goale

Ninge la Mamaia
Pe-o femeie oarecare
Ninge la Mamaia
Ninge peste mare

Ninge la Mamaia
Straniu sus pe hotel Parc
Cobînd, bocește cucuvaia
Metafizic ninge la Mamaia.

ILIE VALENTIN

Cu simțul datoriei față de cetățean

Anexă la niște ferme-anexă

Pe strada Illoara, la Clinica veterinară a Consiliului popular al municipiului București, stăm de vorbă cu dr. D. Dumitrescu — șeful clinicii și medic veterinar-șef al sectorului 3 — despre autoaprovizionarea populației din sector, în speță despre autoaprovizionarea cantinelor întreprinderilor.

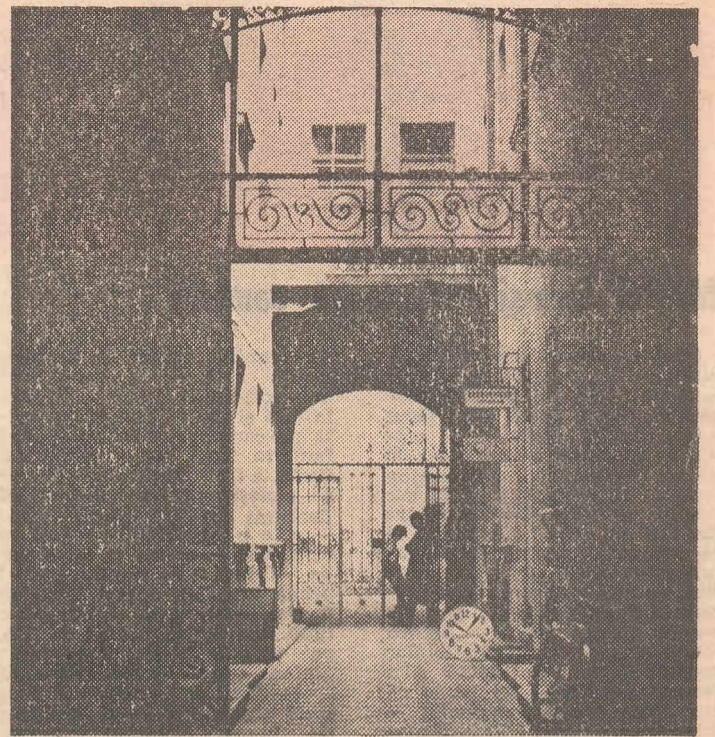
Există vreo legătură între această clinică-sanatoriu a animalelor și meniul strungarului de la Uzinele „23 August” sau „Republica”? Există, și încă una foarte strinsă. Uneori, chiar mult prea strinsă, primejdios de strinsă, asemenea unei frînghii care, fiind foarte scurtă, riscă să-i cam sugrume pe cei pe care îi înfășoară.

Dar iată faptele. Obligația de a se crea, în incintele întreprinderilor, ferme-anexe de animale, în special de porci, pentru aprovizionarea cantinelor, a fost privită, ni se spune, în două feluri. Conducerile unor unități au luat-o în serios, investind răspundere și efort în realizarea ei, conducând altele altfel — au acordat exact atita atenție cât se acordă unei sarcini „în plus”, exteroiară planului de producție, deci putând să stea foarte bine la periferia preocupărilor. La Uzinele „Republica”, de exemplu, lucrurile merg bine, porcii — ne spune dr. D. Dumitrescu — sint sănătoși și voioși, îngrijirea și hrana sint îngrijite și

hrană, grajdul e grajd, proiectat la nivelul cerințelor, inclusiv prin consultarea interlocutorului nostru. Peste drum, la „23 August”, condițiile de întreținere a celor 200 de animale, și mai ales a celor 150 de porci tineri, sint încă precare, așa au fost din pornire, de la construcția unui grajd altminteri spectaculos la privit, fiind făcut din beton și sticlă, dar nerăspunzând tuturor regulilor zooveterinare. Un proces-verbal dresat la fața locului de dr. D. Dumitrescu la 7 decembrie, 1981, recomandă măsuri urgente pentru lichidarea umidității, a frigului, a lipsei de ventilație, pentru sterilizarea prin fierbere a borhotului etc. Un alt proces-verbal, datat 22 decembrie, îl copiază de fapt pe primul, poate cu un plus de nervozitate în accentuarea recomandărilor, ceea ce dovedește că precaritatea inițială a condițiilor amintite se perpetuează prin inerție, indiferență sau neglijență. Cazurile de îmbolnăvire a animalelor, aici, sint frecvente. Interlocutorul nostru și colaboratorii lui, tehnicieni veterinari ca Elena Patru, Constantin Zarzava, Gheorghe Nițu, fac tot ce pot, salvează ce-i de salvat, dar animalele vindecate se întorc la condiții care favorizează, la rindu-le, întoarcerea bolii. Unele animale au trebuit să fie sacrificate prematur. Fără să fie un economist, dar silit de împrejurări să și fie,

dr. D. Dumitrescu a socotit că banii înghițiți pînă azi de medicamentele necesare tratării porcilor ar fi ajuns, și încă de mult, pentru crearea în grajduri a unui microclimat corespunzător. Fără să fie om al tehnicii, dar obligat de împrejurări să observe și tehnica, dr. D. Dumitrescu nu-și poate închipui că o supercetate a tehnicii cum e Uzina „23 August” nu e capabilă să procure două aeroterme pentru combaterea frigului și umidității din grajdul porcilor. Se pare că situația de aici, în ultimul timp, s-a mai schimbat, porcii bolnavi sint mai puțini, dar măsurile luate constituie, deocamdată, simple paleative, neanunțînd o ameliorare stabilă și de durată, în condiția în care nu s-a pornit de la eradicarea definitivă a surselor răului.

O situație oarecum bizară, continuă interlocutorul nostru, se poate întîlni și la ferma Consiliului popular al sectorului 3, păstorită de 5 întreprinderi („Flacăra roșie”, „Progresul”, „Timpuri noi”, „I.M.U.A.B.”, I.O.R.) și numărînd aproape 1000 de porci. Punînd mină de la miră, dar nu și chiverniseală gospodărească, cele 5 nu izbutesc să adune pe zi mai mult de 100 kg de resturi menajere de la cantine, drept care se apelează, pentru hrănirea porcilor, și la produse cerealiere din fondul de stat. Dar atunci, remarcă interlocutorul nostru, de ce mai era nevoie de astfel de ferme?! Cu produse cerealiere, porcii cresc mult mai bine în

combinat specializate, dotate cu tehnică adecvată și cu oameni calificați.

Apropos de oameni, și aici, ni se spune, ar fi niște lucruri de observat. Cel ce supraveghează animalele sint, în cele mai multe cazuri, oameni puși s-o facă „prin sarcină”, ba, mai mult, acești oameni, mereu și mereu, sint alții, selecționați după criterii intimplătoare, nu dintre cei ce iubesc și cunosc animalele și care s-ar putea dedica,

dacă nu exclusiv cel puțin într-o mai mare măsură unei îndelungate dîntre cele mai exigente.

Incheiem aici — unde, de fapt, a încheiat și interlocutorul nostru — niște observații pe care, sperăm, le vom vedea cit mai repede luate-n seamă, spre ușurarea situației fermelor, evident, spre îmbelșugarea niurilor muncitorești.

I. OLTEANU

Portocaliu de basculantă

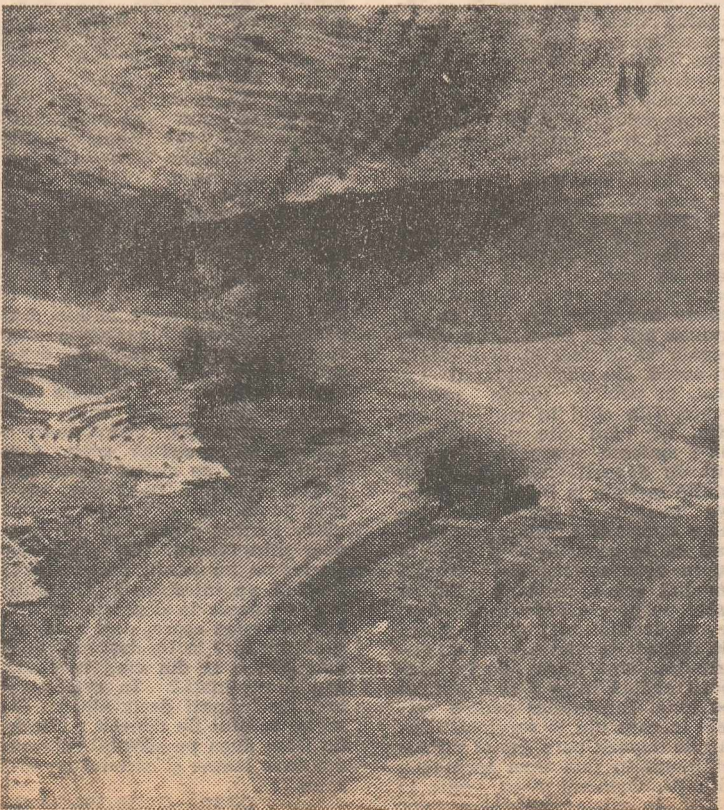
Nu trebuia să mă deconspir în ruptul capului. În buzunar, legitimația de ziarist era dublată de o alta de tehnician aflat în treburi deloc gazetărești. Cel puțin pentru o perioadă. Așa se face că atunci și acolo am reacționat altfel decît de obicei, ratînd un reportaj pe care și acum îl cred că putea fi extraordinar fiindcă eroii erau cu siguranță extraordinari...

Eram în drum spre sediul sectorului de exploatare forestieră Prislop. Alergam tot după lemn de mină. Capul și carnețele de însemnări erau virfuite cu liste de materiale necesare producției, cu devize, cu contracte, cu note de comandă, cu rețeniri, cu extrase din legi, cu cataloage... Atunci am întîlnit Tatrele. Treizeci de autobasculante noi, de mare tonaj, puternice și... portocalii. Fulgerau. Transportau minereul polimetalic între silozul de la Gura Băii și uzina de preparare de la Baia Borsă. Diferența de altitudine: nouă sute de metri. Distanța: treisprezece kilometri. Jumătate din drum era modernizat. Cealaltă jumătate ar fi putut să figureze ca material didactic la clasă, ilustrînd ce este aceea o sinusoidă și ce vrea ea... Capcane parcă semănate cu mina, din care nu scăpai — asta îmi era foarte clar — decît în două situații: 1. să fi fost as în meșerie; 2. să fi fost născut sub zodia viscului.

Altfel mureau. Serpentinele șoselei stăteau spinzurate pe versant precum panglicile de staniol în pomul de iarnă. Sub Vf. Torioioaga zăpada nu era foarte mare, doar vreun metru. Ticălos fusese însă vîntul care o viscolise. O înghesuise prin curbe mai ales. Erau locuri prin care buldozerele renunțaseră să mai taie pîrtie. Acolo unde se dovedise de nebiruit, acolo unde s-a dovedit imposibil de împins într-o parte ori alta, troianul a fost pur și simplu traversat. Ca și sfredelite, în urma caterpilarelor rămăseseră lungi tuneluri cu pereți și bolți din zăpadă, gen iglă. Prin ele fulgerau basculantele portocalii virfuite cu minereu. Să conduci în condițiile acelea, iar uneori să scoți cricul, să ridici mastodontul încărcat cu un munte în miniatură, dar cu măruntăie de munte, să demontezi roata și să rezolvi o pană de cauciu — poate fi numit comportament eroic fără nici o umbră de reticență. Iar după ce vezi astfel de situații sigur nu le mai dai dreptate aceluia care obișnuiesc să susțină precum că oamenii ar fi de trei categorii: buni, răi și șoferi...

Și așa se face că în capul meu, începînd cu iarna trecută, portocaliul de basculantă merge mină în mină cu albastrul de salopetă...

MIRCEA BUNEA

Nu de nou trebuie să ne tenem, ci de stagnarea în gîndire

Un memoriu al lui Ștefan Odobleja

Ne-a parvenit abia acum, prin mijlocirea colaboratorului nostru inginerul Ștefan Bajureanu din Pitești, acest memoriu adresat de savantul Ștefan Odobleja, revistei noastre în toamna anului 1977. Din motive pe care nu le cunoaștem, documentul nu a fost expediat și a rămas pînă de curînd în posesia inginerului Ștefan Odobleja, fiul doctorului Odobleja.

Memoriul a fost scris pe patul de suferință, în ultimele zile ale savantului, ceea ce explică unele inabilități și incoerențe de redactare, impropriile celorlalte scrieri ale doctorului Odobleja, caracterizate prin limpezime, fluiditate și acuratețe stilistică.

La 29 august 1975 am făcut o comunicare, la Congresul Internațional de Cibernetică și Sisteme, care a avut loc la București la A.S.E., organizator principal — străin — fiind John Rose (Anglia), Director general al Organizației mondiale de sisteme generale și cibernetice, iar organizatori români fiind C. Bilciu, Edmond Nicolau, C. Bălăceanu și alții.

La congres a fost distribuită participanților cartea cu Rezumatetele, în care, la pag. 118, eram trecut și eu, cu 4 rînduri în care afirmam, în engleză, că: Psihologia consonantistă era o cibernetică integrală, prima cibernetică din literatura științifică mondială. Deci nu am fost cenzurat acolo.

În ședință, la 29. VIII, orele 16, nu am fost combătut. Deci, cele afirmate de mine au fost luate în considerație de cei prezenți (circa 70 persoane).

Urma să fie publicată cartea cu „Actele congresului”, unde comunicarea mea avea să apară în extenso — 10 pagini dactilografiate (foarte puțin față de alte lucrări minore și care au fost acceptate și avînd 20—40 pagini).

Mă așteptam la obstacole și eventual la o sustragere — la nepublicare — dat fiind că unii ciberneticieni români din a treia generație se manifestaseră contra mea.

1. Cartea mea (Psihologie consonantistă) a fost respinsă de la Expoziția de cărți și a fost reprimată ulterior, după intervenția energetică a unor buni români, printre care menționez pe ing. C.V. Negoită.

În ședință am calculat 5 minute (din cele 15 minute la care aveam dreptul) spre a putea distribui cartea și materialul documentar, dar dr. C. Bălăceanu, vicepreședintele român la secția a 7-a, m-a împiedicat și abia am putut oferi un mic material Președintelui Masturzo

(Italia), pe care dr. C. Bălăceanu zicea să nu i-l dau, nici pe acela, că îl dau degeaba, că nu știe românește.

Pe ziua de 30 ianuarie 1977 am primit o scrisoare de la A.S.E. Secția laboratoarelor de cibernetică economică, Calea Dorobanți, 15—17, telefon 129115, semnată de tov. C. Bilciu, datată din 26.01.1977, prin care eram chemat la București „în vederea discutării unor amănunte legate de observațiile coeditorului șef, dr. J. Rose”, asupra lucrării mele (99 la sută din lucrări fuseseră deja culese la tipografie, doar alte citeva erau încă în așteptare).

Am mers la București la 1.II.1977. La A.S.E. am fost pus la curent cu situația, de către tov. C. Bilciu și tov. ing. Zamfirescu, de la Editura Tehnică. Mi s-a spus că din 10 pagini să las numai 5—6 pagini, să suprim tot ce se referă la prioritatea Psihologiei consonantiste asupra ciberneticii lui Wiener; să nu mai repet de 3—4 ori că Psihologia consonantistă e o cibernetică, ci să spun o singură dată, la sfîrșitul enunțurilor atributelor justificative; să accept suprimarea celor 25 indicări de pagină din textul meu. Mi s-a cerut și suprimarea unor citate din cartea mea, importante pentru problemă, dar după multe pertractări s-a renunțat la acea pretenție. S-a spus că dacă nu accept condițiile impuse, comunicarea mea nu va mai fi publicată în carte. Mi s-a spus că dr. J. Rose e suveran asupra editării, că el e „proprietar” al cărții, care nu are nici o legătură cu congresul; că el nu e obligat să comunice toate comunicările din congres.

Mi-au arătat că dr. J. Rose a corectat personal articolul meu și a făcut unele suprimări. Totuși el nu-mi suprimase textul relativ la prioritatea mea.

Mi s-a spus că J. Rose a observat că ideea priorității mele

nu e validată în țară de forurile superioare. Mi s-a spus că în acest scop a fost consultată Academia R.S.R., Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie și Direcția Presei.

Mi s-a arătat referatul acad. Ștefan Milcu, în care propunea să refac textul ca fond și ca formă, iar în concluzie indica să fie consultat prof. Edmond Nicolau. Mi s-a arătat referatul ambiguu — deci defavorabil — al prof. Edmond Nicolau. Mi s-a arătat referatul de la C.N.S.T., care era favorabil mi și în care se arăta că am publicat cu 10 ani înaintea lui Wiener.

Ing. Zamfirescu a spus la un moment dat că eu urmăresc să mă impun în țară cu atestate de peste hotare (?) și mi-a reproșat că în cartea mea am atacat teoria lui Einstein „admisă de toți”.

Eu consider că am fost forțat în mod ilegal să-mi modific textul meu. Consider că aceasta a fost o ingerință nepermisă, o nedreptate, o încălcare a demnității Congresului Internațional, o încălcare a libertății de exprimare la congres, o jignire a demnității personale și mai ales o jignire a demnității noastre naționale.

Rog să fiu ajutat pentru a se repara pe alte căi interdicția impusă.

Rog să se tipărească o broșură (40—50 pagini) în engleză în care să fie expusă întreaga problemă, succint, cu concluzia ce decurge în mod natural. Broșura respectivă ar putea fi semnată de un alt autor decît de mine (sau fără semnătură ca operă a editurii).

Rog a se interveni la Editura „Scrisul românesc”, Craiova, spre a se mări tirajul cărții mele: „Cibernetica și Psihologia consonantistă”, cu citeva mii de exemplare, dat fiind că acea carte are un pronunțat caracter de afirmare națională.

3. Intrucît s-a înșinuat că prioritatea mea nu e validată de forurile academice din țară, rog să mi se dea puțința de a expune toate argumentele mele, în citeva ședințe special întrunite, urmînd a se valida (sau corecta, sau invalida) această prioritate revendicată.

4. Să se intervină la Editura Tehnică, spre a se admite reintroducerea în text a indicațiilor de pagini, care au fost puse, ca o batjocură, la urmă, după bibliografie.

5. Să mi se trimită corectura, fiindcă mă tem că au de gînd să-mi facă suprimări sub pretext de grabă.

ȘTEFAN ODOBLEJA

Ospitalitatea la români: Musafiri nepoftiți sîmbătă seara spre duminică dimineața

Să fii lovit de un glonț miercurea, pe la ora patru

Ne-am cunoscut astă-vară și din clipa în care v-am văzut mi-am zis că trebuie neapărat să scriu despre dumneavoastră. Mi-ați apărut ca unul din bătrînii exemplari despre care s-a scris în repetate rânduri în revista noastră. De fapt, ajunsese în Călinești, pe Valea Coșăului din Maramureș, purtat de cu totul alte treburi. Nici nu știam că există. Asistasem la o repetiție a formației de dansuri din localitate și Petru Iurca, directorul căminului și profesor de română, ne-a invitat, pe mine și pe colegul Gheorghe Pârja, să ne arate casa bunicii lor săi. Era cald, o privești de basm se întindea dincolo de fruntariile satului și regretam că noaptea care cobora nu ne mai lăsa să ne bucurăm de frumusețea ei.

„Arați acasă, așezat pe o laviță, îngăduindu-vă probabil un răgaz după lucrul de peste zi. Soția dumneavoastră prezătea un bulz pe care imediat v-ați oferit să-l împărțiți cu noi. Ați scos dintr-un colton și o sticlă cu horincă, bucuros că aveți cu cine cinsti un pahar și mărturisindu-ne că nu vă place să beți de unul singur. Un strănepot de-al dumneavoastră meșterea la o undiță care nu fusese prea în formă în ziua respectivă. Il priveați din cînd în cînd cu drag ca pentru a vă asigura că nici o primejdie nu-l amenință. Ați aprins apoi, cu gesturi domoale, lampa și i-ați potrivit fiitului astfel încît întunericul din cameră să nu se risipească în întregime. Bulzul a dispărut în câteva clipe. De-abia după ce am mîncat v-ați zis că acum e vreme și pentru povești. Ați început să ne istorisiți o sumedenie de fapte și noi v-am ascultat cu interes, fiindcă nu e nici o îndoială că de la un om născut în 1793 ai ce afla. Fermecat de harul dumneavoastră de povestitor, nici nu am notat prea multe în carnetul meu de reporter și acum, cînd îmi recitesc rîndurile așternute în grabă nu mai reușesc deloc să reconstitui atmosfera aceea de vrajă pe care ați instaurat-o cu vorbele dumneavoastră. Aveți chipul iluminat de bucuria celui care știe că se

poate face ascultat de către orice asistență. Purtați piețar, pantaloni, ciorăi groși de lînă, bocanci — cam prea groase veșminte pentru o asietă de vreme, mi-am zis eu. Mi-ați ghicit gîndul și ați zîmbit spunînd că altfel vezi lucrurile la bătrînețe. Pe o filă din carnetul meu scrie „Budești — 90 de ani“. Îmi reamintesc ce semnificație are notarea respectivă. Ne-ați spus cu o mare mindrie că aveți o soră de 90 de ani în satul Budești și că și dumneavoastră vă veți strădui să-i urmați pilda. Aveți, ați adăugat, multe șanse să fie așa, fiindcă vă trageți dintr-un neam viguros. „Vite, oi, cai“. Asta înseamnă că în copilărie, ca oricare altul de vîrstă dumneavoastră, mergeați cu vitele, cu oile și cu caii la păscut. Țin minte că ne-ați spus că vă plăcea să vă tirșiți picioarele prin iarba pentru ca să vedeți cum roua zboară în toate părțile ca niște stropi multicolori. „Plugul“ reprezintă o altă etapă în existența dumneavoastră: aceea cînd ați început să ieșiți la arat. Mai urmează și alte rînduri dintre care se înțelege că dacă nu izbucnea primul război mondial n-ați fi trecut poate niciodată dincolo de orizonturile unde ați văzut lumina zilei și nici că ați fi regretat prea mult. Urmează un rînd care mă zguduie și acum: „Într-o miercuri, pe la ora patru, a fost lovit de un glonț“. Ne-ați spus că la început nici măcar nu v-ați dat seama ce se întimplă cu dumneavoastră. Ați simțit doar o fierbințeală în spate, pe unde glonțele a ieșit dușă ce v-a traversat trupul. De-abia pe urmă ați văzut că sînteți plin de sînge și i-ați căutat pe sanitarii.

„Lup răpitor“. Aceasta nu mai e o expresie care vă aparține. Așa v-a caracterizat — chipurile cu obidă — soția cînd a venit vorba despre modul cum v-ați întemeiat căsnicia. „M-a furat ca un lup răpitor“. Îmi aduc aminte satisfacția care se citea pe chipul dumneavoastră în scrisul că nu v-ați dat în lături de la orice pentru a fi cu omul drag, chiar dacă niște rude neînțelegătoare se împotriveau.

Insemnările mele sînt din ce în ce mai succinte. Au mai rămas doar câteva. Am notat numele celor patru copii ai dumneavoastră: Nasta — casnică, Pălăguța — muncitoare la combinatul de prelucrare lemnului, Petru — mecanic auto, Mihai — maistru. De la care aveți șase nepoți. Apoi, iată o referință la cel de-al doilea război mondial, cînd ați fost

concentrat cu căruța de acasă la cărat lemne. E prezentă reflecția dumneavoastră: „Multe mai îndură omul de te și miri de unde are o asemenea putere să treacă prin toate“. Pe urmă, înainte de ultima însemnare, doar cuvintele „cartofi, reparații, friu“. Ceea ce s-ar traduce că acumă mai muncii la cultura cartofilor, mai reparați cite ceva prin gospodărie și că în ziua cînd v-am întilnit ați lucrat la un friu.

Nu știu de ce nu am scris despre dumneavoastră pînă acum, Ștefan Berciu. Dar pot să vă mărturisesc de ce am făcut-o totuși acum. Răsfoindu-mi carnetul plin de însemnări de astă-vară am dat de numele dumneavoastră și mi-am adus aminte de o seară minunată pe care am petrecut-o împreună. Însă numai aceasta nu era de ajuns. Ultima însemnare în legătură cu dumneavoastră mi-a atras atenția indeosebi. „Iarnă, zăpadă, frig, urit“. Mi-ați dezvăluit, după citeva ceasuri de stat la taclale, că iarna nu vă place, cînd zăpada acoperă parcă întreaga lume și totul amortește și e frig. Atunci vi se face tare urit. M-am apucat de scris gîndind că poate această scrisoare venită de la 500 de kilometri depărtare vă mai alungă pînă la primăvară urit și vă face inima mai ușoară.

GEORGE ARION

Să fiți sănătoși și să umblați fără supărare

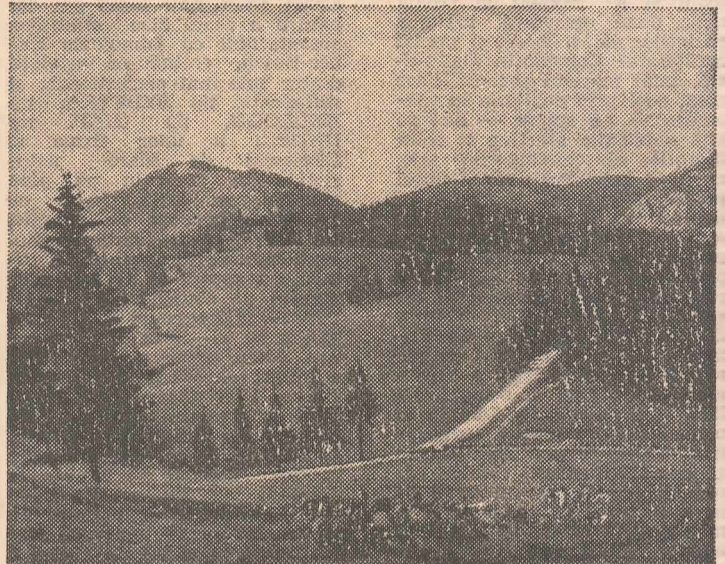
Ca și în alte sate necooperativizate din zona de munte, în Cristești — azi un cătun al satului Rîsca din comuna cu același nume, județul Cluj — oamenii trăiesc din creșterea animalelor. Se mai adaugă, e drept, și alte surse — cîștig cum ar fi vinzarea prisosului de fin ciugulit cu coasa de pe te miri unde. Dar, pe lângă acestea, aproape în toate gospodăriile femeile tes acele universale sacose de piată pe care le întilnim în toată țara, numite în continuare plase ori sacose de rafie deși rafia a fost înlocuită de mult cu imitația ei de plastic. Rîșcanii au prins obiceiul să plece prin țară să vîndă sacose.

Într-o seară de toamnă a

anului trecut, am bătut în usa lui Nicolae Gligan din Cristești. Ne-a primit linistit cînd a auzit că n-avem unde innopta și s-a bucurat că în seara aceea nu mai e singur. Copiii sînt de mult la rosturile lor, unii în sat, alții la Cluj-Napoca, iar gospodina era plecată în țară cu plasele de „rafie“. La 56 de ani, Nicolae Gligan, uscățiv, are o bunănotă caldă pe chip și în fusturile domoale, poate și pentru că a văzut multe și are habar de lumea asta mare, cum zice el. Casa lui părintească, piropirie, în care au crescut mai mulți frați, e locuită de cel mai tînăr și încă mai are alături sora, noate mai veche decît ea, acoperită cu paie. În aceeași ogradă, fără gard între ele, stau și casele lui Nicolae și a încă unui frate, Gheorghe. Întreaga familie a auzit de oaspeti și, cit ai bate din palme, nu mai sîntem singuri. Ni se pune din-

cînd am adus apa de la un izvor mai din deal pînă la poartă, fac tot o zi la dus și alta la întors. Cu drumurile sîntem învățați de cîndu-i lumea. Cu coasa, cu sașă, rîșcanii cunosc toată țara. Eu, de cînd m-am însurat, jumătate de viață am fost singur, fără femeie. Cînd plecam eu, cînd pleca ea, Umbă cu sacose. Numai în București cred că a stat, pe puțin, ca la cinci ani.

A doua zi în zori, cînd ne trezim, omul, cu o undă de zîmbet nedezlipită de cutele feței, ne-a și pregătit ceștile cu lapte cald, lîngă niște felii de salam și de piine. Sînt îndemnat să mînc și mă supun ca într-un ritual irezistibil de care aproape uitasem, un ritual de casă părintească în care vorba părinților cu cit e mai domoală cu atît e mai irevocabilă poruncă și-n care copiii n-au vîrstă fată de părinți.

inte, drept cîin, „ce avem, ce mîncăm și noi“ — slînă, brînză, ouă și piine — și înc-o dată casa și sufletul acestui țaran ni se par că răscompără prin bunătața și căldura ospitalității nedrămuite multe din ușile ce se închid pe lumea asta în fața călătorului insetat de o gură de apă și de-o duscă de somn.

Înainte de-a adormi, într-unul din naturile înfățate proaspăt de gospodari, aflasem că, de la 14 ani, Nicolae Gligan a început să plece ca și ceilalți bărbați ai satului în țară la muncă după bucate. „Noi pe griu lucrăm. Îl aduceam pînă la Hue-din cu trenul. De acolo, cu căruța. Sînt vreo 23 de kilometri. Era mult. Dar pentru noi și astăzi drumurile mai au durată veche. Pînă la Cluj-Napoca sînt 60 de kilometri. Fecioru-meu Costel are „Dacie“ și-i face în cel mult o oră. Da' eu, dacă mă duc cu căruța, cum m-am dus să aduc niște țevi

Mai tîrziu ne apropiem, cu vorba, de plată. Sîntem, totuși, niște străini, deși, desigur, nici o plată nu se potrivește cu sufletul omului, prea ne-am simțit ca acasă. La București, în biroul bunului nostru nea Medar de la redacție — șahistul as în deconturi și în regimurile minuscule de cifre — e ușor să vorbesci de cazare: aici trebuie alte cuvinte, cu care să nu superi și parcă le-am pierdut. Nicolae Gligan înțelege. „Cum să-mi plătiți?“ Și suride părintește. „Să fiți sănătoși și să umblați fără supărare! Numa', cînd mai veniți pe la Rîsca, să nu ne ocoliti“. Ne-a găzduit o noapte un om bun. Așa ceva nu se plătește decît în monedă de suflet. Valută cu valoare constantă. Ceea ce a permis ca dintotdeauna bunătața și ospitalitatea să nu-și modifice pretul.

DORIN GHERGHINESCU

"Flacăra" în Munții Apuseni

Cele două familii ale Nicoletei

Inginerul Ovidiu Porcar are 54 de ani. E neam de moț dintre Zlatna și Abrud, de pe Valea Ampoiului. Ca șef al Laboratorului de pneumoconioze din Brad, care se ocupă de prevenirea și combaterea bolilor profesionale ale minerilor, în primul rînd a silicozei, este cunoscut prin cam toate minele de pe o mare întindere a țării, din Bihor pînă la Orșova și de la Rimnicu Vilcea în capătul dinspre apus al Banatului.

L-am întilnit pentru a treia oară, întimplător, la Vața de Jos, pe valea Cîșului Alb, mergînd la minele Ciungani și Că-

zănești, și pentru că prima și-a doua oară îl căutasem la Brad, mai anii trecuți, să scriu ceva despre activitatea laboratorului pe care-l conduce, acum, cînd drumurile ni se încurcaseră pe negîndite, l-am întrebat bineînțeles ce noutăți mai are să spună. Nevinovata întrebare l-a potențat cuvintele într-o poveste nu chiar de tot lîmpe de despre un miner rămas văduv și cu patru copii și despre faptul cum s-a dus și l-a rugat să-i dea lui să crească un copil, fără nici o pretenție de încheiere de acte sau altceva de felul ăsta. Nicoleta avea 11 ani. Acum are

14 ani, este elevă în clasa a 8-a la Școala generală nr. 2 din Brad și are doi părinți: pe tatăl ei bun, căruia îi spune „tată“, și pe Ovidiu Porcar, căruia îi spune „tatilu“. Cînd Ovidiu Porcar rostise acel cuvînt pe care eu, unul, nu-l mai auzisem, izbucnise într-un plîns tăcut, aproape că fără lacrimi, și s-a întimplat atunci ceea ce cred că se întimplă ori de cite ori plînge un bărbat: înainte ci altora care sînt de față să le dea prin gînd ce au de făcut, el încearcă, luptînd cu el însuși, și nu mai plîngă.

I-am făcut o vizită la Brad în seara aceleiași zile, într-unul din cartierele de blocuri noi unde Ovidiu Porcar are un apartament frumos, pe care pînă n-a demult l-a împărțit doar cu soția sa, Emilia, o femeie blîndă și doar cu cîtiva ani mai puțin vîrstnică decît el, cu care s-a căsătorit în 1955, cîșteră la Cooperativa meșteșugărească „Motul“. Sub lumina blîndă a lustrei din plafonul sufergeriei, cîndădea albeață de zăpadă feței de masă imaculate, Nicoleta minua fără mult chef dar cu îndeminare furculița și cușitul. Și abia după ce ea s-a ridicat, mulțumind pentru cină, și i s-a îngăduit să iașă în fața blocului unde o așteptau citeva colege, „tatilu“ și „mami“ au ținut să se laude cu „camera Nicoletei“, cu „biblioteca Nicoletei“. Am văzut o cameră frumoasă, tineresc mobilată și strălucind

de curățenie. Cit privește bibliotecă, pe cale de a se forma sistematic, în primul rînd cuprinzînd toate lecturile necesare orelor școlare, mi-am dat seama că în gîndul Emiliei și al lui Ovidiu Porcar ea este departe de a avea numai rostul unui lucru care să poată fi din cînd în cînd șters de praf. De exemplu, au remarcat ei, este absolut necesar ca Nicoleta să-și îmbogățească vocabularul. El încearcă prin viu grai, pe cit pot, să aducă bogăție acolo unde era și mai este instructivă să-și cite, dar tot ei știu foarte bine că lucrul acesta nu se poate înfăptui decît prin deprinderea gustului lecturii.

Prima adunare pe care Nicoleta a făcut-o sub supravegherea directă a inginerului Ovidiu Porcar a dus la rezultate. Mi se spune, absolut neașteptate. Ca în orice istorie de familie n-au fost uitate amănuntele Cifrele 18 și 0,35, de care „tatilu“ își aduce, bine aminte, a reușit să dea prin însumare, surprinător, 43. Acum, cu toate că ea învață matematică cu o profesoară severă dar foarte pricepută, Crișan, are numai note de 9 și 10. O elevă de nota 10 s-a dovedit și la limbile străine, la engleză și franceză, pentru care a trebuit să i se caute, într-o vreme, un mediator.

Cînd a venit prima oară în casa celei de-a doua familii a ei — căci se înțelege că se duce des și pe la casa cealaltă — Nicoleta a întrebat-o pe Emilia Porcar dacă marea invazie a tătarilor e mai mare ca Marea Neagră și tot astfel, mi se povestește, auzînd și neînțelegînd prea bine despre „Lacul lebedelor“ l-a întrebat pe Ovidiu

Porcar cînd vor merge cu mașina acolo. Desigur, între timp a aflat că oricite drumuri ar bate nu va putea să ajungă la lacul acela pentru a se scîlda în el. Și de plimbat nu s-ar zice că nu se plimbă, în vacanță. Dintr-o excursie pe la Cluj s-a întors printre altele cu o cremă pentru piștrel, ceea ce a pus-o pe gînduri pe Emilia Porcar dacă să-l mai spună sau nu, cum îi spusese pînă atunci în glumă, „Pîstruțito“. În vara trecută a fost iarăși într-o excursie prin țară, cu „Viforii Apuseni“or“, și din banii de cheltuielă ne care i-i dăduseră, 400 pe rîstimpul celor 12 zile, s-a întors cu o elegantă rochie albă, din pînă de in, toamal bînată și stea în capătul celălalt al sîfonierului, în capătul opus celui în care, pe un umeraș, se află păstrată și acum rochia ei care Nicoleta a venit în casa familiei Porcar, atunci cînd primul lucru pe care și l-a dorit a fost o păpușă. Tot în urma ultimei excursii Nicoleta le-a spus și lor cite ur dar: ei — un serviciu de birou iar lui — un creion de o jumătate de metru „ca să scrie matematică“. Și amîndoi s-au bucurat, cu atît mai mult cu cit nici nu le trecuse prin cap că vor avea parte vreodată de o asemenea bucurie. Vorba inginerului Ovidiu Porcar: „Înainte de a veni ea aici, cînd plecam cu mașina purream aparatul de radio să cînte. Acum nu mai e nevoie. De cînd se urcă în mașină și pînă coboară, ea cîntă mereu“. Mai mult decît atît ei nici nu vor, ei nici nu vor altceva.

DUMITRU CONSTANTINESCU

Tezaur de gândire prioritara românească

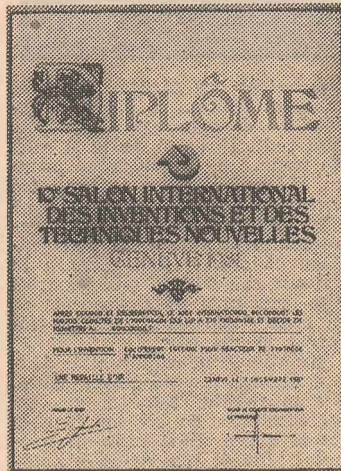
O viață pentru o invenție

Medaliată cu aur la Salonul internațional de invenții și tehnici noi de la Geneva, 1981, realizarea unui chimist român depășește ceea ce era socotit o limită tehnică pe plan mondial.

Il cheamă Marin Vilceanu și e fiu de învățator (tatăl oltean și mama bihoreanca) care a slujit o viață în comuna Căvâran, jud. Timiș, azi Constantin Daicoviciu. A locuit în casa școlii și a învățat în școala unde, două generații înaintea părinților săi, a locuit și predat învățătorul Constantin Daicoviciu, tatăl marelui savant. Face acest ocol prin copilăria sa, deoarece — ne spune — aici se află rădăcinile afective și chiar filosofice ale convingerilor sale, crescând în cultul sacrificiului pentru o idee, al tenacității în slujirea ei. „Lucrurile mari nu se fac decit cu o participare afectivă foarte puternică”. Ne povestește astfel un fapt puțin cunoscut, intrat aproape în legendă. Învățătorul Constantin Daicoviciu din Căvâran era iluminist și preda copiilor de țărani istoria de origini a românilor de la daci și romani. La 1916, cind se spargea frontul, în primul război mondial, autoritățile austro-ungare l-au arestat și, odată cu ceilalți români cărora li s-a intentat procesul de la Buda, a fost condamnat la moarte prin bătaie cu fringerea oaselor. Așa a fost adus în Căvâran, unde și-a dat sfârșitul ca un erou ce a fost și va rămâne. Constantin Daicoviciu, fiul, s-a făcut istoric și, o viață întreagă a răspuns acestei acuzații aduse tatălui său. „O invenție în științele exacte se obține la fel, pe lângă energia nervoasă, cu mult suflet și cu încredere în puterile noastre creatoare, ale românilor”.

Ideea invenției sale „a pornit din școala românească de chimie — ne spune — și nu preluată din alte lucrări apărute în lume. Exprimată de prof. Ulise Corina de la Institutul politehnic din București în cartea sa „Tehnologia amoniacului”, care s-a predat la toate facultățile de chimie din țară”. Sinteza amoniacului din hidrogen și azot, această invenție uluitoare a chimistului german Fritz Haber și a mecanicului

J. Karl Bosch, la 1912, ce a constituit atu-ul forte, arma secretă a Germaniei în primul război mondial, a preocupat apoi, perfecționind-o continuu, pe toți savanții lumii în domeniul chimiei. Pentru armament, dar, mai ales, ca materie primă pentru înfrășămintele chimice cu azot. Deci, pentru pacea și hrana planetei, pentru a face ca pământul să rodească mai mult! Cursa chimistilor lumii s-a dat pentru a rentabiliza obținerea amoniacului cu tehnologia Haber-Bosch, creindu-se instalații dintre cele mai perfecționate și sofisticate, tip SYBETRA, tip KELLOGG, tip GIAP, tip UHDE..., a unor firme și fabricanți de mare notorietate în domeniu pe plan mondial, el obținându-se cu un uriaș consum de energie, ceea ce îl face foarte scump. Pînă la invenția inginerului român s-a socotit că peste randamentul de conversie al reactorilor — hidrogen și azot —, în medie de 17—18 la sută, nu se mai poate trece, aceasta fiind o limită tehnică mondială. Profesorul Ulise Corina (decedat în 1957) spusese, înainte de 1960, că se poate trece peste această barieră, dacă se realizează un reactor capabil să lucreze la presiuni mai înalte. „Pe mine ideea aceasta m-a fascinat din studenție” spune inginerul Marin Vilceanu și tot de atunci a început calcule pentru o asemenea structură interioară de reactor. Cu această idee socotită de unii o utopie, de alții o certă valoare, și-a dat teza de licență — în 1960 — și-a dat doctoratul, a brevetat o invenție — în 1968 —, invenție ce a fost brevetată apoi — pînă în 1975 — an după an, în Statele Unite, în Marea Britanie, în Franța, Japonia, Israel, R.F.G., a obținut premiul cel mai mare. Medalia de aur, la unul dintre cele mai repute saloane internaționale de invenții și tehnici noi, de la Geneva — în 1981 —, cu o tradiție de peste 100 de ani. Marin Vilceanu confirmă încă o dată celebra butadă a lui Einstein: un inventator este acel om care spune că se poate la un lucru despre care toți ceilalți spun că nu se poate. El a calculat,

mai mult teoretic, și apoi a experimentat în stația pilot și a realizat proiectul pentru dimensiunea industrială a unui „nou tip de corp interior al reactorului pentru sinteza amoniacului”, prin care rentabilitatea de conversie se ridică la 21 de procente, uimind specialiștii, iar firmele cele mai de prestigiu de instalații și fabrici chimice ale lumii, interesindu-se insistenț la Geneva de acest brevet. (Firme ca ICI — Anglia; UHDE — R.F.G.; Montecatini — Italia...) Aceste 3 procente însemnând 1 milion dolari pe an, însemnând o reducere a consumului de combustibil convențional la obținerea unei tone de amoniac, cu 40 la sută — în instalațiile mai vechi, cu 14 la sută — în cele de ultimă oră tehnică.

România putea să beneficieze din chiar anul brevetării, din 1938, de un deceniu și jumătate, de această invenție. Cite milioane de dolari am pierdut în 15 ani din cauza inerției și a neîncrederii unora în valorile de-acasă! Din păcate și invenția lui Marin Vilceanu, de la idee pînă la realizare, a avut un drum lung, întortocheat, obținut, iarăși deschis, și iarăși obținut, omul suportînd jigniri profunde, dar care, chiar dacă l-au amărit, nu l-au ingenunchiat și nu l-au făcut să renunțe. În 1961, cind era inginer stagiar, a constituit drept propunere de inovație la Combinatul chimic „Victoria”. A fost respinsă cu hohote de rîs, căli-

ficată ca o „naivitate” și „o prostie”. „Mi-au trebuit 6—7 ani ca să-mi revin”, povestește. Lucrează în acuns, iar peste orele de program la Combinatul de la Craiova, unde în sectorul de proiectări fiind, reușește să realizeze o serie de experimentări ale unor părți componente din reactorul gândit de sine, prin simulări de procese în stația pilot. Incepe să se convingă tot mai mult de adevărul său; rămînea să-i convingă pe alții, cadre de conducere menite să-i faciliteze experimentări complexe, pe scurt, care să-i finanțeze cercetările. La Craiova îl descoperă inginerul G. Manolescu, directorul Institutului de cercetări pentru inginerie tehnologică și proiectări utilaje pentru industria chimică, un veritabil Medicus modern al oamenilor cu idei, al elementelor valoroase în domeniul pe care îl conduce. Îl aduce în institut, unde crează un atelier de calcul tehnologic, în fapt un atelier-creier pentru realizarea de tehnologii chimice în țară, care să reducă importul. (Aici au luat naștere citeva invenții-cheie, de mare importanță pentru industria noastră chimică, printre care calculele și proiectul celei în discuție, fabrica de metanol de la „Victoria”, după concepția ing. Mircea Rusu, fabrica de acid azotic, după ideea originală a ing. Eugen Cristescu și altele...). În noua sa calitate de proiectant de tehnologii, vizitează mai des Combinatul chimic din Făgăraș, unde se derulau mari investiții. Stabilește relații de colaborare, încredere și prețuire reciprocă cu o serie de cadre de conducere și ingineri. Relansează ideea sa, pe care o ascunsesse destulă vreme în suflet. „Utopia” sa, „prosta” sa! I se acceptă experimentările și sprijinul material necesar; captivează chiar, în mod deosebit, citiva ingineri pe care îi ia coautori la invenție. Combinatul de la Făgăraș devine astfel titularul de brevet, pe care îl aplică citva timp, după 1972, dar la care renunță repede, inexplicabil, deși reactorul dădea rezultate. Nu mai plătesse taxele de anuitate și atunci invenția rămînea iarăși în aer, nu mai interesează pe nimeni, doar o hirtie într-un dosar! Perseverența este însă un dar de preț al inventatorului; e un luptător, în ciuda aparenței sale de om absent, cu fire de poet, interiorizat, pentru care multi, adesea, l-au taxat drept neautilizat. Insistă și, ajutat de conducerea institutului care l-a apreciat întotdeauna la justa sa valoare, găsește alt titular, alt beneficiar de brevet: Combinatul de ingrășăminte chimice Piatra Neamț (unde își săvîrșise stagiatura și era binecunoscut). Directorul, ing. Mihai Vicol se zbate, literalmente se

zbate, pentru aplicarea industrială a acestei invenții care, cu tot drumul parcurs, mai era taxată — și încă de unii reprezentanți ai unor foruri care ar fi trebuit să vegheze și să oblige întreprinderile chimice de amoniac s-o aplice — drept, s-o spunem pe sleau, „o timpenie”. Se bate și cîștigă o cursă extraordinară pentru România. Înfruntă chiar în atelierele mecano-energetice ale întreprinderii un colectiv capabil să realizeze modificările necesare, să realizeze tehnice simburile invenției. Modernizează astfel, aducînd la parametrii mondiali, cele mai vechi instalații de amoniac și ingrășăminte chimice din țară. Abia în 1974 are loc, prin urmare, prima aplicare industrială! La ora de față funcționează, cu rezultate scontate — cu o productivitate a reactorului cu 50—75 la sută mai mare, și o economie de 80 000 tone combustibil convențional pe an, pe o instalație de amoniac — 3 reactoare de capacitate mică. De asemenea, invenția este înglobată în instalația fabricii de amoniac de tip UHDE de la Tr. Măgurele, urmînd ca anul viitor să beneficieze de ea cea mai mare instalație de ingrășăminte chimice din țară, de la Slobozia. Deși aceasta ar fi trebuit să fie în producție la ora actuală, dar... Deși avem în țară specialiști capabili să execute corpul interior tip „Vilceanu”, pentru toate genurile de instalații de amoniac, deși avem în țară materialele necesare (tabla inox se fabrică la Galați, iar țevile la „Republica”, București), execuția lui treneză, păgubind economia națională. „A trebuit să vină recunoșterea de la Geneva — ne spune — cu amărăciune inginerul Vilceanu — ca în sfîrșit să se intereseze de această invenție principalul beneficiar: Centrala industrială de ingrășăminte chimice, care ar fi trebuit să includă în plan aplicarea invenției la toate instalațiile de amoniac din țară. Nefiind trecute în planul de investiții, și materialele pentru Slobozia se procură greu. Avem doar promisiuni, la intervențiile directe ale conducerii institutului, or, promisiunile nu se pot suda într-un utilaj. Dar ce a fost rău să se ducă, ce este bun să rămînă. Această invenție a fost viața mea și nu e rău că, totuși, chiar și după 20 de ani de la idee, în fine se aplică, în fine demonstrăm valoarea ei internațională. Important e că școala românească de chimie e cu adevărat o școală, e creatoare, generează idei precum și oameni care să le materializeze”.

Oameni care dăruiesc o viață întreagă unei idei.

CICI IORDACHE

O nouă recunoaștere a valorii oftalmologiei noastre

Peste citeva zile, mai exact în 11 ianuarie, la ora 17, ministrul sănătății al Italiei, Renato Alpisimo, va înmîna Marele Premiu pentru Medicină și Chirurgie pe 1981, instituit de Academia Internațională de Științe, Artă și Cultură și UNICEF. El va fi atribuit, ex-aequo, profesorului român Mircea Olteanu și unui chirurg ce nu mai are nevoie de prezentări, lui Christian Barnard.

Gălătean după locul nasterii, dar trăgîndu-se dintr-o familie de mocani de lină Săcele. Mircea Olteanu a ajuns la medicină devreme, dar nu fără peripeții. Din cauza vremurilor tulburi, a început liceul militar la Tirgu Mures, l-a continuat la Timisoara și Chisinau, l-a încheiat la Craiova. Student fiind, la București, a descoperit chirurgia oftalmologică încă din anul III, învățînd-o nu de la cine știe

ce somitate, ci de la medicul primar Dumitru Lăzărescu, peste al cărui nume regretă că s-a asternut uitarea, deși el a fost, în paralel cu elvețianul Gonin, unul din pionierii dezlipirilor de retină. Azi, cind învățacelul de altădată și-a egalat, dacă nu chiar depășit, maestrul, reputații profesori Dimitrie Manolescu, Nicolae Blatt, Vasile Săbădeanu și Mihail David, e o plăcere să-l auzi vorbind despre ei, cu venerație și modestie. Extern și intern prin concurs, a început să opereze la 21 de ani și la 29 a devenit medic primar. Consideră că sistemul acela, la care, din păcate, s-a renunțat, însemna o pirghie importantă în formarea unui medic și e de părere că ar trebui reintrodus. E mai puțin pretentios decit alții, „pe ochi, un chirurg bun se formează, dacă e talentat, în 6—7 ani”, dar opiniile sale sînt la fel de drastice cind e vorba de faptul că acest proces trebuie să înceapă cit mai din prîpă, din primii ani de facultate. După 35 de ani, zice, vîrstă la care medicii noștri ajung, de regulă, la secundariat, e mai greu, dacă nu imposibil, să scoți un chirurg redutabil, căci în chirurgie instrumentul principal a fost și a rămas mina. Cu alte cuvinte, conchide, specializări cit mai timpurii și examene, cit mai multe examene, ca valorile să se cear-

nă și crema să fie păstrată în clinicele cele mai cunoscute, cu posibilități. Se oprește aici, dar e de datoria noastră să continuăm, subliniînd că, în timp, profesorul Olteanu, în prezent șef al catedrei de specialitate din I.M.F. București, a contribuit la călirea unui șir întreg de oftalmologi de elită, răspîndiți în toată țară. Ioan Horge din Cluj-Napoca, Fane Boeras din Constanța, Gheorghe Vlad din Sibiu, Emil Medeleț din Pitești, Gheorghe Munteanu din Timisoara, alții, ei înșiși, azi, profesioniști de renume, au învățat meserie sub îndrumarea și după exemplul lui Mircea Olteanu. E mîndru de ei și-i consideră, lucru rar, egali săi, fără ca această modestie să fie jucată. Autoritate de primă mărime a oftalmologiei mondiale, membru al Academiei de Științe din New York, deținător al prestigiosului trofeu internațional Aesculap 1979, autor de cărți și manuale, conferențiar și visiting professor pe toate meridianele, de la Buenos Aires la Moscova și de la Cairo la Paris, Mircea Olteanu continuă să citească și să studieze, convins că „un chirurg lucid rămîne student toată viața”.

Meritele lui de deschizător de drumuri sînt unanim recunoscute, iar compartimentele în care a fost, pe planul oftalmologiei universale, primul, sau între primii, nu-s puține. A fost cel dintîi care a operat nou-născuții, unul de 9 zile, de glaucom congenital și buftalmie cu anestezie generală prin intubație. Preluînd metoda intubației de la austriacul Hruby, el a mers mai departe, punînd mina pe bisturiu. Nu numai că intervențiile l-au reușit, dar Mircea Olteanu a izbutit încă mai mult, schimbînd o concepție, aceea care susținea, greșit, că operațiile pe ochi sînt interzise înainte de formarea deplină a acului vederii. A promovat, între primii, transplantul

de cornee, așa-zisa keratoplastie. A mai spart o barieră, efectuînd astfel de intervenții la bătrîni, unii de 90 de ani. Pînă la el, keratoplastiile se recomandau, cu multe rezerve, pînă la maximum 60 de ani. Între alte tehnici chirurgicale originale, unele purtîndu-i numele în marile tratate de specialitate, a propus și realizat keratoplastii la cardiaci, aplicîndu-le, temporar, pe timpul operației și 3—4 zile după aceea, stimulatori (pace maker). De cele mai multe ori, a reușit, reîndu-le bolnavilor lumina zilei. Uneori însă a dat greș, adesea încercînd să repare ce stricaseră alții. N-a dezarmat însă, ci a învățat din fiecare eșec, ieșînd întărit. Mereu disponibil la nou, vezi colaborările sale cu doctorul Mihai Leontopol, cu profesorul Ion Brad, a fost și a rămas unul din promotorii electronicii în oftalmologie. Operînd, de pildă, o cataractă pînă la 45 de ani cu ajutorul ultrasunetelor, făcînd, cum zice, „o puncție”, a ajuns să-i externeze pe pacienți și la 24 de ore după intervenție. Clinica pe care o conduce, îngrășătată de O.M.S., „clinică de anul 2000”, cum o recomandă, e dotată la cel mai înalt nivel și deține, între altele, singurul aparat „Dyoptron” din țară, capabil să indice, cu precizia unui calculator, necesarul de dioptrii în bolile de ochi. La vîrstă maturității profesionale, după ce își va fi perfecționat cunoștințele în colaborare cu fruntasii oftalmologiei contemporane, cu Kurz la Praga, cu Pucikovskaia la Odessa, cu Paiffique și Charleux la Lyon, cu Barraquer la Barcelona, cu Dohman și Schebergs la Boston, cu Maumenee și Iliff la Baltimore, cu Fiodorov la Moscova, cu Choyce la Londra, cu Banzet la Paris, cu Ma'bran la Buenos Aires etc., profesorul Olteanu a ajuns la concluzia că „95 la sută din meseria pe care o practic e chirurgie, Azi, rețetele și medicamentele sînt prescrise de apa-

rate”. Fidel acestui crez, a tot căutat și, ca o consecință firească, a găsit de cele mai multe ori. În 1979, de pildă, la Congresul internațional de la Odessa, a introdus în limbajul oftalmologiei un termen nou, keratofakoproteza, un termen și, implicit, o metodă operatorie originală, pretabilă mai ales la marii arși. La vremea respectivă, am făcut, în „Flacăra”, reportajul unei asemenea operații, efectuată timp de 4 ore sub microscop.

Deși celebru, invitat să țină conferințe și să execute demonstrații operatorii pretutîndeni, n-a uitat niciodată de unde a plecat. Și-a păstrat modestia și, pentru fiecare bolnav, un zîmbet, o vorbă de alinare. Și-a împărțit viața, socoteste, între sala de operații, saloane și masa de lucru. Stăpînînd 4 limbi, „e de neconcepțat cum studenții de azi ies, marea majoritate, medici fără a ști să se descurce într-o limbă străină”, citește enorm și-i place să creadă că a moștenit patima pentru carte de la tatăl său, librar. Prietenos cu bolnavii, e la fel și cu colaboratorii, pîrînd, cind cutreieră saloanele, un fel de frate mai vîrstnic al tuturor. Adept al studiului individual, rămîne un adept al muncii în echipă și e fericit, folosește chiar acest termen, că poate lucra împreună cu profesioniști ca Ion Bănanu, Daniela Stanciu, Benone Cîrstorea, Mihai Pop, Mariana Ciomăreanu sau Mircea Filip, oftalmologi formați sub oblăduirea sa.

Acesta e stîmăți cititorii, în puține cuvinte, profesorul Mircea Olteanu, cel care peste citeva zile, mai exact în 11 ianuarie, la ora 17, va împărți cu Christian Barnard Marele Premiu pentru Medicină și Chirurgie pe 1981. Un medic de profesie om.

OVIDIU IOANIȚOIA

Reportajul unor redescoperiri redescoperite

Medicina revine tot mai des la mijloacele tradiționale de tratament și faptul se petrece, o stim prea bine, într-o lume saturată de droguri farmaceutice și electroterapie. Așa se explică între altele și lărgul interes acordat de specialiști și publicul larg procedurilor de apiterapie. Efectele curative ale acesteia s-au dovedit nu o dată prodigioase, iar domeniul ne interesează cu atât mai mult cu cât cercetările specialiștilor români sînt printre cele mai avansate.

Nu e o simplă afirmație. Am avut de curind în mină programul Simpozionului internațional de apiterapie, desfășurat la Acapulco (Mexic) la sfîrșitul lui octombrie 1981. Am putut constata, astfel, cu bucurie și recunoștință, nu fără surprindere, că din cele 33 de comunicări ale „Grupei de lucru independentă”, 15 sînt semnate de specialiști din România. Aproape jumătate!

Situația aceasta ne-a îndemnat să ne întorcem gîndurile spre unul din reportajele publicate la începutul anului trecut. Este vorba de o referire expresă la tratamentele cu venin de albine natural (foarte viu discutate la Acapulco), terapie practică în țara noastră de către un singur specialist: doctorul Alexandru Partheniu. Revenirea noastră are însă și o altă explicație. Este vorba de faptul că tot de curind revista franceză „Apothérapie” a publicat o suită de articole dedicate tratamentului cu himenoptere, semnate de specialiști în materie din Franța, Canada și S.U.A. Ei bine, aceste comunicări vin să confirme mai vechile ipoteze și descoperiri ale compatrioților noștri, dar fără însă ca numele acestuia să fie pomenit în vreun fel. Faptul este cu atât mai șocant cu cît chiar respectivul număr al a-mintitei reviste găzduiește mai multe articole semnate de autori români printre care și o comunicare a doctorului Partheniu și o recenzie asupra lucrării sale prezentate la Simpozionul de la Acapulco.

Nu este vorba, evident, de ignorarea cu bună știință a unor merite ce revin compatrioților noștri, ci pur și simplu de o proastă difuzare externă a lucrărilor de specialitate ale domeniului, care mai ales din lipsa unor publicații de profil ajung să fie cunoscute cu multă întârziere în străinătate. Dar înainte de a vorbi despre toate acestea, este util, poate, să reamintim cititorului ce sînt și prin ce se recomandă acest soi de tratamente.

Terapia cu venin de himenoptere constituie o redescoperire redescoperită. Primii au fost medicii Eladei care, prin Hipocrate și Galien, au relevat virtuțile apitoxinei. Uitate, ele revin în atenția specialiștilor aproape după 3000 de ani, cînd, în Slovenia, doctorul Filip Terč (1844-1915) reia studiile și tratamentul reumatismului, folosind întepături de albine. În 1912 el poate face o senzațională comunicare arătînd că din 658 de reumatici a izbutit să vindece complet 543 și să amelioreze 99.

Dar lumea a uitat din nou de acest dar al stupului și interesul pentru veninul de albine re apare în diferite țări abia spre mijlocul veacului nostru. În România, un singur om se consacră sustinut acestui domeniu, și o face cu osîrdie și pasiune timp de mai bine de trei decenii. Acesta este doctorul Alexandru Partheniu, titularul cabinetului de tratamente cu venin de albine al Sectorului de apiterapie din cadrul Institutului de cercetări și producție pentru apicultură.

„Pe parcursul a trei decenii de activitate — ne spune interlocutorul nostru — am efectuat tratamente cu venin de albine la circa 2000 de pacienți cu afecțiuni reumatice, arteriopatii periferice, nevrite, hipertensiune arterială, astm bronșic, precum și la 150 de persoane valide. Procentul vindecărilor sau al unor ameliorări sensibile a fost și continuă să fie în proporție de 70-80 la sută. La persoanele sănătoase, imunizarea cu venin de albine a avut ca rezultat — în special la sportivi de performanță — creșterea

capacității la efort fizic, mai ales a capacității anaerobe. Am constatat de asemenea instalarea unei protecții față de atacul virusului gripei.

O bogată cazuistică mă îndreptățește să constat că veninul de albine favorizează în primul rînd reechilibrarea proceselor de excitație și inhibiție. Această acțiune de refacere a echilibrului funcțional nervos poate fi grăbită și susținută prin asocierea individualizată a tratamentului cu alți factori biochimici, în specialii naturali: vitamine, acid glutamic și aspartic, acid adenozintrifosforic și prin asocierea altor mijloace apiterapice. Recent, în revista „Apothérapie”, un autor francez, Michel-Ange Monplaisir, a anunțat efectele favorabile obținute prin administrarea orală de propolis la bolnavii de psihastenii, nevroză anxioasă, insuficiență cerebro-vasculară. Se notează că și pe această cale a fost dobîndită ameliorarea memoriei, îmbunătățirea capacității de orientare, dispariția stărilor de confuzie. În literatură s-au semnalat cu mult timp în urmă efectele propolisului în ameliorarea echilibrului lipidic, inclusiv de scădere a excesului de colesterol sanguin. De aceea am recomandat cură de propolis unor pacienți tratați cu venin de albine pentru arterită obliterantă periferică, observînd și ameliorări de ordin funcțional cerebral. Sînt argumente în favoarea unei interpretări cibernetice a efectelor tratamentului asupra organismului, punct de vedere care îmi conduce de multă vreme întreaga mea activitate de studii și practică apiterapică. Consider de asemenea că acest regim cibernetice ar trebui să se urmărească în stadii inițiale ale bolilor respective, deoarece s-ar obține o creștere sensibilă a randamentului obținut prin administrarea veninului și utilizarea celorlalți factori apiterapici.

Au fost anunțate tot recent și rezultatele dobîndite de alți doi practicieni ai terapiei cu venin de himenoptere, mă refer în mod special la dr. Joseph Saine (Canada) și Charles Mraz (S.U.A.), care țin să demonstreze un lucru foarte adevărat și anume că terapia cu venin de albine este mult superioară celor efectuate cu medicamente de sinteză, mai ales cu preparate pe bază de cortizon ce pot deteriora în mod grav glandele suprarenale. În literatură s-a arătat cu mult timp în urmă că, prin imunizarea la venin de albine, are loc stimularea hipofizei prin intermediul hipotalamusului, ceea ce favorizează funcționarea glandelor suprarenale ale organismului bolnav. Interesant de arătat apoi că Joseph Saine prezintă în mod detaliat superioritatea aplicării întepăturilor de albine în regiunea paravertebrală, adică exact cum procedez eu de multă vreme considerînd această metodă ca principal mijloc reflexogen. În sfîrșit, consider de bun augur argumentele lui Charles Mraz, referitoare la acțiunea antivirală și anticarcinogenă a veninului de albine. Nu este o noutate, datele literaturii și experimentele personale m-au îndemnat să formulez mai demult o asemenea supoziție, am vorbit despre aceasta și în interviul acordat revistei Flacăra, dar faptul că și alți cercetători încep să împărtășească acest punct de vedere mi se pare un lucru demn de reținut, deoarece numai printr-o acțiune conjugată specialiștii vor izbuti să descopere eventuala acțiune anticanceroasă a veninului de albine, ceea ce, evident, ar avea un răsunet enorm în terapia mondială.

Iată deci că se continuă chiar și sub ochii noștri redescoperirea unor redescoperiri și din păcate — așa cum o probează și rîndurile de mai sus — nu întodeauna și prin recunoașterea unor priorități românești. Din nou, alții inventează sau descoperă ceea ce cercetătorii români au inventat sau au descoperit cu mult timp înainte și din nou cauza principală o constituie modul în care specialiștii noștri participă la discuțiile științifice internaționale.

LIVIU TIMBUS

Imunitate și egalitate biologică

(O ipoteză asupra condiționării biologice a calității vieții)*

Premisele care ne-au condus la întreprinderea posibilității unei egalități biologice prin metoda imunizării le-au constituit rezultatele obținute în urma unui experiment efectuat pe animale la Ferma zootehnică din Periș (Viața med., 1977, 24, 12, 563).

Experimentul a constat în imunizarea cu poliautovaccin total celulo-microbian a suinelor în gestație, maternitate și creșă, care a condus la o sănătate deosebită la scroafe (înlăturarea enterocolitelor, infecțiilor, post-partum, mamitelor) și la purceii nou-născuți (înlăturarea tulburărilor digestive, a bronhopneumoniei etc.), astfel încît după 110 zile de tratament s-a obținut o egalitate surprinzătoare din punct de vedere fizic între purceii sub aspect lungimii, grosimii și înălțimii taliei. Aspectul de ansamblu arătat o uniformitate și în ce privește gradul de sănătate și de manifestare psihosomatică și trofică, purceii vaccinați fiind vioi, jucăuși, dar blinzi (nu se mușcau), spre deosebire de lotul-martor, nevaccinat, al cărui indivizi erau mai puțin vioi, mai puțin jucăuși, unii dintre aceștia manifestînd și stări de agresivitate, adunîndu-se în grupuri și mușcîndu-se pînă la sînge (demența porcînă reprezintă 30 la sută) iar sub aspect structural-anatomic inscriind diferențe mari în lungime, grosime și înălțime a taliei (care au dus la un aspect neuniform, neplăcut — purceii mari, purceii mici, purceii slabi, purceii cu malformații etc.), cu alte cuvinte un lot vîdînd o inegalitate biologică, în care aproximativ numai 15 la sută din purceii prezentau dimensiuni asemănătoare celor vaccinați.

Este binecunoscut că, pentru dezvoltarea normală și armonioasă a unui organism, trebuie îndeplinite condiții de viață optime în ce privește hrana, mediul înconjurător etc., condiții care trebuie să se adreseze unui nou-născut al cărui parametri biologici, genetici, ereditari să fie nealterați.

Cercetările științifice au arătat, iar experimentul de la Periș a demonstrat că deficitul imunitar poate juca, în anumite perioade de creștere, un rol hotărîtor în dezvoltarea indivizilor, permițînd unor germei mai puțin virulenți, care nu pun în pericol viața, să înceteze să se dezvolte sau să stopeze dezvoltarea și, în final, să ducă la inegalitate biologică (cu profunde modificări la nivel psihic).

Înlăturarea deficitului imunitar prin autovaccinarea preventivă și curativă îndepărtează și agresivitatea microbiană. Astfel, din 300 de purcei martori nevaccinați, 194 au trecut din maternitate în creșă, deci 65 la sută au îndeplinit norma de creștere (într-un complex industrial de 100000 de porci), iar din 300 de purcei vaccinați 245 au trecut din maternitate în creșă (deci 82 la sută), prezentînd și o creștere în greutate de 1 kg pe animal.

În creșă, din lotul-martor s-au îmbolnăvit 20 de purcei (fiind îndepărtați), iar din lotul vaccinat, numai 2 purcei.

În final, după un interval de 110 zile, din cei 300 de purcei nevaccinați, care formau lotul-martor, au rămas 174 (adică 58 la sută), iar din cei 300 de purcei vaccinați (lotul experimen-

tal) au rămas 243 (adică 81 la sută) — la aceștia din urmă constatîndu-se și o diferență ponderală în plus de 4,5 kg pe individ. Purceii dezvoltăți optim din lotul-martor nevaccinat erau în număr de 45, ceea ce reprezintă 15 la sută, iar din lotul experimental vaccinat (imunizat) — de 243, ceea ce reprezintă 81 la sută.

Desigur, aceste cifre și procente intr-o primă experiență sînt orientative, rămîind ca cercetări ulterioare pe un număr mai mare de animale să le corecteze. Concluziile rezultatelor rămîn însă ferme. S-ar putea ca în 3-4 generații proporția de indivizi egali biologic să crească de la 81 pînă la 95-99 la sută.

Fenomenul inegalității biologice se manifestă și la specia umană. Experimentul de la Periș ar putea avea așadar valabilitate și în acest domeniu.

Încercări sporadice de autovaccinare la femei gravide și copii întîrziți, prin infecții repetate, au asigurat acestora o sănătate și stadiu biologic peste media obișnuită, ceea ce sugerează — după cum am afirmat — valoarea experimentării de la Periș și pentru oameni.

Consider necesar ca să arăt, pe scurt, că autovaccinurile totale celulo-microbiene dezintegrate au fost preparate și administrate la oameni încă din 1963 [Stomatologia (Buc.), 1969, 17, 15, 469; Ann. Stomat., 1970, 7, 529; Viața med., 1977, 24, 10, 465] în diverse maladii cronice, cu etiologie cunoscută sau necunoscută, dar care necesită ca factorul de agresiune presupus, unic sau multiplu, să fie conținut în produsele patologice recoltate (produse care intrau în componența autovaccinului) și ca acest factor să fie antigenic (să producă imunitate prin generarea de anticorpi).

Rezultatele obținute au dus la vindicarea majorității bolilor cronice, care soteau oamenii din producție pe perioade mai mult sau mai puțin îndelungate sau îi făceau slab productivi, datorită stării toxice de boală subacută sau cronică. Prețul redus — de 20 lei — al unui tratament curativ (spre exemplu, în infecția urinară) este de departe competitiv cu cel obișnuit, care necesită sute de lei, prin administrare de antibiotice, cu tatonări însoțite de multe ori de fenomene secundare nocive. Rezultatele bune ale experimentărilor cu autovaccin — atît în scop curativ, cît și în scop preventiv — care este total lipsit de nocivitate, conduc la concluzia că lumea va ajunge la o asistență medicală din ce în ce mai naturală fiziologică (acționînd prin mecanismul imunității, cu care viața s-a apărut de la apariția ei pe pămînt), și care, împreună cu o conduită igienică — alimentație, locuință, muncă, odihnă, îmbrăcăminte, atmosferă etc. — va aduce omeniirea la stadiul sănătății optime, civilizate.

Datorită perfecționării tehnologiilor și tehnicilor de lucru, în condițiile stadiului actual al revoluției tehnico-științifice și al posibilităților pe care societatea socialistă, prin umanismul și democratismul ei real, le poate oferi în direcția realizării umane, la nivelul unei calități

superioare a vieții, s-ar putea propune ca obiectiv — pe temeiul folosirii metodei imunizării prin autovaccin total celulo-microbian a tuturor membrilor societății — asigurarea unei egalități biologice (dacă nu totală, cel puțin la un procent atît de mare de oameni, încît tarafii să reprezinte un număr neglijabil).

Menționăm că egalitatea biologică nu trebuie confundată cu identitatea biologică. Egalitatea biologică se referă la condiționarea la nivel optim a disponibilităților somatice (morfofiziologice) și psihice ale indivizilor, la asigurarea unor șanse biologice egale, pe baza cărora oamenii să-și poată desfășura eforturile creatoare și să aspire la împlinirea personalității proprii. La urma urmelor, nici în biologie unitate (omogenitatea indivizilor unei specii) nu exclude, ci presupune diversitatea, particularitatea.

În altă ordine de idei, egalitatea biologică presupune o mare varietate la nivel condiției și aspirației umane, al profilului personalității indivizilor umani, astfel încît deosebirile între înclinațiile, talentele, pasiunile, spiritul inovator și puterea de imaginație și fantezie a oamenilor nu numai că nu se vor șterge, ci vor căpăta o intensitate deosebită. În baza ridicării membrilor societății pînă la înțelegerea dialectică a acestui proces de egalitate umană, care implică necesarmente variabilitatea, diferențierea în planul profilului personalității, indivizii mai puțin dotați, dar normali somatic și mintal, vor accepta deosebirile dintre ei nu ca pe o manifestare a inegalității, ci ca o expresie a egalității în diferențiere, poziția lor față de o asemenea diferențiere fiind, în cele din urmă, o „invidie” constructivă.

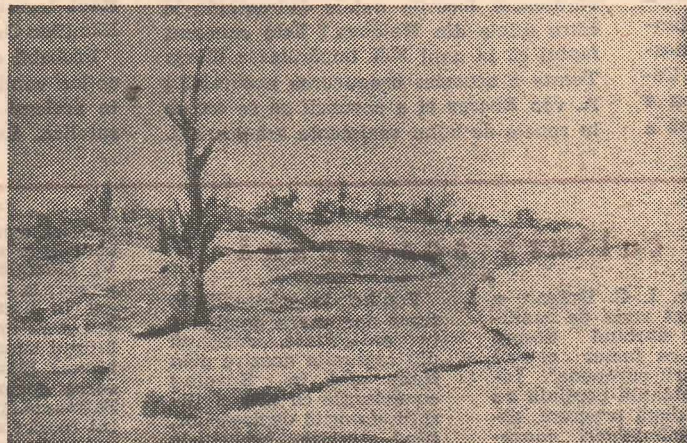
Societatea, prin realizarea unor condiții de egalizare biologică (în sensul arătat), va putea astfel stimula modalități superioare de realizare umană, de înflorire a personalității, la un nivel radical superior de eficiență, în procesul de luare în stăpînire de către oameni a condițiilor lor umane (naturale, și nu numai sociale). Eforturile societății în direcția generalizării procesului de asigurare a egalității biologice prin autovaccinare vor putea determina și o mai bună repartizare a fondurilor alocate în momentul de față pentru ocrotirea sănătății, orientîndu-le în alte direcții, pe măsura creșterii la nivel de masă a gradului de sănătate a oamenilor. Cheltuielile pentru obținerea imunității optime sînt extrem de mici, în comparație cu cele pentru îngrijirea actuală a sănătății (în condiții de slabă imunitate), căci materia primă pentru imunizare este reprezentată doar de apa distilată, fiole de sticlă și activitatea unui laborator corespunzător. După estimări aproximative se poate obține o imunitate preventivă durabilă cu cca 12 lei de persoană.

Universalizarea practicii de imunizare a populației prin metoda autovaccinării ar putea pune în circulație termenul de imunitate colectivă, deci nu numai bio-individuală, ci chiar bio-comunitară.

Cade deci în sarcina lumii medicale — potențată organizațional de către societate — să contribuie la făurirea acestui nivel (biologic) de condiționare a bunăstării oamenilor, de potențare prin mijloace medicale preventive și curative a egalității materiale primare a acestora, cu repercusiuni dintre cele mai importante asupra nivelului lor psihic și, ca atare, asupra deschiderii spre universul valorilor de care dispune societatea socialistă, în condițiile actuale ale revoluției tehnico-științifice.

C. GH. BACANU
doctor în științe medicale

* Mulțumesc tov. profesor universitar dr. Ion Tudorescu, directorul Institutului de filozofie din București, pentru interesul și înțelegerea față de lucrarea prezentată și, totodată, pentru indicațiile privind abordarea ei în perspectiva filozofică.

În acest număr, reproduceri după lucrările picturii GHEORGHE CONSTANTIN

Tezaur de gîndire prioritara românească

Puncte de vedere asupra originii ceangăilor

Citind plin de interes seria articolelor publicate în paginile revistei „Flacăra” despre originea populației ceangăilor sub numele de „ceangăi”, am dori să ne exprimăm și noi opinia în această direcție. Hotărârea a fost determinată de existența unor mai vechi preocupări pentru lămurirea originii ceangăilor, care mi-au impus să întreprind în anii 1974-1975 investigații în arhive, urmate în luna august 1975 de o vizită cu caracter de cercetare de teren în localitățile rurale din Moldova unde locuiește populația cunoscută sub acest nume. Nefinalizându-se rezultatele acestei prime etape a cercetărilor, considerând că abordarea, discutarea și elucidarea unui moment istoric implică o responsabilitate deosebită pentru cel ce-și asumă această delicată misiune, mi-am continuat munca, în vara anului 1978, când, aflându-mă pentru scurt timp la Budapesta, am consultat o serie de publicații de specialitate pentru tema ce mă interesa. În clipele de față, ajungând la un stadiu al cercetării în care materialul documentar acumulat este bogat și variat, pot să formulez primele concluzii.

Țin să precizez că scriu aceste rânduri fără a fi originar din unul dintre satele cu populație numită ceangăiască, așa cum este cazul aceluia care ne-au precedat în seria articolelor pe această temă din paginile revistei de față, singurul motiv ce ne animă fiind dorința de a exprima, sine ira et studio, ceea ce arată documentele.

Consultarea bibliografiei referitoare la originea ceangăilor ne-a arătat că populația cunoscută sub această denumire locuiește în unele zone din Țara Birsei, în Munții Ciuc, în zona „Intorsurii Oltului”. Totodată am remarcat surprinși că prin termenul de ceangăi o serie de autori, mai depărtați sau mai apropiați de zilele noastre, îi desemnează pe toți catolicii din Moldova. Termenii de ceangău și catolic nu ne apar sub nici o formă, nici identici, nici similari. Prin primul, cel de ceangău este desemnată o parte a locuitorilor Moldovei, cu anumite caracteristici dobândite în cursul evoluției istorice, iar prin al doilea, cel de catolică sînt desemnați toți aceia care aparțin confesiunii catolice, putînd fi de origine etnică română, germană, ucraineană etc. Intimplarea face ca ceangăii să fie de confesiune catolică, dar ei nu cuprind toată populația din Moldova care o acceptă. Probabil sinonimia dintre cei doi termeni provine din epoca de dominanță a confesiunilor religioase și s-a perpetuat în timp datorită acceptării ei fără suficientă analiză a situației.

Populația ceangăiască avînd o serie de particularisme derivate din confesiunea catolică, în rîndul populației românești care este ortodoxă, din graiul vorbit, din onomastică, din port, din structura gospodăriei a fost obiectul a o serie de studii ale istoricilor, filologilor, etnografulor, folcloriștilor. În paginile scrise de ei în cursul a mai bine de un secol și jumătate, în imensa majoritate a cazurilor, fără a se întreprinde o cercetare circumstanțiată, aprofundată, ceangăii au fost declarați, în bloc, fie de origine maghiară, fie de origine română. Între aceia care au socotit că ar fi exclusiv maghiari se numără Gégő Elek, Rubini Moses, Gyórfy István, Csűrű Balint, Domocos Pal, Peter, Bako Geza, Koss Laszlo, Filep Antal. Lor li s-a răspuns de Iosif Petru M. Pal, de dr. Petre Rîmneanțu, de regretatul academician C. C. Giurescu s.a., care au arătat că ceangăii sînt de origine română. Principalele elemente care au fost utilizate în polemica generată de discutarea originii ceangăilor au fost etimologia numelui de ceangău, momentul stabilirii în Moldova, graiul vorbit de ei, costumul tradițional.

Etimologia cuvîntului de ceangău a fost explicată în chip osebit. Nicolae Iorga, cercetînd privilegiile șalgăilor de la Tîrgul Trotuș, a presupus că ar proveni de la Sôvágó (tăietor de sare), A. Horger a crezut că ar fi derivat din csámog (ciomag), mult întrebunțat de ceangăi în timpul ocupațiilor pastorale, iar buful cunosător al documentelor transilvănene, Veress Andrei secundat de Tatrossi Janos, a încercat să stabilească o filiație cumană a

termenului. Poate ipoteza cea mai apropiată de realitate este cea emisă de eruditul Ballagy Aladar, preluată de L. Mikes și apoi de Bákó Geza, care au susținut că numele ar putea proveni de la csángó (rătăcitor, hoinar). Ballagy credea că a fost dat ca poreclă românilor catolicizați din Transilvania de est și poate secuilor care practicau transhumanța, fiind vesnic rătăcitori. Imposibilitatea filologilor de a ajunge la o concluzie unanim acceptată asupra etimologiei numelui de ceangău, lăsarea deschisă a porții către infinitul ipotezelor, vadește că problema nu și-a găsit o rezolvare definitivă și ca atare termenul nu poate fi folosit ca un argument în discutarea originii ceangăilor.

Momentul apariției termenului de ceangău a fost și poate mai este socotit anul 1805 cînd apare în scrierile lui Teleki Domocoș. Putem preciza însă că numele de **ciungabi-ceangău** apare în documente cu cel puțin două decenii mai devreme. El a fost pomenit în două episoade ale preotului catolic Zöld Peter, datate 1780 și respectiv 1781, marcînd astfel prima atestare certă a ceangăilor în satele moldovenesti din zonele cunoscute a fi locuite de ei.

Cercetările documentare nu ne permit să vorbim de ceangăi înainte de această dată. Dacă ar fi existat anterior secolului al XVIII-lea, ar fi fost menționați, cel puțin în două monumentale scrieri ale vremii: **Codex**, lăsat de episcopul catolic Marc Bandini, și în **Descriptio Moldaviae** datorată eruditului principe Dimitrie Cantemir. Ambii au cunoscut bine situația din Moldova în secolul al XVII-lea, beneficiînd de un adevărat aparat de „informatori” și au putut extrage datele care-i interesau. Neîndoielnic, fratele Beke, secretarul episcopului Bandini, interesat în prezentarea în lumini favorabile a efectelor propagandei catolice, i-ar fi amintit și laudat pe ceangăi, dacă i-ar fi întîlnit. În scrierea lui întîlnim însă

pomeniti, în unele din satele unde se vor stabili ulterior ceangăii, numai locuitorii ai Moldovei de confesiune catolică, în dreptul unora existînd și mențiunea că sînt **ungureni**. Acest ultim termen i-a făcut pe cei ce sînt mai puțin familiarizați cu limba documentelor medievale să afirme că ar fi vorba de populație de origine maghiară. În realitate însă, numele de **ungureni** îi desemnează pe transilvănenii care în lungul evului mediu, în timpul permanenței pendulării pe ambele versante ale Munților Carpați, au venit și s-au stabilit în Moldova, așa cum și moldovenii au plecat și s-au așezat în Transilvania. La rîndul său, eruditul principe Dimitrie Cantemir, în lucrarea scrisă în anul 1716, special pentru a-și face cunoscută țara Academiei din Berlin, nu i-a amintit, desi, dacă ar fi existat atunci, i-ar fi stipulat așa cum a făcut-o și în cazul altor părți pitorești ale populației moldovenesti.

Ce eveniment asemeni unui cataclism s-a produs în părțile de est ale Transilvaniei și a silit o parte a populației să-și părăsească locurile natale îndreptîndu-se către satele din Moldova? Este cunoscut faptul că în anul 1761 împărăteasa Maria Tereza a acceptat pronunțarea generalului A. von Buccov și a poruncit să se creeze în zonele de hotar regimente grăniceresti.

În Transilvania trebuiau create un regiment românesc în zona Bistrița Năsăud, unul secuiesc în regiunea Sfintu Gheorghe și un altul românesc în tinutul Orlat Făgăraș. Românii s-au arătat dornici să se înroleze, căci, pentru a-i atrage, curtea alică le promisese eliberarea din iobăgie și o eventuală improprietărire. Secuții s-au opus înrolării lor deoarece, prin diploma leopoldină (4 decembrie 1691) cu valoare de constituție a Transilvaniei erau socotiți oameni liberi iar îndelungatul serviciu militar le aducea numai pagube. Autoritățile austriece, la insistențele nobililor care se vedeau văduviți de bratele de muncă ale țărănilor, au hotărît, în 1763 să desființeze regimentul 2 românesc din Bistrița Năsăud, dar nu și-au respectat promisiunea de a-i elibera pe români din iobăgie. Nemulțumirea lor a izbucnit imediat. La ea s-a alăturat cea a secuilor care cereau desființarea regimentului 1 grăniceresc din zona Sf. Gheorghe Văzînd că românii și secuții înrolați în regimentele grăniceresti din zona Bistrița Năsăud, Sf. Gheorghe s-au răscolit, autoritățile imperiale habsburgice au trimis împotriva lor puternice unități de reprimare, recurgînd chiar la masacrul, cum a fost cel din comuna Siculeni (7 ianuarie 1764).

Dorînd să-și salveze viața, foștii grăniceri, unii însoțiți de familii, s-au refugiat în codrii din Munții Ciuc. Acolo au luat legătura cu haiducii moldoveni, Grigorie, Onu și faimosul Nica Păun și cu ajutorul lor, pe cărări nebănuite de urmăritori, au ajuns în Moldova unde s-au stabilit în sate pe care le cunosteau datorită **ungurenilor** ori în localități noi pentru ei.

Interesant poate fi numărul noilor veniți dintr-un recensămint efectuat de austriaci în 1778, imediat după ce au anexat Bucovina. Ei au surprins în partea de sud a Bucovinei 1200 de familii transilvănene, dintre care 410 erau formate din cele ale grănicerilor. Dintre cele din urmă, 308 proveneau din regimentul 2 românesc și 102 din regimentul 2 secuiesc. În legătură cu ultimul se impune observația că ofițerii români care au participat la alcătuirea Supplex libellus valachorum au arătat că în regimentul 1 grăniceresc erau numeroși români, iar Gheorge Barit, în studiul său dedicat regimentului 2 grăniceresc a susținut aceeași idee. În acest caz, probabil că

o parte din cele 102 familii ale foștilor grăniceri din regimentul 1 erau probabil tot de origine română.

În stadiul actual al cercetărilor este dificil să se precizeze cifra celor care au fugit din Transilvania în Moldova. Ea pare să fi fost destul de însemnată căci cronicarul István Halmagy se plîngea în mai 1766, în septembrie și în octombrie 1767, că țara (Transilvania, n.a.) a fost părăsită de numeroși contribuabili, iar actele și rapoartele diplomatice atestă că Viena cerea Sublimei. Porți să-i restituie 80 000 de fugari din Moldova și 16 000 din Țara Românească.

După acest prim mare val de ceangăi sosiți în Moldova în 1764, au mai venit și altele. Astfel a mai fost unul după înăbușirea răscoalei conduse de Horia, Cloșca și Crișan (1784-1785) și după reprimările ce au urmat înfringerii revoluției din 1848-1849 în Transilvania. Ei au venit în aceleași zone și sate în care se stabiliseră primii transilvăneni, au reimprespătat grupul aflat acolo și au menținut legătura între ambele versante ale Munților Carpați.

Probabil că s-a căutat și dorit așezarea noilor veniți din Transilvania, constant, în aceleași așezări și datorită confesiunii catolice. Românii care fuseseră în regi-

mentul 2 grăniceresc proveneau probabil dintre foștii locuitori ai „țărilor” românești Vlahi și Brețcu, parțial catolicizate în secolele XV-XVI. Avînd unele avantaje, fiind în apropiere de secuți și ei de confesiune catolică, românii din această zonă, dealtfel puțin numeroși, au părăsit ortodoxismul, care a rămas credința majorității populației românești din Transilvania. Probabil izolarea impusă de practicile destul de rigide ale preoților catolici, atestate și de Iosif Petru M. Pal, fostul superior al franciscanilor din Moldova în perioada interbelică, ceangău de origine, poate explica în bună măsură de ce s-a menținut atîta timp numele de ceangău.

Urmărirea atentă a costumului popular ceangăiesc confirmă realitățile documentare. Agh Biro Bela, fără a fi etnograf, a făcut aprecierea grăbită că ar fi întîlnit în zonă frumoase costume pu ungurești. În schimb, Nicolae Iorga și după el cunoscutul etnograf și specialist în artă populară românească Tancred Bănățeanu că la ceangăii din zona de nord și de sud există un port tipic românesc. Numai la cei din zona de vest, valea Ghimeș —, se întinesc motive ornamentale de origine maghiară.

O problemă delicată, viu discutată și disputată a fost și este cea a graiului ceangăilor. Este cunoscut, pe temeiul unor studii parțiale ale filologilor și folcloriștilor, ca acelea ale lui Dumitru Mărtinaș, Marton Gyula, Făragó Janos, etc., că grupul rural moldovenesc numit ceangău este bilingv. O parte a lui vorbește un grai de origine transilvăneană, amintîndu-i locurile de origine, iar alta un dialect secuiesc, care pentru oricine știe limba maghiară este evident că reprezintă o formă stîlciată, poate arhaică a acesteia. Probabil tocmai acesta a fost motivul care l-a determinat pe Zöld Peter, bun cunosător al ceangăilor, să scrie că „stîlcesc” cuvintele ungurești. Păstrarea în unele sate a unor balade populare în dialect maghiar care vorbesc de venirea din Munții Ciuc, culese de Făragó Janos, poate constitui un argument că toți ceangăii vorbesc această limbă. Analiza situației din cea mai mare comună ceangăiască, Săboani, ne-a arătat că în luna august 1975, din 2 300 familii, circa 1 800 erau bilingve, vorbind românește și dialectul ceangău, iar restul de circa 500 stiau exclusiv limba română. Bilingvismul arată, în cazul de față, tocmai că ceangăii provin dintre foștii grăniceri români și secuți, înfrățiți în lupta împotriva opresiunii autorităților imperiale habsburgice, în munca pentru ridicarea frumoaselor și bogatelor sate în care locuiesc astăzi. Dacă recensămintul austriac din 1778 arăta un procent însemnat de români, în masa ceangăilor, aceeași situație s-a păstrat și azi. Folosind datele statistice incomplete de care dispunem, putem aprecia că din totalul de circa 200 000 de ceangăi moldoveni, circa 40 000, adică 20% ar fi de origine secuiescă. Am acceptat ultima cifră ca ipotetică și discutabilă, în lipsa altă, ca urmare a indicației din cea mai recentă lucrare cu caracter academic, aceea datorată lui K. Laszlo și F. Antal (A magyar nép táji-történeti tagolodasa, Akadémiai Kiado, Budapesta, 1975, p. 147-148).

Înceind expunerea constatărilor noastre pe care nu le socotim a fi concluzii definitive, ci numai ipoteze de lucru ce arată stadiul unde am ajuns cu cercetările, ne socotim datori a arăta că faptul cel mai însemnat nu-l constituie polemica oame-nilor de știință, ci modul în care gîndesc și simt locuitorii satelor moldovenesti mult discutate. Putem cita în acest sens o serie de documente, mărturii puternice alături de culegerea de poeme ceangăiești realizată de Făragó Janos. La Arhivele Statului din București în fondul Constant Grecescu, sub nr. 1431 se păstrează un manuscris-memoriu al ceangăilor ce protestează împotriva discursului conducătorului de atunci al Ungariei, Horthy, care-i declarase maghiari. În memoriu se cerea expres să fie citit la radio și să se arate clar că ei, ceangăii, sînt români.

Iosif Petre M. Pal, într-o cunoscută carte a sa apărută în două ediții — 1941, 1942 — ca om ridicat dintre ceangăi, cu posibilitatea de a cerceta situația întregii regiuni, a susținut și el că imensa majoritate a ceangăilor sînt români. Istoricul și filologul P. Canel, de origine ceangău, într-un documentat studiu rămas inedit, aduce noi dovezi, complementare, sprijinînd teza lui Iosif Petre M. Pal.

Dr. RADU-ȘTEFAN CIOBANU

Despre traci, în cultura europeană

Recent, a avut loc la Palma de Mallorca (Spania) al treilea **Simpozion internațional de tracologie**, sub auspiciile **Fundației europene Drăgan**, cu o participare aleasă de oameni de știință din nouă țări, România fiind reprezentată printr-o numeroasă delegație (12 persoane). Tema reuniunii fiind largă („Vechi podoare europene — migrațiuni, interrelații”), a permis participanților să abordeze o problematică vastă și fertile pentru cunoașterea antichității, în speță a istoriei traco-dacilor. Președintele simpozionului,

prof. dr. I. C. Drăgan, a inaugurat seria de comunicări vorbind despre „Tracii ca factor comun al culturii europene”. Într-o ambianță cordială au urmat, după program, seria de comunicări consacrate formelor și fazelor de deplasare a popoarelor antice, analiza interrelațiilor lor, a aspectelor civilizației antice, pe baza mărturiilor documentare recente (comunicările prof. Juan Malaquer de Motes, Fr. Crevatin, Renațo Peroni, Arthur Ronald Crossland, Dimitri Samsaris, Emil Condurachi).

Fondul de spiritualitate traco-dac apare dominant în antichitate, mergînd din regiunile noastre prin Italia pînă în Spania; conexiunile cu alte civilizații, datorită deplasărilor, fiind atestate arheologic și lingvistic; în substratul limbii acestor țări neolatine există elemente, tot mai atent studiate, din substrat, pe fondul cărora s-au conturat diferențele limbilor evoluate din baza lor latină (comunicările prezentate de prof. C. A. Mastrelli, Al. Rosetti, M. Savici, Sorin Stati). Lingvistica a adunat un material important pentru a contura unele aspecte ale

religiei traco-dacilor (despre care au vorbit prof. Vl. Georgiev și I. Duridanov, la care s-au adăugat, în discuții, detalii din opera de excepție a reputatului istoric al religiilor, Mircea Eliade, indicînd ca sursă documentară revista **Zalmoxis**, pe care savantul român a scos-o acum patru decenii la București împreună cu prof. **Ioan Coman**). Problema miturilor și simbolurilor a rămas deschisă; de data aceasta au fost puse în lumină și unele surse literare, alimentate de mitologii antice sau elemente străvechi de cultură populară (L. Carvalhao-Buescu, Ovidiu Varga, Romulus Vulcănescu). Fondul nostru de arhive conține încă un bo-

gat material privitor la istoria traco-dacilor, despre care s-a vorbit, de asemenea, propunîndu-se publicarea unor manuscrise importante ale umanităților și iluminiștilor români și germani (saxonii) din Transilvania care, pornind uneori de la confuzii străvechi (între geți — goți, Dacia — Dania), au fost duși spre investigații utile de amănunt asupra vechimii, continuității și romanității românilor, urmare istorică a sintezei daco-romane de pe teritoriul țării noastre de azi (comunicări prezentate de prof. St. Pascu, Gh. Bulgăr și intervenția prof. Radu Florescu — S.U.A.). Descoperirile arheologice din ultimii ani au

permis formularea de noi concluzii și ipoteze de lucru, comunicările în acest sens fiind însoțite adesea de proiectii numeroase, apreciate (prof. M. Petrescu-Dimbovița, A. Beltran-Martinez, Maria Paz Garcia-Bellido, A. Diaz-Diego, I. H. Crișan, Emil Poenaru, G. Chiuzbăian, E. Gatti). Discuțiile ample, la obiect, au sporit valoarea dezbaterilor și au întărit colaborarea dintre participanții la simpozion. Concluziile reuniunii au fost formulate de acad. Emil Condurachi, Bogăția de material nou, de sugestii și precizări, unanim apreciată, va apărea în **Actele Simpozionului de la Palma**. **GH. BULGĂR**

O prezență tandră în existența noastră: micii meseriași

Călătorule, oprește-te puțin!

Cind, în luna septembrie, conducerea revistei noastre a hotărât realizarea unui număr în-treg despre Munții Apuseni, drumurile pentru documentare m-au purtat și prin Țara Zarandului, ținutul Hălmașului. Și chiar la intrarea în comuna Hălmașiu mi s-a ivit subiectul unui posibil reportaj. Am lăsat ziarul pe bancheta mașinii — părăsind pentru moment știrile internaționale deloc imbucurătoare și mirosind a fier și praf de pușcă — pentru a admira, pe dreapta, un izvor așezat sub nivelul soselei; deasupra sa, o inscripție de dimensiuni:

„Călătorule, oprește-te puțin.
Apă bună poți să bei
Din fântina lui INDREI
Căci și lăncu a băut
Cind pe aceea a trecut”.

„Iar deasupra inscripției, pe o coamă, o oală uriașă din lut de circa doi metri înălțime, violent colorată, marcând faptul că intram într-o zonă nu numai mustind de istorie, dar și caracterizată prin arta ceramicii și olăritului, ai cărei meșteri au dus faima meseriei lor până departe, peste hotarele țării.

Traian Indrei, primarul comunei Hălmașiu, m-a informat puțin mai târziu că olarii sînt răspândiți în întreaga zonă, majoritatea însă concentrați în Hălmașel, la numai doi kilometri; în Hălmașiu, dacă vrem să vedem un vestigiu istoric — și desigur că vrem — ne duce la „Piatra cinzaiului”: o piatră lustruită de vremuri și de... întreținere, pe ea fiind torturate altădată țărani ce se răs-

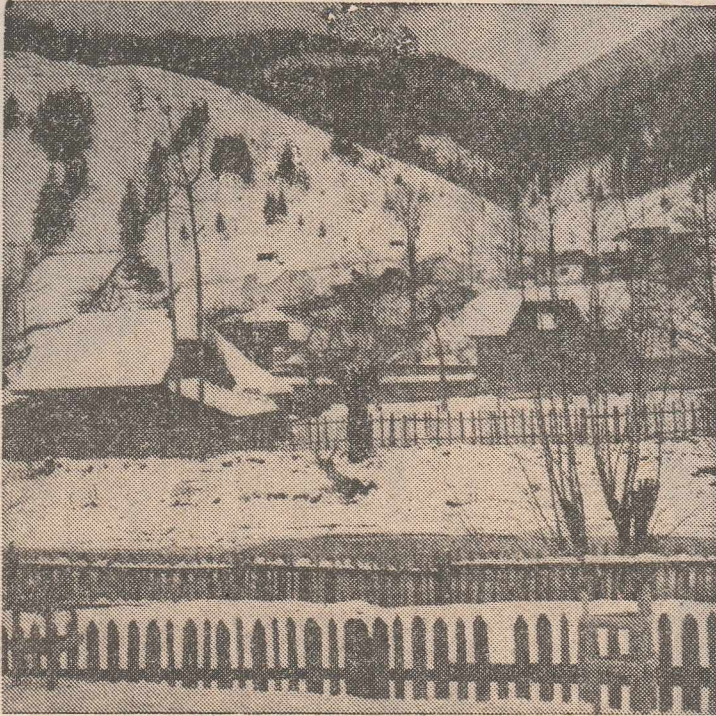
culau împotriva imperialilor habsburgici... mda, tot istorie. Și mai ales violență. Notez acest „cinzai” și mai notez că el se află îngropat în imediata apropiere a bisericii voievodale din localitate aflată în restaurare. „In restaurare” este un fel de a spune, s-a descoperit doar o parte din tencuiala interioară sub care s-au descoperit niste fresce superbe — atestate de specialiști — de prin secolul 17, iar acum biserica stă, adică nu stă, se părgănește. În sfârșit: să ajungem mai repede la olari, la Hălmașel!

Am ajuns: pină să se lămuirească ce doresc de la el și mai ales aflînd că sînt de la o revistă centrală, primarul de aici, Octavian Vlăduț, mă și ia în primire: „Tovarăși, dați-ne o mîna de ajutor, ne-am adresat pe la toate forurile, am ajuns pînă la minister: este vorba de obținerea unei autorizații de funcționare a gaterului lui Ioan Pit din satul Luncoșoara. Gaterul există, e-n regulă, poate funcționa și poate da și curent, ar putea asigura muncă remunerată la cîțiva oameni și produce unelte și obiecte de artizanat ce s-ar valorifica apoi prin cooperativă, publicată treaba asta!”

Îi asigur că da, vom publica (iată însă că nu am făcut-o la acea vreme, o fac abia acum), apoi mă interesez de olăritul local și aici chipul lui Octavian Vlăduț se luminează: el, asta da, asta e o cu totul altă po-

veste!... Aflu asadar că în comună sînt peste 50 de olari, produsele se desfac prin cooperatie, au ajuns cu vinzările chiar și în R.F.G., eu doresc însă să vizitez un olar dintr-aceia „de la mama lui”, eventual trecut de prima tinerete. Și imi este, pe loc, recomandat...

...Aurel Golea, 69 ani. Lucrează olărie de la vîrsta de 14 ani.

meseria a învățat-o de la un unchi. Imi vorbește cu drag și liniște despre meseria asta, imi vorbește mai ales despre culori, despre cele trei culori în care își vopsește lutul (în ograda sa, pe niste scinduri puse pe capre sînt așezate la soare să se usuce citeva zeci bune de păhăruțe dintr-un lut cenușiu): *albul, verdele* (scos din deseuri de aramă arse în cuptor) și *galbenul* (obținut din zgura de ferărie, din scintile ce țînesc atunci cînd se bate fierul în roș și care se materializează apoi în zgură). Pămînt, și fier, și foc — acestea sînt elementele de bază ale oalei cu care au băut apă cei care au poposit la „Fîntina lui Indrei”...

Roata — celebra roată a ola-

rului — omul și-o are instalată chiar în bucătărie, în apropierea sobei pe care fierb bucatele pentru masă. În ziua în care l-am vizitat făcea pahare, dintr-acelea pe care le zărisem afară, la uscat. Ne face o probă: degetele lui zbircite prind a mingia parcă lutul ce se rotește în viteză, paharul prinde coatur în citeva clipe, este netezit cu o bucată de piele udă, apoi tăiat la bază cu un fir subțire, cam așa cum obișnuiau a-si tăia țărani pe vremuri bucate de mamăligă...

A expus la Muzeul Statului din Capitală, a ajuns, personal, de citeva ori în București... „acum însă nu prea mai merg, nu mă mai duc departe... poate așa, pînă la Deva. Nu mai suport aglomerația!”

Îi pare rău că nu poate lăsa la nimeni meseria asta, pînă prin 1980 a avut un grup de școlari. Deși pregătea cu ei numai citeva ore pe săptămînă, a ajuns cu copiii să facă expoziții la școala din comună, ba una chiar la Arad. „Îi invităm acasă la mine, pe rînd — nu poți face treaba asta cu prea mulți deodată — unii dovedeau talent, clar. Nu știu ce s-a întimplat însă, nu s-a putut face apoi nimic din pricina banilor — cîți bani?! — undeva lucrurile s-au împotmolit și copiii și-au pierdut interesul. Mda, cred că meseria asta se pierde... ea, meseria adevărată, nu producția de serie — aia e altceva!”

Nu am scris reportajul. Revăd astăzi însemnările din carnet, refac în gînd traseul parcurs, revăd parcă aievea „cinzaiul”, și chipul blind, de om împăcat cu sine al lui Aurel Golea care nu mai vrea să însă în lume din pricina imbulzei și zgurii, și fîntina lui Indrei și parcă as bea o gură din apa aceea rece, proasoată...

Reiau ziarul lăsat pe colțul biroului și revin la știrile internaționale deloc imbucurătoare și mirosind a fier și praf de pușcă. Acesta este însă un alt reportaj.

HORIA PATRAȘCU

Cine este autorul acestui fals grosolan?

Faptele sînt bizare, cei care reclamă și cei care se apără prezintă argumente nu în deajuns de convingătoare (acesta e și motivul pentru care am ezitat o vreme să le încredințăm tiparului) dar citeva probe concrete, între care și o copertă a revistei iugoslave „Miki”, nu lasă nici o îndoială că, în urmă cu aproape opt ani, în timpul Festivalului filmului pentru copii de la Belgrad a avut loc, din greșeală sau cu bune intenții, o regretabilă substituție de persoană.

Întîmplarea ne-a fost adusă la cunoștință de farmacistă Didina Mihăiescu, mama fetitei Lulu Mihăiescu, aceasta din urmă cunoscută publicului larg ca interpretă principală în filmele „Veronica”, „Veronica se întoarce” și „Mama”, coproducții cinematografice realizate în regia Elisabetei Bostan. Reproducem întocmai opiniile interlocutorilor noștri, fără a alătura decumdată un punct de vedere personal în comentarea sau interpretarea faptelor, în amendarea sau dezvinovățirea celor în cauză.

Didina Mihăiescu: „La începutul anului 1974 am găsit în ziar o scurtă notită. O mai am și acum: „Între 20-31 ianuarie, la Belgrad a avut loc Festivalul internațional al filmului pentru copii „Parada filmului '74”, la care au fost prezentate 20 de lucrări din nouă țări... Interprete Veronică din filmul românesc cu același nume și a decernat Premiul pentru cea mai bună interpretare a unui rol de copil”. Contrariată de faptul că nimeni nu m-a anun-

țat de acest succes al fetitei mele — la data respectivă în vîrstă de cinci ani — am făcut o vizită la „România-Film”. Aici am vorbit cu o persoană (căreia din păcate nu-i țiu mîntă numele și funcția), care mi-a spus că, într-adevăr, s-a primit distincția respectivă dar că la festivitatea de premiere n-a participat nici un membru al delegației, deoarece toată lumea se afla în oras sau cam așa ceva. N-am mai încercat să aflu și alte amănunte și anii au trecut fără să-mi mai aducă vreo noutate sau vreo precizare în legătură cu misterioasa festivitate. Ei bine, în urmă cu trei săptămîni, întîmplarea din '74 a revenit în actualitate datorită unui concurs de întreceri, mai exact spus printr-o nevinovată joacă de copii...

Lulu Mihăiescu: Mă aflam pe stradă, în fata casei, cînd s-a apropiat de mine o fetiță cam de vîrsta mea, dar mai durdulie și cu ochi albaștri. Ea mi-a spus: „Eu sînt Viorica și am luat în locul tău un premiu la Belgrad”. Atunci am luat-o de mîna și am dus-o în casă unde a spus același lucru și în fata mamei mele. Ne-a mai spus că locuiește foarte aproape, și că este fiica tovarășului G.B.

Didina Mihăiescu: Am crezut că e o simplă glumă, dar după un timp m-am pomenit la serviciu cu o tovarășă care mi-a spus că este mama Vioricăi și că la data respectivă, deci în timpul festivalului, s-a aflat împreună cu fiica ei la Belgrad. Cu acest prilej „cineva” de undeva (nu mi s-au adus pre-

cizări) ar fi dispus ca Viorica să urce pe scenă pentru a primi diploma și premiul acordate, deoarece Lulu Mihăiescu nu fusese invitată la festival. Apoi mi-a înmînat patru pagini rulate și mototolite dintr-o revistă iugoslavă, iar peste citeva zile, Viorica i-a dăruit lui Lulu un disc cu cîntece pentru copii, pe care, a explicat fetița, l-ar fi primit la festivitate împreună cu diploma respectivă. Ei bine, în clipa în care am primit coperta revistei primite, am rămas pur și simplu incrementată. Pe întreaga suorafată a paginii interioare, o fotografie mare, în culori, o înfățișează pe „înterpreta” filmului „Veronica” alături de un alt laureat al festivalului. Amîndoi tîn în mîna diplomele primite. Iată și explicația. Reproduc numai referirea specială la interpreta filmului: „În fotografie mai vedem pe detinătoarea rolului principal în filmul românesc de copii „Veronica” care a fost cea mai bună actriță a festivalului „Parada filmului '74”. Evident, cum se înțelege, fotografia o prezenta drept interpreta a filmului „Veronica” pe fiica sotiilor B. Ce să vă mai spun? În ziua respectivă am făcut un soc de tensiune iar de atunci fiica mea Lulu refuză să mai ia lecții de pian, deoarece, spune ea, răsulata celor mari va fi oricum nedreaptă. Totul mi se pare în continuare absurd, neverosimil. Iar dacă lucrurile s-au întîmplat exact așa, de ce le aflui tocmai acum, de ce tocmai părintii Vioricăi vin să-mi povestească această întîmplare care nu le face deloc cinste. Din prudentă, sau pentru a musamaliza cu zimbete și scuze o faptă reprobabilă? Dar de ce abia acum, după opt ani?!

Elisabeta Bostan: „Gestul mi se pare incalificabil iar autorii acestui fals trebuie să fie trasi la răspundere. Sîntem datorii să explicăm în primul rînd copiilor adevărul în legătură cu această regretabilă întîmplare. Lulu Mihăiescu și alți copii se vor întreba pe bună dreptate care este valoarea morală a unui premiu și în ce mod înțeleg cei mari să răsplătească munca? Se vor întreba de asemenea dacă în viață se pot promova cu atîta nonșalanță impostura și minciuna. Iar noi avem datoria să le răspundem. Am vorbit la telefon și cu mama Vioricăi, rugînd-o să ne ajute să descurcăm această

afacere nebuloasă, ciudată și lipsită de orice suport logic. I-am cerut în acest sens o declarație, dar am fost refuzați.

Nu înțeleg deloc gestul tovarășei Mihăiescu de a se adresa revistei „Flacăra” — ne-a spus interlocoțoarea noastră. Probabil că are prea mult timp liber. Nu-mi amintesc exact ce s-a întîmplat la Belgrad, dar știu că cineva mi-a spus să aduc fetița în sala de festivitate, deoarece interpreta filmului nu se află la festival. Probabil că tovarășa Mihăiescu crede că premiul a constat și într-o sumă de bani. N-am primit nici un ban, ci doar o diplomă și un disc.

Care este deci adevărul adevărat? Cine este acel „cineva”? Am stat de vorbă în continuare cu tovarășul Marin Răchită, director adjunct la „România-Film”, care ne-a informat că la festivalul de la Belgrad din ianuarie 1974 a participat din partea centralei tovarășa Viorica Munteanu.

Viorica Munteanu: E mult de atunci, dar potrivit documentelor păstrate în arhivă, pot să vă informez că la festivalul respectiv nu s-a acordat nici un fel de trofeu, ci doar diploma de participare. Delegația noastră n-a fost instiintată de nimeni în nici un fel că interpreta filmului „Veronica” urmează să primească o diplomă sau un premiu. Festivitatea a avut loc probabil după plecarea noastră și a fost organizată, se pare, de un organism belgradean însărcinat cu difuzarea filmelor. Cert este că diploma primită chiar în lînsa interpretei principale trebuia să fie înmînată acesteia, iar faptul că pe coperta respectivei reviste iugoslave a apărut nu Lulu Mihăiescu ci o altă fetiță, este un lucru penibil și regretabil. Dar vina nu o poartă „România-Film”.

Un punct de vedere asemănător ne-a fost comunicat și de către directorul „României-Film”, tovarășul Gheorghe Stanciu. Dînsul apreciază că este vorba de o festivitate ce s-ar fi desfășurat în afara festivalului propriu-zis — așa cum s-a mai întîmplat și cu alte ocazii — și după plecarea delegației țării noastre, deoarece regulamentul festivalului, pe care a avut posibilitatea să-l cerceteze din nou, nu prevede acordarea de premii sau distincții. Ni s-a mai spus în

continuare că din delegația țării noastre au mai făcut parte și cîțiva actori și regizori, dar directorul Stanciu nu a putut să precizeze numele acestora, deoarece — s-a scuzat dînsul —, de atunci au trecut aproape opt ani de zile. Cele întimplate — ne-a spus în incheiere interlocutorul nostru — nu privesc în nici un fel „România-Film”; este vorba de o neînțelegere dintre doia familii care n-ar fi avut loc dacă părintii Vioricăi ar fi înmînat micuței Lulu Mihăiescu, la timpul potrivit, diploma primită la Belgrad.

Iată deci că nimeni nu izbuțește să deschidă o pitie sigură pentru cunoașterea adevărului adevărat. Nici un indiciu concret care să ducă la dezvăluirea celui „cineva” care din motive greu de înțeles a patronat sau a facilitat această regretabilă substituție de persoană, întîmplare grotescă, penibilă și cu grave consecințe morale. Dar pînă la identificarea persoanei în cauză, ne permitem să observăm citeva lucruri. În primul rînd că declarațiile interlocutorilor noștri nu concordă în descrierea acestorași fapte. Vom observa în continuare, ceea ce e dealtfel foarte simplu, că din delegația prezentă la Belgrad au lipsit tocmai regizoarea „Veronică” și interpreta principală a filmului. Va trebui să admitem apoi — în ciuda argumentelor prezentate, și în primul rînd a celor prin care sîntem avertizați că la respectivul festival nu s-a acordat nici o diplomă — că faptul că atare există, că nu este nici invenție, nici trucaj fotografic, ci pur și simplu un act imoral de flagrantă inechitate.

Toate acestea pun sub semnul întrebării modul în care sînt alcătuite delegațiile noastre la diferite festivaluri cinematografice, și mai ales modul în care unele persoane delegate se achită de mandatul încredințat. Și asta deoarece, în pofida pledoariei notate mai sus, apare oricum incredibil faptul că o diplomă primită — așa cum se arată în nota revistei „Miki” — „pentru interpretarea celui mai bun rol de copil”, o asemenea distincție deci nu a fost cunoscută în nici un fel de către înalți funcționari de la „România-Film”!

LIVIU TIMBUS

Coperta revistei iugoslave „Miki”. Pe fața ei interioară se află reprodușă fotografia în cauză. Nu o reproducem la rîndul nostru din motive lesne de înțeles: micuța Viorica și în bună măsură și părintii acesteia nu poartă vina celor întimplate. Sperăm totuși că responsabilii regretabilei întîmplări își vor dezvălui identitatea și vor aduce cuvenitele explicații. În dreapta, Lulu Mihăiescu cea adevărată, cea pe care o cunoaștem cu toții.

Onorată instanță a moralei

Tovarășei Elena Ceaușescu — gânduri

Alături de marele bărbat

Un destin exemplar își sporește strălucirea cu atât mai mult cu cât martorii duratei lui știu să desprindă semnificațiile prin care el se înscrie în latura durabilă a timpului și, încorporat de memoria unei colectivități, dobândește expresia și puterea de înviere a unui autentic model de viață. În perspectiva istoriei unui popor, puternicele sale personalități reprezintă, de bună seamă, momentele sale de inspirație, izbîndirea valorilor la care el își raportează permanent cele mai profunde și nobile aspirații ale sale, întruparea vie a efortului de descoperire și redescoperire a identității sale. De aceea, acum, în clipa iluminată de bucuria sărbătorii, de ziua de naștere a tovarășei Elena Ceaușescu aducem un omagiu, în semn de stimă și afecțiune, pentru aceea care, alături de tovarășul Nicolae Ceaușescu, alături de marele bărbat de stat al României contemporane, se afirmă ca un militant permanent al partidului nostru comunist; ca un minunat tovarăș de muncă și de luptă, constituind pentru fiecare dintre noi un strălucit exemplu de pasiune și abnegație revoluționară. Personalitatea sa plurivalentă cumulează un complex de trăsături de mare valoare datorită cărora s-a impus prin contribuții esențiale în domeniul importante ale societății noastre și este știut că, totodată, pentru marile sale merite și pe temeiul realizărilor practice obținute, al caracterului umanist pe care îl conferă activității științifice, numele tovarășei Elena Ceaușescu a dobîndit o largă notorietate internațională, prin omagiul de recunoaștere al unor înalte foruri științifice de peste hotare și al unor savanți de faimă mondială.

Prin întreairea valoare cu putere de exemplu a vieții sale, tovarăsa Elena Ceaușescu întrupează minunata imagine a omului nou, revoluționar, comunist neînfricat și înflăcărat patriot. Între datele ce dau relief unei vieți și unui destin de excepție, de o deosebită semnificație ne apare astăzi faptul că tovarăsa Elena Ceaușescu și-a împletit încă din fragedă tinerețe viața personală și autorealizarea ca om și cetățean cu întreaga istorie a luptei clasei muncitoare, a Partidului Comunist Român, cu toate înfăptuirile revoluției și construcției socialiste. Ca fiică de țărani din comuna Petrești, județul Dimbovița, și aducînd cu sine cinstea și hărnicia dar și o adîncă sete de dreptate și libertate proprii acestei clase tovarăsa Elena Ceaușescu, pe atunci Elena Petrescu, a plecat de timpuriu să muncească. La oraș a cunoscut proletariatul și s-a identificat de timpuriu cu crezurile sale de luptă. Abia ieșise din adolescență cînd a intrat în rîndurile mișcării muncitorești. În lupta cea mare, dedicată accelerării drumului spre viitor al României și-a cunoscut și și-a urmat soțul, Dumitru Ceaușescu, care înfățișează această comună de suflet și de idei împlinind un luminos capitol de istorie. În 1936, împreună mobilizează tineretul pentru a porni acțiuni de protest în favoarea comunistilor înfățișați. În 1939, în acel 1 Mai de neuitat, împreună manifestează pentru pace, pentru o țară liberă, democratică. Iar după Eliberare, chiar din primul ceas

Din titlurile și distincțiile internaționale primite pentru activitatea desfășurată pe plan științific

- Diploma de onoare a Societății internaționale de chimie industrială (Congresul internațional „Chimie și progres” — București, 1970).
- Membru activ al Academiei de științe din New York (S.U.A., 1973).
- Diploma de membru de onoare al Colegiului și inginerilor chimiști din Costa Rica (Costa Rica, 1973).
- Membru de onoare al Consiliului universitar și al Consiliului de conducere al Universității Centrale din Ecuador (Ecuador, 1973).
- Titlu de profesor onorific al Universității Naționale de inginerie din Peru (Peru, 1973).
- Titlu de „Doctor honoris causa” al Universității din Buenos Aires (Argentina, 1974).
- „Doctor honoris causa” al Universității din Sud-Cahia Blanca (Argentina, 1974).
- Membru de onoare al Institutului Ecuatorian de Științe Naturale (Ecuador, 1975).
- „Doctor honoris causa” al Universității Feminine din Manila (Filipine, 1975).
- Membru de onoare al Societății de chimie din Mexic (Mexic, 1975).

- „Doctor honoris causa” al Universității din Yucatan (Mexic, 1975).
- Titlu de profesor universitar extraordinar al Universității Naționale Autonome din Mexic (Mexic, 1975).
- „Doctor honoris causa” al Universității din Teheran (Iran, 1975).
- Membru corespondent al Academiei din Atena (Grecia 1976).
- Membru de onoare al Academiei de arte și științe din Ghana (Ghana, 1977).
- Diploma de membru de onoare al Academiei de științe a Statului Illinois (S.U.A., 1978).
- Titlu de „Membru de onoare al Institutului regal de chimie” — „Fellow” (Marea Britanie, 1978).
- Titlu de „Profesor honoris causa” al Institutului Politehnic din Londra centrală (Marea Britanie, 1978).
- Diploma de membru titular al Academiei Europene de științe, arte și litere și membru al Comitetului de Onoare al Academiei, precum și insigna de aur a Academiei (București, 1981).

Chimistul în

Opera științifică a tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu, reunită de-a lungul anilor în trei volume fundamentale: „Cercetări în domeniul sintezei și caracterizării compușilor macromoleculari” (1974), „Polimerizarea stereospecifică a izoprenului” (1979), „Noi cercetări în domeniul compușilor macromoleculari” (1981), se înscrie nu numai ca o contribuție de seamă la tezaurul chimiei românești și mondiale, ci și (după cum remarca profesorul universitar doctor Francesco Ralli) la „formarea unei juste imagini despre rolul chimiei și chimistului în societate”.

Prima lucrare cuprinde 26 studii publicate în reviste de specialitate sau prezentate la congrese și simpozioane științifice din țară și străinătate. Ele dădeau expresie eforturilor unui prestigios colectiv de cercetători, concentrate asupra unui domeniu de frunte al chimiei — cel al compușilor macromoleculari — colectiv condus cu competență și entuziasm de tovarăsa academician Elena Ceaușescu — scria la acea vreme academicianul Cristofor Simionescu. El adăuga: „Sesizînd necesitatea de a dezvolta în România o industrie a polimerilor bazată cit mai mult pe cercetarea proprie, academician Elena Ceaușescu a inițiat și desfășurat o activitate intensă în domeniul sintezei și caracterizării polimerilor sau materialelor auxiliare. Meritul incontestabil al volumului constă în aceea că reunește unele din rezultatele cercetărilor efectuate în cel mai important domeniu al petrochimiei”.

noastre bune de sănătate și fericire

...nă tinerețului, întregul popor, să stea-
rile trecutului, să-și făurească liber o
și o viață întemeiată pe dreptate și
te. Învață, muncește, se avintă în
cu o inepuizabilă energie. Așa s-a
t militantul, omul de știință, din a
neîntreruptă și nobilă activitate a-
de învățat valoarea timpului prin
exemplare, prin fapte înscrise net
în slujirea cu toată ființa a patriei,
fidului, a poporului. În toate impre-
le de răscruce în marile bucurii ale
ilor revoluționare dar și, uneori, în
de grea cumpănă, de nevoi și sufe-
oamenii muncii din țara noastră au
întodeauna statornică îmbărbătare,
ul cald și competența tovarășei

Elena Ceaușescu. Tocmai de aceea ni se
pare deosebit de edificator a sublinia
acum faptul că, abordând multiple fron-
turi de activitate și investindu-le prin
competența, prin puterea sa de muncă, o
înaltă eficiență, tovarăsa Elena Ceaușescu
întruchipează totodată imaginea unei soții
afectuoase, a unei mame în cel mai nobil
și pilduitor înțeles al acestui cuvânt. Și
fără îndoială că se cuvine să întrevădem
în acest fapt temeiul profund pentru care
poporul nostru, atât de sensibil la valorile
morale, inconjoară cu nesfârșită dragoste
și prețuire familia președintelui țării, mo-
del de familie românească, ce dă strălu-
cirea și valoare de exemplu acestei institu-
ții pe a cărei trăinicie se sprijină întreaga
noastră societate.

Mereu alături de tovarășul Nicolae
Ceaușescu, de bărbatul ilustru care ne este
cirmaci demn și inspirat, la toate eveni-
mentele din viața țării, în mijlocul oame-

nilor muncii în întreprinderi, pe ogoare, în
institute de cercetare, în așezăminte de
învățământ, de știință și cultură, cu ocazia
vizitelor de lucru sau cu alte prilejuri, în
țară și peste hotare, tovarăsa Elena
Ceaușescu este o prezentă activă în viața
politică și socială a țării, militând pentru
sporirea rolului femeii în societatea noas-
tră, pentru întărirea familiei, pentru creș-
terea și educarea tinerelor generații potri-
vit normelor și principiilor comuniste de
viață, aducându-și o contribuție importan-
tă la rezolvarea problemelor construcției
socialiste, în asigurarea bunăstării și fe-
ricirii poporului, în înflorirea României
socialiste și sporirea continuă a prestigiul-
lui ei în lume, pentru pace și înțelegere
între popoare.

D. CONSTANTINESCU ■

Un exemplu cu rădăcini adânci în tradițiile revoluționare ale națiunii

(Urmare din pag. 1)

său vădește o tonică multilateralitate
și imprimă în conștiința noastră co-
mună credința că izbînda unui popo-
r se dovedește a fi cu adevărat o
izbînda abia atunci cînd fiecare om al său
prin luptă tenace, prin perpetuă autode-
pășire, se arată a fi el însuși o izbînda. O
tonică împlinire, un elan generos spre
perfecțiunea visată. Și felul acesta de a
ființa în vreme, propriu nouă, ridicat de
Partidul Comunist Român la rangul de
datorie umană și cetățenească primordia-
lă, își află în tovarăsa Elena Ceaușescu o
expresie elocventă, o întruchipare desti-
nată să rămînă în cronică acestor ani glo-
riosi.

Sîntem în permanentă martorii privile-
giați ai strădaniilor sale laborioase și sub
ochii noștri s-a petrecut ceea ce stă în firea
lucrurilor săvîrșite tainic: ascensiunea
unei personalități de excepție spre un
prestigiu de excepție. La dragostea unani-
mă pe care i-o vădește popoul nostru,
de-a lungul unor ani de maximă înflori-
re a prestigiului României, al cărui
ctitor este tovarășul Nicolae Ceaușescu,
s-a adăugat firesc respectul comuni-
tății internaționale, prin recunoașterea
unor virtuți menite să confere ome-
nirii întregii posibilitatea sperată a unui
pas înainte. Numeroasele foruri științifice
de peste hotare, care au consacrat prin
distincțiile lor valoarea demersurilor
acestui savant de excepție, răsfrîng stima
lor, desigur, și asupra țării în sinul căreia
s-a născut și format tovarăsa Elena
Ceaușescu, asupra poporului încercat și cu-
tezător al țării acesteia. Ceea ce revelează
un mod anume de a fi patriot, o cale
anume de a contribui eficient la fortifica-
rea demnității României în lume.

Este o bucurie pentru noi să-i simțim
umărul și cugetul alături de umărul și
cugetul nostru și vom ști totdeauna să-i
pretuim cum se cuvine îndemnul și pilda.
Sîntem contemporane tovarășei
Elena Ceaușescu și acest adevăr, îl spu-
nem cu mîndrie, pentru femeile harnice
ale României socialiste nu reprezintă un
privilegiu între altele, ci înainte de toate
o mare șansă. Șansă care ne umple inimi-
le de dragoste și recunoștință. Cu
aceste sentimente, împreună cu întregul
nostru popor, femeile României adresează
tovarășei Elena Ceaușescu, eminent
om politic și remarcabilă, personalitate a
științei contemporane, cu prilejul zilei de
naștere, ani mulți și fericiți, multă putere
de muncă alături de marele fiu al po-
porului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, spre
deplină împlinire a năzuințelor de bună-
stare și pace ale poporului român.

ate

...i anume, obținerea de compuși ma-
eculari (polimeri), plecînd de la
petroliere“.

...e privește „Polimerizarea stereospa-
a izoprenului“, care poate fi con-
ă drept o continuare și dezvoltare,
argumente și rezultate științifice,
urii anterioare, academicianul T. A.
n nota originalele contribuții ale
rilor întreprinse de academician
inginer Elena Ceaușescu. „Lucra-
alizată cuprinde două părți: prima
din teza de doctorat pentru obți-
titlului de doctor inginer, iar cea
ua — cercetări ulterioare efectuate
ași domeniu, în scopul obținerii
ului cis-1,4 — polizoprenic și al
rizării produsului obținut. O con-
originală de prim ordin e con-
ă printr-un brevet românesc“. Iar
cianul Cristofor Simionescu sub-
u numai largul ecou internațional
ării, ci și filiația care o leagă de
marilor ctitori ai chimiei românești,
carte de referință în chimia sin-
olimerilor fiind „salutată de către
l grup de chimiști de elită, printre
regretatul membru al Academiei
e, academicianul C. D. Nenițescu
l din referenții științifici ai tezei
torat a autorului — și apreciată de
oși oameni de știință de peste ho-
atre care și laureați ai Premiului

...mai recentă lucrare, „Noi cercetări
eniul compușilor macromoleculari“,
prezentată, alături de alte studii și

...contribuții ale autorului, într-o expoziție
deschisă în prima zi a Congresului național
de chimie de anul trecut. Această lu-
crare de mare amploare cuprinde studiile
efectuate între anii 1976 și 1981 în dome-
niul de mare interes al sintezei și caracte-
rizei compușilor macromoleculari „ur-
mărindu-se să se aducă în continuare —
se arată în prefață — o contribuție la so-
luționarea unor probleme de interes știin-
țific și economic deosebit. Între aceste
studii, o pondere importantă a fost acor-
dată lucrărilor privind sinteza și caracte-
rizarea produșilor macromoleculari cu
proprietăți elastomere“. Așadar, sînt re-
luate și amplificate cercetările și orienta-
rile anterioare, concretizîndu-se în prima
lucrare apărută în literatura de speciali-
tate în sfera obținerii cauciucurilor sinte-
tice cu structură stereoregulată.

...Ecolul acestei activități științifice multi-
laterale a depășit cu mult granițele țării.
Traduse în mai multe limbi, lucrările sus-
menționate au fost elogiate de specialiști
de pe toate meridianele globului, atît pen-
tru meritele științifice, cit și pentru con-
tribuția adusă la cauza apropiierii oame-
nilor de știință și a popoarelor lumii sub
semnul păcii și colaborării internaționale.
Căci această operă științifică nu poate fi
ruptă de mesajul umanist pe care-l poar-
tă. Referindu-se la traducerea în limba
elenă a lucrării privind compușii macromole-
culari, cunoscutul om de știință grec
Amalia Fleming menționa în 1979 în cu-
vîntul introductiv:

„Valoarea teoretică și practică a acestor
studii devine evidentă pentru orice spe-
cialist care parcurge atît paginile căr-
ții. Și eu sînt încă o dată bucuroasă să
relievez acest fapt, cu atît mai mult cu
cît știu din vizita pe care am întreprins-o

...în România că doamna Elena Ceaușescu
este adevăratul promotor al transunerii
noilor teorii și cercetări în practica in-
dustrială, orientare cu adevărat modernă
și eficientă în condițiile economice ale
lumii de azi... Noi știm foarte bine că,
alături de marele om politic care este
președintele României, doamna Elena
Ceaușescu a contribuit mult la extinde-
rea prieteniei eleno-române dincolo de
hotarele științei, la ceea ce numim o mai
bună cunoaștere reciprocă a țărilor și po-
porelor noastre, iar prin aceasta la afir-
marea lor în Balcani, în Europa și în
întreaga lume“. Aceași multitudine de
dimensiuni, încorporînd și acel „dincolo
de hotarele științei“ de care vorbea Ama-
lia Fleming, a fost subliniată cu vigoare,
tot în capita Grecei, în prefața unei
alte lucrări a tovarășei academician doctor
inginer Elena Ceaușescu, apărute în
limba greacă: „Polimerizarea stereospeci-
fică a izoprenului“. Andreas Andria-
nopoulos, ministrul științelor și culturii al
Greciei, scria: „Avînd dubla calitate — a
personalității politice și a cercetătorului
științific — academician doctor inginer
Elena Ceaușescu este în măsură să apre-
cieze în modul cel mai competent necesi-
tățile țării sale în domeniile științei și cul-
turii și, în același timp, să-și aducă con-
tribuția la o colaborare tot mai apropiată
și mai strînsă între țările noastre, la con-
solidarea prieteniei și păcii în Balcani“.

...Primit cu viu interes și elogii de lumea
științifică din Italia, volumul „Cerce-
tări în domeniul sintezei și caracte-
rizei compușilor macromoleculari“ —
consideră profesorul universitar doc-
tor Francesco Ralli — „contribuie atît
la făurirea unei gândiri științifice logice
pentru cititori, cit și la formarea unei

...juste imagini despre rolul chimiei și chi-
mistului în societate. Aceasta nu numai
pentru că sînt ilustrate clar și exhaustiv
metodologiile științifice folosite în cerce-
tare, dar îndeosebi pentru că polarizează
atenția cititorului asupra a ceea ce este
azi, într-adevăr, scopul esențial al chi-
miei: dezvoltarea materialelor și procese-
lor noi pentru o viață calitativ nouă. Și
nu este întimplător faptul că o asemenea
inițiativă provine de la o asemenea per-
sonalitate cum este academician doctor in-
giner Elena Ceaușescu, angajată plener
atît în probleme științifice, cit și în viața
socială, politică și economică“.

...Cu același profund interes au fost pri-
mite lucrările ilustrului chimist român la
Moscova, unde reputații oameni de știință
sovietici, academicianul V. A. Kotelnikov,
profesorul A. K. Romanov, academicianul
N. M. Emanuel, N. S. Namiotkin, I. D.
Poliakov, au subliniat în cuvîntul lor de
prezentare, la 20 august 1981, a cărții „Po-
limerizarea stereospesifică a izoprenului“,
„înaltul nivel științific importanta teore-
tică și practică remarcabilă a lucrării“. Ma-
nifestări științifice prestigioase în care
s-au prezentat și dezbătut lucrările tova-
rășei academician doctor inginer Elena
Ceaușescu au avut loc și la Basel, supra-
numit Cetatea chimiei elvețiene, precum
și în alte cetăți ale științei și capitale ale
lumii. O strălucită recunoaștere interna-
țională a unei vocații și a unor remarcabile
realizări științifice puse sub sem-
nul dezvoltării pleneră a personalității u-
mane într-o lume a păcii și progresului.

L. NICULESCU ■

■ Sirguinciosul corespondent voluntar **Păpușoiu Dumitru**, din Tirgu Frumos, ne scrie că locuitorii din Bălțați (Iași), beneficiind de un cămin cultural nou, construit prin forțe proprii, vor ridica activitatea culturală a comunei la un nivel corespunzător.

■ „În urmă cu două luni am anunțat întreprinderea de frigider Găești că posed, în termen de garanție, un frigider Arctic defect. Întreprinderea mi-a răspuns că e de competența cooperativei Progresul din Roșiori. La rândul ei, cooperativa m-a trimis la întreprindere. Întreprinderea din nou la... Poate mă ajutați să scap de acest ping-pong”. (**Zănoagă Victor**, comuna Călmățui de Sus - Telemorman)

■ **Tinărul Szekely Andrei** din Florești, str. Horea, nr. 29, jud. Cluj, se află într-o situație dramatică: „Am 21 de ani și sint lipsit de vedere. Din cauza unei oarecare debilități mintale, n-am putut absolvi școala specială de nevăzători din Cluj-Napoca, pe care am frecventat-o cîteva ani. Sint totuși conștient de situația mea și doresc foarte mult să muncesc. Am întreprins cu părinții numeroase demersuri, am fost ascultat cu atenție și mi s-au făcut chiar promisiuni, dar tot neîncredut am rămas, pentru că după cîteva zile de lucru la cooperativa „Munca invalizilor”, secția impletituri, am fost trimis acasă și acum sint din nou pe drumuri. Trăim dintr-o singură retribuție, a mamei, tata fiind suferind”.

■ **Consiliul popular provizoriu** al jud. Călărași: „Urmare articolului intitulat „Părinți și copii fără... părinți” apărut în nr. 48 al revistei Flacăra, vă facem cunoscut că s-a dispus internarea minorilor **Cruceanu Marin** și **Cruceanu Daniel** la Casa de copii școlari Periso-u, cu o contribuție în sarcina tatălui de 100 lei lunar pentru fiecare minor în parte. Cele două minore **Cruceanu Lenuța** și **Cruceanu Mirela Mihaela**, la cîștiunea lor, au rămas la mamă, care s-a angajat să le asigure condiții optime de creștere și educare”.

■ **Stan Gheorghe** din comuna Ivesți (jud. Galați) ne scrie că în gara comunei nu există peron la linia ferată care leagă Tecuciul de Galați, situație care-l face pe bătrînul, femeii și copiii să vină cu scaunul la ei, pentru că nu se pot urca în tren.

■ „Sint om al muncii la Combinatul siderurgic Reșița, frecventez liceul seral și de trei ani îmi consum puțin timp liber încercînd să conving (fără să reușesc) I.J.G.C.L. Reșița, și constructorul să-mi repare plafonul prin care se infiltrază apa”. (**Hategan Ana-Gheorghiu**, microraiou IV, bl. C, sc. C-18, et. 4, ap. 12, Reșița)

■ **Inspectoratul Municipiului București Militie**: În urma sesizării grupului de cetățeni din strada Cugir, cartier 23 August, sector III, mai multe persoane au fost amendate pentru încălcarea Decretului 153/1970 și a Deciziei 809/1975 a C.P.M.B. Printre acestea se numără: **Botea Mircea** (str. Rodnei nr. 39), **Stan Ilie** (comuna Giina), **Ilie Ștefan** (comuna Bivolari, jud. Călărași), **Pocriș Constantin** (str. Ploieșca, nr. 6, București)

■ Un număr de opt locuitori ai comunei Soldanu, jud. Călărași, ne sesizează că din luna octombrie, ziua și noaptea, se întrerupe furnizarea energiei electrice, perturbîndu-se activitatea economică a comunei și procesul de învățămînt la clasele V-X, care învață după amiază. „N-am găsit nici lămpi, nici gaz, și am recurs la lumînări, dar acestea scot un fum neplăcut”.

■ „Multumesc din suflet dr. Toartă Ionela și asistentei Ceaușu Elena, care prin îngrijirea ce mi-au dat-o în tratamentul de la băile Olănești, mi-au adus glicemia la normal”. (**Trandăfirescu Constantin**, Galați, str. Aviatorilor, nr. 24)

■ „Am fost pensionată cu toate formele legale la Direcția județeană de asigurări sociale Brăila, dar pînă în prezent, după cinci luni, n-am primit nici un ban”. (**Racu Elena**, Brăila, str. Roșiori, nr. 438)

■ Din amplul răspuns al I.P.T.E. Alexandria, referitor la articolul apărut în revista noastră sub titlul „Cîteva jalnice noduri în papură”, reținem esențialul: „Conducerea unității a hotărît încadrarea tov. Măgureanu Florica din luna decembrie 1981”, precum și faptul că, în urma actelor de indisciplină săvîrșite de maestrul Socol, „acesta nu mai lucrează la I.P.T.E.”.

■ **Consiliul popular al sectorului 2**: „Urmare a scrisorii adresate de Dumitrescu Veronica și a constatările făcute, s-a

dispus internarea celor trei copii ai sus-numitei, Ion George, Dumitrescu Gheorghe și Dumitrescu Luci, în case de copii preșcolari și școlari”.

■ Un răspuns al **Direcției generale pentru agricultură, jud. Argeș**, în legătură cu sesizarea făcută de **Andrescu Ștefan**, Enache Gheorghe, Tuță Traian din Pitești: „S-a constatat că Stănculescu Georgeta, fiica tov. Stănculescu Ioana, în funcția de vânzătoare, nu are o comportare civilizată față de clienți și răspunde obraznic. S-a dispus să fie mutată la alt magazin”. Să fie obraznică și acolo.

■ „Blocul nostru, cu două scări a cite 13 etaje fiecare, are în dotarea sa și un hidrofor care n-a fost preluat de către beneficiar, deși construcția s-a dat în folosință din 1978. În felul acesta, hidroforul nu folosește la nimic, apa ajungînd la etajele superioare numai noaptea”. (**Maricut Florentin**, sos. Colentina, nr. 55, bl. 33, București)

■ **Procuratura județeană Telemorman**: „În legătură cu articolul „O capcană pe sosea”, apărut în nr. 47 al revistei dv., vă comunicăm că **Mitran Mihai** și **Badea Paulică** au fost condamnați la cîte 3 ani închisoare cu executare prin privare de libertate”.

■ **Centrala Construcții Montaj București**: „Sesizarea tov. Păun Vasile din bl. 21, str. Teiu Doamnei, nr. 4, sector 2, este întemeiată: apartamentul 61 este de nelocuit. S-a hotărît să i se repartizeze un apartament cu 4 camere din fondul locativ de stat”.

■ **Consiliul popular județean Neamț**: „Cetățeanul **Trifan Ion**, din comuna Crăciocani, a fost repartizat la Întreprinderea de foraj Zemes”.

■ **Ministerul de Interne** ne comunică următoarele în legătură cu scrisoarea semnată de **Andrescu Ștefan** din București: „În zona Pieței Muncii și zona cartierului Militari au fost sancționați pentru vânzarea de seminte și produse zaharose **Marin Sanda**, **Marin Simion**, **Ion Ecaterina**, **Grozca Jana**, **Horahania Constanta**. De asemenea, pe raza sectorului 1, au fost depistate și sancționate contravențional 75 persoane care vindeau astfel de produse”. (N.N.: Cel puțin în Piața Muncii, lucrurile nu s-au schimbat cu nimic în urma amenziilor !)

■ **Asociația locatarilor bl. G 33, str. Valea Buzăului nr. 4, sector 3, București**, ne instiintă că zilele acestea s-au împlinit opt ani de cînd, în perimetrul citat, în loc de trotuare sint doar gropi, noroi, tevi sparte, resturi de asfalt. De asemenea, din 1974, din cauza lipsei canalizării, a unei guri de scurgere, s-a format o baltă care cîștigă teren de la o ploaie la alta. La întîlnirile cu factorii de răspundere din sector, oamenii li s-a spus că remediile întîrzie deoarece nu s-au primit niste procese verbale. Dacă lucrurile stau așa, s-ar putea ca situația să mai dureze vreo zece ani, pentru că un proces verbal e un lucru foarte serios.

■ „Subsemnatul **Drăgan Vasile**, pensionar C.A.P. din satul Grindasi, comuna Valea Măcrișului, jud. Ialomița, vă semnalez că atît nouă, mie și soției, cit și celorlalți pensionari C.A.P. din comună, ni se opresc, de peste un an și jumătate, 20 la sută din pensie, fără nici un motiv și fără să ne lămurească nimeni dacă și de ce este legal așa”.

■ **Direcția județeană de poștă și telecomunicații Bacău** ne răspunde că, analizînd cererea tov. Ciubotaru Tereza, a dispus încadrarea sa cu normă întregă ca telefonistă la centrala telefonică interurbană Bacău, asigurîndu-i-se condiții pentru a-si putea crește copiii. De asemenea, copiii sint dati la creșe și la căminul de pe strada Oituz.

■ **C.P.M.B.**: „Înlăturarea defectiunii de executie în av. tov. Florescu Dan, bd. Titulescu, bl. 21, ap. 91, se va efectua în cursul lunii ianuarie 1982”.

■ **Stoica N. Ioana** din Poenarii Burchi, sat Poenarii Rali, județul Prahova, ne scrie că și s-a defectat telefonul de peste două luni. La reclamația sa a primit doar promisiuni, dar abonamentul merge în continuare. Ca totul să fie perfect absurd, propunem ca abonata să plătească și aditionale pe lunile în care telefonul n-a dat nici un semn de viață.

■ **Munteanu Ion** din București, Aleea Compozitorilor nr. 12, bl. Z 20, ap. 6, sector 6, ne anunță că de foarte multă vreme nu se mai găsesc muzicute de gură. Nu este singurul. Pînă vor apărea muzicutele din nou în magazine (de sărbători, era un cadou frumos pentru copii), rugăm pe cei care se ocupă de aprovizionarea cu muzicute să-l

anunțe pe M.I. unde poate găsi una.

■ **Asociația locatarilor bl. 39, Bd. 1 Decembrie 1918, nr. 49, sector 3**, sesizează că a contractat de trei ani cu I.C.R.A.L. Colentina reparația trotuarului din jurul blocului, degradat în urma seismului din 1977, a plătit pentru lucrare 5 000 lei, dar n-au primit decît o adresă. Nici banii înapoi, nici trotuarul reparat, doar o adresă!

■ „Cu prilejul împlinirii a 8 ani de activitate a Cenuclului Flacăra al Tineretului Revoluționar, adresez tuturor un călduros «La mulți ani!»”. (**Gigi Sima**, de pe șantierul marelui baraj El-Fakia din Algeria)

■ „Din cauza transportului defectuos pe ruta Radimna-Pojejena, copiii noștri ajung tîrziu acasă sau, dimineata, la școală. Plătîm abonamentele, dar autobuzele nu respectă nici un fel de orar. Mai mult, cei de la Autobaza Moldova Nouă „Iau” autobuzul de Radimna și-l „trec” pe altă rută, astfel că noi nu-l mai vedem nici o dată pe zi. Întrebăm cum s-au găsit autobuzele în toamnă, la culesul porumbului, al strugurilor, iar acum, cînd merg la școală, transportul elevilor nu mai interesează pe nimeni”. (**Iancovici Slavco**, sat Pojejena, comuna Radimna, nr. 215, jud. Caraș-Severin)

■ „În ziua de 7 septembrie 1981, fiica noastră, în vîrstă de 13 ani, elevă în cl. a VII-a, a dispărut de la domiciliu. Se numește **Cozac Rodica**, este blondă cu ochi albaștri, tunsă scurt, rotundă la față, pe ambele brațe are imprimate niste litere bătute sub piele în tus, dar au fost șterse fiindcă am certat-o, însă au rămas semne după vindecare și se cunosc bine, iar unghiile sint scurte ca le roade cu gura”. (**Cozac Vasile**, Iași, cartier Bularza, str. Atelierului nr. 1, bl. A 9, colț, scara B, et. 1, av. 1)

■ **Anunțăm Întreprinderea „Combustibilul” din București** că **Ionescu Traian**, pensionar gradul I invaliditate, programat să primească lemnele în 3 septembrie 1981, și reprogramat pe 12 octombrie, și căruia conducerea întreprinderii i-a promis că le va primi în 1 decembrie, n-a primit nici un lemn pînă la 12 decembrie. Adresa sa, pentru orice eventualitate, str. Furtunii, nr. 26, sector 6, București.

■ **Ghiță Ioana** din Bleioi-Ploiești întreabă de ce I.J.T.L. Prahova nu respectă decizia consiliului popular județean în ceea ce privește tariful unui abonament lunar pentru elevi, pe traseul Bleioi-Ploiești. „deoarece, în momentul de față, un elev plătește 43 lei pînă în zona Bl. Nord-Ploiești, plus 30 lei abonamentul pe traseul 29 pînă la hale, deci 73 lei, față de 38 cit este prevăzut în decizia respectivă”.

■ „De foarte multă vreme nu găsesc articole ca lacăte, cuie, caiele, ipsos, ciment, lampă cu gaz, fitil. Nu le-am găsit nici la Negrești, nici la Iași, nici la Vaslui, dar nici la București, unde le-am căutat într-o grămadă de magazine de pe Calea Griviței, Lipsani, Piața Unirii, Obor”. (**Niță Mihalache**, Negrești, Vaslui)

■ „Zilnic, în tot cartierul Tirsei din Breaza, între orele 17 și 21,30, se întrerupe curentul electric. Cînd să mai gătești, să-și faci copiii lecțiile ? Întelegem să facem cu toții economie, dar organizat și echitabil, nu numai în cartierul nostru, ci prin rotație, pe toate străzile”. (**Jagă Iuliana**, str. Ocinei, nr. 115, Breaza, Prahova)

■ „Era într-o zi frumoasă din vara anului trecut cînd mama a plecat de acasă și nu s-a mai întors nici pînă azi. Se numește **Fodor Ecaterina**, Kati și are 37 de ani. Vreau să știe că tata nu mai bea și o iartă, și că ne e dor și de ea și de fratele nostru **Sărducu**”. (**Rodica**, **Ioan** și **Paul Fodor**, str. Barajului, nr. 81, bl. 81, sc. A, Baia Mare)

■ **Colegiul de disciplină a personalului sanitar, filiala Galați**: În urma sesizării tov. Vergea Stelian din Tecuci, dr. Ghiugan Dorina a fost sancționată cu „Mustrare cu avertisment”.

■ **Asociația civilă a proprietarilor bl. H 29, str. Gura Ialomitei nr. 4, sector 3**, ne anunță că din 1973 și pînă azi nu a fost făcută recentia finală a blocului și că în timpul ploios, continuă să se infiltreze apa în apartamente pe la îmbinare plăcilor de beton, ca exact acum 8 ani, la darea în folosință.

■ „Pentru familia mea, doctorul **Oane Paul** și asistenta medicală **Zinca Viștea**, de la spitalul Filantropia din Craiova, reprezintă mai mult decît o avere. După trei zile de operație, soția mea s-a ridicat din pat, la două săptămîni s-a externat, iar după trei luni a născut în condiții perfect normale. Toate acestea după ce am consultat o mulțime de medici din

Tg. Jiu și București”. (**Sabin Văduva**, Budieni-Gorj)

■ **Consiliul popular al municipiului București**: „Referitor la sesizarea tov. Schlesinger Maria, vă comunicăm că lucrările de reparații capitale executate de I.C.R.A.L. Herăstrău la imobilul din str. 13 Decembrie nr. 9 nu au nici o legătură cu problema petiționarei și anume că în baia apartamentului se produce infiltrația de la instalațiile sanitare ale băii de deasupra, care este proprietatea personală a locatarului **Leu Corneliu**. Prin sesizarea făcută, petiționara dorește să-și soluționeze litigiul cu colocatarul prin I.C.R.A.L. În acest sens, I.C.R.A.L. Herăstrău a acționat în judecată pe proprietarul **Leu Corneliu**, pentru a permite efectuarea lucrărilor necesare și pentru a fi obligat la plata acestor lucrări cit și a deteriorărilor produse din culpa sa”.

■ **I.C.S. Mixtă Mangalia** ne asigură că urmare a sesizării cetățeanului **Postăvaru V. din București** — pe care i-am remis-o spre cercetare — s-a stabilit că cei vinovați de încălcarea normelor de comerț semnalate la unitatea nr. 10 din stațiunea Jupiter, în timpul sezonului, sint lucrătorii defecși de la I.C.S. Alimentara Galați. Faptele au fost aduse la cunoștința conducerii acesteia, iar pentru încasarea de suprapreț „au fost sesizate organele de miliție”.

■ **Constantin Florin din București**, str. Covasna nr. 1, ne solicită s-o ajutăm pe sora sa, **Petrescu Ștefania**, din str. **Constantin Brăncuși nr. 5, bloc D 13, ap. 39**, care e căsătorită cu **Petrescu Dumitru**, are doi copii mici, dar sotul acesteia nu vrea să muncească nicăieri. Parazit pe spatele soției! Rugăm organele de miliție ale municipiului București ca și forțele de muncă să decidă.

■ **Moraru Constantin** (scrisoarea este semnată și de 17 cetățeni) cu domiciliul în Brașov, str. **Lalelelor 21 bloc 84, scara C**: S-a ocupat de trei luni de cînd nu beneficiem de apă caldă, dar o achitam. Rugăm ajutor pentru soluționarea acestei stări de lucruri. În caz contrar credem că nu mai e cazul să mai achitam sume de bani pentru ceea ce nu primim.

■ **Mă numesc Calciu Nicolae**, lucrez ca tehnician geofizician pe platforma Măgurele și locuiesc în București, str. **Dezrobicii nr. 44, scara A, apartament 22**; În blocul în care stau împreună cu alte 53 de familii nu avem căldură. Am crezut că iarna trecută, cînd s-a dat blocul în folosință, lipsa căldurii a fost un accident. Iată însă că în această iarnă au apărut aceleași neajunsuri. Folosim resurse, ardem gazul metan în aragazul de bucatărie, încercăm să ne încălzim.

■ **Mal jos iscăliții — tresprezece în total — cetățeni ai comunei Vintilă Vodă, satul Nicolesți**, fiind îngroziiți de comportarea vecinei și consătenței noastre **Baciu Sanda**, ne-am hotărît să vă scriem ca să se știe că ne aduce tot felul de injurii și calomnii, și ne reclamă la judecătoria, unde are peste 120 de procese cu noi, oameni din satul ei. Ea pierde procesele, dar pe noi ne trage pe drumuri. Alăturăm sentința civilă nr. 2637 în dosarul 1216/1981 ca să vă convingeți.

■ **Mă numesc Roja Carol** din Cluj-Napoca și locuiesc, împreună cu mama mea, în garsoniera nr. 342 a blocului S 2, scara X, în condiții total necorespunzătoare, datorită proastei izolații fonice și igrasiei. M-am plîns conducerii Grupului de gospodărie locativă și, deși prin adresa nr. 168 R/23.V.1981 mi s-a promis că deficiențele de construcție vor fi remediate, nici pînă în prezent nu s-a rezolvat nimic, promisiunea rămînd o simplă vorbă goală.

■ **Consiliul popular al municipiului Giurgiu**. Din cercetarea la fața locului a celor semnalate de **Mihai Marioara** din Giurgiu reiese că petiționara are dreptate. În consecință colocatarul sa **Dinu Ana** a fost sancționată contravențional și, totodată, i s-a recomandat să respecte normele de conviețuire socială.

■ „Iată cîteva dintre marile deficiențe ale blocului în care locuim: igrasie și condens, lipsa căldurii suficiente, a apei calde și a unor izolații, băi și spălătorii defecte”. În ciuda faptului că am cîștigat procesul cu OJCVL și au venit numeroase comisii la fața locului, nu s-a remediat nici

o defecțiune”. (**Radu Alexandru**, str. G. Coșbuc, bl. 39, Baia Mare)

■ Reținem din scrisoarea **Marii Ignat** din Cucerdea — jud. Mureș — că este absolventă a Liceului industrial nr. 1 Tirnăveni, specialitatea operator chimie anorganică, și că deși a fost repartizată la Combinatul chimic Tirnăveni, nu a fost încă încadrată. La Oficiul forțelor de muncă din Tg. Mureș i s-a spus că întreprinderea din Tirnăveni și-a încadrat toți absolvenții în specialitatea operator chimie anorganică. Este evident un neadevăr, de vreme ce **Maria Ignat** ne cere ajutorul.

■ **Cetățeanul Ignat Alexandru** din Tg. Mureș, Aleea Săvinești nr. 3, ap. 3, ne scrie că între **Războieni** și **Băile Felix** și între **Băile Felix** și **Războieni** acceleratele 421 și respectiv 422 circulă cu unele vagoane complet neîncălzite, fapt care-l face pe cei ce se întorc de la băi să ia drumul spitalului.

Pagina realizată de **RĂZVAN BĂRBULESCU**

Poșta redacției

Georgeta Ivancea — Panciu: În situația dv., întreprinderea care v-a încheiat contractul de muncă are obligația să vă onoreze certificatele medicale de maternitate. Vă sfătuim să vă adresați și Direcției pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale județene. **Rodica Teodorescu** — București: Care va este obiecția? Faptul că instanța de judecată a hotărît repunerea în drepturi a colegei dv.? **Reveniti** **Traian Letler** — Gh. Gheorghiu-Dej: Cînd timpul vă permite, treceți pe la redacție.

Maximilian Ionescu — Rădăuți: Taxa de timbru pentru cererea de divorț se stabilește de către președintele instanței în raport cu venitul net al reclamantului. **Valentin Marin** — București: Reveniti cu completări, dacă sinteți sau nu mai mulți mostenitori. **Pompliu Druță** — Văgulești (Gorj): Nu facem programări la medici. **Valeria Varga** — Zalău: Vă rugăm, să ni-l trimiteți din nou. **Gheorghe Groza** — Pietroasa (Bihor): Dacă aveți recomandarea comisiei medicale pentru schimbarea locului de muncă, și sinteți în tratament, retribuția rămîne aceeași. **Ioan Băginean** — Ceanu Mare (Cluj): Există și în județul dv., amănunte aflați la Direcția pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale a județului. **Măndița Nica** — Odaia (Galați): Scrieți-ne numele doctorului. **Ion Minciună** — Tg. Jiu: Nu noi, ci difuzarea presei. **Tudorel Popa** — Iași: Nu sinteți absolvit de stagiu în noua profesune pe care v-ați ales-o. **Rodica Chioran** — Cluj-Napoca și **Vasile Zamfir** — Deva: Pe doctorul **Mihai Leon-topol** îl puteți găsi la Centrul medical de fonaudiologie și chirurgie funcțională O.R.L. — București, tel.: 31 59 80. **Mircea Iiescu** — Pitești: Numai unitatea spitalicească unde ați fost internat și operat vă poate prescrie dacă este necesar sau nu să schimbați locul de muncă și programul de lucru. **Vasile Surdu** — Frăsinet (Călărași): Ați prezentat scutirea medicală mult prea tîrziu după hotărîrea consiliului de conducere de a vă sancționa pentru părăsirea locului de muncă. **Joita Dănuțiu** — Pitești: Conform statutului personalului didactic, în unitățile de învățămînt pentru copiii cu deficiențe (cls. V-VIII), funcțiile didactice se ocupă, cu prioritate, de către profesorii care au specializarea în defectologie, psihologie și pedagogie. **Constantin Scariat** — Constanța: Cel 10 lei pe care ni l-ați trimis, vă stau la dispoziție. **Constantin Constantinescu** — București: Adresați-vă Notariatului sectorului de domiciliu. **Dumitru Bălăceanu** — Izvoarele (Giurgiu): De comun acord cu conducerea unității vă puteți lua recuperările în zile libere. **Victor Aldea** — Ocna Mureș: Acționati-l în judecată, dacă aveți probleme necesare. **Ioan Răduță** — Ploiești — Scrisoarea dv. nu a ajuns la redacție.

MARGA NEDELEA

● „FLACARA” nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cit mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi.

PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Soră a regretatului doctor Mihai Iubu de la Cluj — despre ale cărui premii medicale revista noastră a scris, susținându-le cu căldură — arhitecta PARASCHIVA IUBU este inzebrată cu același spirit scrupulos și tenace, cu aceeași putere de dăruire profesiei, de renunțare la sine pentru a realiza ceva deosebit întru binele oamenilor și al Cetății. Dialogul nostru se încheagă greu când e vorba de persoana sa, dar atinge neașteptate intensități când pătrundem în viața și în destinele arhitecturii.

Am întâlnit-o într-un atelier de la „Proiect”-București, unde lucrează, la câteva zile după ce i s-a decernat Premiul Uniunii Arhitecților pe 1980, pentru noul Ansamblu de locuințe Băneasa.

— **Primul premiu?**
— Au mai fost, pe la începuturile meseriei. Primul — pentru un cămin de studenți.

— **Care au fost începuturile?**
— Teatrul de Operă. Acolo mi-am început activitatea de proiectare, în 1948.

— **Pe care dintre creațiile dumneavoastră le iubiți cel mai mult?**

— E pretențios spus creații. Lucrarea în care am fost cel mai mult implicată ca timp și ca problematică — și care mi-a dat și cele mai sincere satisfacții, afirmându-mă ca arhitect — a fost Ansamblul Institutului politehnic. Noi — căci n-am fost singură, am fost mai mulți arhitecți, un colectiv — am urmărit, prin acest ansamblu, exprimarea elementelor constructive ca elemente plastice, în încercarea de a compune o personalitate a complexului de clădiri.

— **Coautor, adică, la unul dintre cele mai interesante și mai originale proiecte de arhitectură modernă a Bucureștiului, proiect care — după câte știm — a slujit ca model, ca punct de plecare pentru numeroase alte „orașe universitare” din țară! Atunci, de ce vă feriți de cuvântul „creație”?**

— Cuvântul pretinde să dai foarte mult, să dai — cu adevărat — ceva nou, care să-ți reliefeze major personalitatea, să impui un punct de vedere.

— **L-ați avut acolo, ca șef de proiect, pe marele, regretatul arhitect Octav Doicescu.**

— În prima fază a lucrărilor. Apoi i-am urmat. I-am fost colaboratorul cel mai apropiat și-i datoriez foarte mult în formarea mea. Știa, ca nimeni altul, să ne transmită mai mult decât secretele meseriei, mai mult decât dragostea pentru ea, dar și ambiția de a realiza ceva care să te exprime, în care să pui tot sufletul. Spunea că indiferența în profesia noastră este o crimă.

— **Cu alte cuvinte, ținea ca arhitectura să rămână o artă, iar arhitectul un creator.**

— Să vă feriți de a spune artă; spuneți și artă.

— **Cum mai stăm cu uniformizarea, cu depersonalizarea construcțiilor, în această „și artă” care este arhitectura?**

— Să nu spuneți așa de apăsător uniformizare. Aceasta a fost efectul unui curent funcțional, constructivist, ca reacție la cealaltă poziție, a decorativismului, când în arhitectură accentul se punea numai pe decorație, pe aspectul fațadei, ignorându-se funcțiunile și funcționalitatea unei clădiri. Se ajunsese, într-un timp, până la torturarea construcției, ca să intre neapărat în schema „estetică” a exteriorului. Curentul a adus și mult bine, a determinat poziții corecte, o cotitură în arhitectura mondială, dar a dus și la exagerări, la o altă extremă. Formarea mea, ca și a altor colegi, a urmat sensul imprimat de Octav Doicescu: de a ocili aceste două extreme. E linia pe care, acum, mergem toți arhitecții din România — linia gășirii unei imbinări armonioase între funcțiunile și exprimările plastice ale arhitecturii, chiar în condițiile în care tipizarea elementelor de construcție avansează tot mai mult.

— **Cum să facem ca orașele românești să se deosebească, pe de o parte, de alte orașe din lume și, pe de alta, să nu se menine nici ele între ele?**

— Vă gândiți, evident, la disputa care se poartă în ultima vreme în jurul specificului național în arhitectura noastră. Și aici au fost — și mai sunt — păreri divergente. A fost, la un moment dat, un curent — precum semănătorismul în literatură — care a creat un stil greoi, un fel de repetare formală a elementelor decorative

PARASCHIVA IUBU:

„Nu putem să facem o arhitectură de oriunde, de peste tot, ci una a noastră”

din arta populară. Sigur că au fost, în cadrul acestui stil, și creații de o mare reușită, cum sint clădirea Școlii centrale de fete (de la Grădina Icoanei) a lui Ion Mincu, având curtea aceea interioară de o mare frumusețe, ce aminteste cerdacul casei țărănești. Aș mai aminti, tot aici, fosta Casă Disescu de pe Calea Victoriei, semnată de arhitectul Cerchez, cartierul de vile și de case de o mare eleganță și expresivitate de pe malul Lacului Herăstrău, datorat lui Octav Doicescu...

— **Ne-am întors iarăși la Octav Doicescu. Avem impresia că îl socotiți drept un pișc, sau, în orice caz, cel mai înalt termen de referință pentru gândirea arhitectonică românească modernă. Așa este?**

— În numărul viitor al revistei „Arhitectura” o să apară o selecție de idei pe care am alcătuit-o pe baza unor extrase din corespondența sa. Știți că, în perioadele când se afla în străinătate, ne scria nouă, elevilor și colaboratorilor săi, numeroase scrisori? Ele constituiau un fel de dialog cu sine, o confruntare între opiniile, între convingerile sale, și arhitectura pe care o afla acolo. Iată, extrasă din această corespondență, o frază, pe care o citez din memorie: „Nu putem să facem o arhitectură de oriunde, de peste tot, ci una a noastră”.

— **Și cum s-ar putea transpune această idee în arhitectura de azi, cu blocuri supraetajate?**

— În numeroase modalități: în raportul dintre gol și plin, în jocul de înălțimi, în sistematizare... În toate, nu trebuie să uităm un element fundamental: faptul că la noi, la români, casa exprimă o deschidere către lume, către natură. Prispă, pridvorul, cerdacul sint elementele legăturii cu ceilalți, proiectarea interiorului spre natură. Și tocmai asta e ceea ce vrem și noi, arhitecții, să exprimăm. Adică spiritul, tradițiile culturale, psihologia poporului nostru.

— **Să revenim la întrebarea: cum diferentiem, totuși, orașele între ele?**

— Numai dacă fiecare se încadrează în climatul regiunii respective. Deja sint, în acest sens, și încercări, și multe realizări. Primăria din Baia Mare, de pildă. Sau Teatrul din Tg. Mureș. Sau Teatrul din Craiova, spre exemplu, care se deosebește considerabil, ca arhitectură, de cel din Tg. Mureș: e o clădire mai liniștită, mai sobră, în conformitate cu climatul, cu cadrul natural al zonei unde se înalță. S-au făcut, într-o vreme nu foarte îndepărtată, și multe greșeli. Mi-aduc aminte că la Piatra Neamț, la începutul acțiunii de moderni-

zare și remodelare urbană a orașului, privilegiile inegalabile ale dealurilor și munților din jur au fost obturate cu fronturi de străzi închise, de construcții înalte, prea înalte pentru tradițiile și pentru „aerul” locului. Apoi, arhitecții și edilii și-au mai revizuit pozițiile, inclusiv printr-o mai vie punere în valoare a monumentelor naturale și istorice.

— **Deci arhitecții, la ceasul de față, știu ce să facă. Numai că unii — cel puțin așa ni se pare nouă — nu prea fac ce știu. Ca în cazul nepunerii în valoare a monumentelor istorice și de artă.**

— Depinde atât de puțin de arhitect! Un oraș n-a fost niciodată, în primul rând, al arhitecților, și nici al constructorilor. El depinde de o seamă de factori care concurează și avizează realizarea lui: sistematizatori, edili, primari... În ultimii ani însă există o mai mare grijă față de monumentele prețioase ale trecutului, cel puțin în București, unde o serie de valori istorice au fost integrate noii viziuni arhitectonice a orașului sau transmutate cu grijă în amplasamente propice. S-au făcut și aici greșeli; iar unele încă se mențin. Mă gândesc că, în urma reamenajării Parcului Libertății, nici până azi nu s-a aflat un loc — unul care să le pună în valoare! — pentru statuile lui Paciurea.

— **Iubiți statuile?**

— Cine nu le iubește? Ele dau farmecul și cea personalitate la care, văd, țineți atât, ale unui oraș, ale unei localități. Dar Bucureștiul e sărac în statui. Cu excepția celor din Piața Universității, centrul Bucureștiului e lipsit de asemenea puncte de interes și de atmosferă. În noul centru politic-administrativ vor fi. Întreaga esplanadă a Noii Căi a Victoriei Socialismului, până la legătura cu vechiul centru, la Podul Mihai Vodă, va fi jalonați de elemente statuare și de fontani.

— **Vorbești de noul centru al Bucureștiului. Dar cu zona lui veche, cu nucleul lui istoric, ce se va întâmpla?**

— Toate orașele lumii își păstrează centrele, adică nucleele lor vechi, cum ziceți, și care sint adevărate muzee vii, încărcate de istorie și de farmec. Capitala noastră, cu o zestre urbanistică atât de slabă și de plină de contraste, a avut, prin forța lucrurilor, un destin particular. Modernizarea ei a cerut și mai cere multe sacrificii. Dar zona centrului vechi — Lipsani, Curtea Veche și partea dreaptă a Căii Călărășilor, străzile Sf. Ioan Nou, Sfinta Vineri, începutul Căii Văcărești... — se vor menține și se vor conserva cu grijă. Avem o soluție bună pentru a păstra nealterat un mare perimetru, așa cum a fost el.

— **N-am vorbit deloc despre proiectul premiat, care, în fapt, ne-a adus la dumneavoastră. Cum va fi noua Băneasă?**

— Consider că se încadrează în datele noastre tradiționale. Cred că are acea înțimitate, acel climat pe care oamenii îl cer de la noi. Cu construcții mai joase, la scară „umană”, și cu subdiviziuni de spații, cu alveole etc., în care omul nu se pierde, ci, dimpotrivă, regăsește anumite jaloane la nivelul ochiului, în mersul pietonal. Prin jocul înălțimilor, prin tratarea fațadelor, prin colorit, printr-o serie de factori de detaliu, noua Băneasă își va afișa o personalitate proprie, deși două treimi din blocuri vor fi alcătuite din elemente de construcții tipizate, deci industrializate.

— **Un câștig în lupta cu indiferența! Și acum, după noua Băneasă, ce mai aveți pe planșetă?**

— Particip și eu la grandiosul proiect al Noului centru al Bucureștiului: la o porțiune din viitoarea Piață Coșbuc și perimetrul Izvor-Hasdeu.

— **Vă absoarbe mult această muncă?**

— Ca pe toți arhitecții noștri — total!

CICI IORDACHE ■

La articolul Anul literar din „Flacăra” nr. 52-53, rindul 32 al primului paragraf se va citi: **țină seamă de acest ansamblu care are o evidentă coerență.**

Omagiu profesorului Em. Condurachi

Acum, când academicianul Em. Condurachi împlineste șaptezeci de ani, mă întreb dacă omagiul i se cuvine adus numai de cei care de-a lungul a aproape cinci decenii i-au fost studenți la Iasi sau la București, l-au ascultat în amfiteatre, l-au insotit pe șantierul arheologic, întorcându-se înapoi cu secole și milenii, recompunind lumi ce păreau imaginare și dând viață unei istorii din frânturi de măturii, atitea cite vremurile au mai lăsat pe pământul nostru.

Fără îndoială, ei, cei care i-au așteptat cu emoție cursurile din fiecare săptămână, vor fi primii care-i vor aduce în aceste zile omagiul, gândindu-se la acele ore care nu însemnau atât însurarea unui număr de cunoștințe cât mișcarea în Istorie, în istoria vie, în istoria văzută ca o sinteză de civilizație, de gândire, de mentalități. Ei bineînțeles pot spune cei dinții cit de mult este prezent în constința tinerelor generații profesorul pentru care catedra universitară nu înseamnă prezentă de rutină și obligație, ci o misiune și o magistratură.

Dar ele, generațiile succesive de studenți, vor aduce omagiul nu numai profesorului ci și omului care a unit în fiecare clipă dezinteresul pentru propria ființă, cu bucuria pentru succesul altora. Și noi, cei care n-am avut privilegiul de a-i fi studenți și l-am cunoscut mai târziu, ne vom alătura acestui omagiu, impresionat de generozitatea morală a omului și savantului. Pentru toți, persoana sa a însemnat îndemn și sprijin, credit și recunoaștere. Em. Condurachi fiind un propulsor de inițiative curajoase și mereu alături de cei care vroiau să învingă rutina, inerta, comoditatea, spiritul îngust, lipsit de perspectivă culturală. Pentru că Em. Condurachi este un adevărat savant din familia aceluia care nu s-au mărginit să comunice fapte și nici nu s-au oprit la hotarul specialității lor. Rodul cercetărilor sale este neconținut citat, prezent nu numai în lucrări de specialitate, ci și în cărți care privesc istoria din perspectivă filozofică. Interesul său pentru cele mai deosebite fațete ale culturii, pentru tot ce înseamnă nobletea spirituală îl simțim în fiecare pagină scrisă de el, caracterizată prin rigoare și farmec, prin precizie și căldură, prin strictețe și fluență.

Îi vor aduce omagiul cei care-l cunosc și în ipostaza de neobosit ambasador al culturii și spiritualității românești, cuvântul său avind credit și greutate datorită prestigiului operei și demnității omului. În reuniuni științifice internaționale a dat coerență unor confruntări de idei, a aflat nebanuite punți de legătură între cele mai deosebite domenii ale culturii. L-am văzut stăpînind cu autoritate înfruntări acerbe, potolind cu tact furtuni, știind să se ridice deasupra pasiunilor de moment, combătînd cu finețe intransigența dogmatică, incunund cu pertinente concluzii dezbateri pluridisciplinare.

Este omagiul pe care cultura română de astăzi îl aduce unuia din acei străluciți reprezentanți ai săi care au știut să dea științei dimensiunea și pulsația umană, iar activității sale nobletea dezinteresului și a dăruirii.

VALERIU RAPEANU ■

Vorbiți și scrieți românește!

Din avatarurile

comparației... (II)

Grija continuă de a evita greșelile „comparației” face ca să asistăm la formule comparative ca: **mult superiori și net favoriiți** („Informația”, 29 IX 1981, p. 2), **printr-o comportare permanent superioară** („Informația”, 19 XII 1981, p. 7), **prețuri mult (net) superioare, infiniți superioare** etc. Ele sint discutabile și amenabile în măsura în care nu încalcă normele limbii române. Altele însă sint nevalgice, dacă ținem cont și de faptul

că autorii sint receptivi la influențele străine. De exemplu, după fr. *très valable* (inferior, probabilment) avem **foarte valabil, foarte inferior, foarte probabil** (aceasta tolerabil!), după *plus exactement* pe mai exact (dar și foarte exact, expresii condamnate, dar tolerate prin gradul de afectivitate sau de intensitate care trebuie subliniat de vorbitor!), după *très en forme* pe foarte în formă (cu forțepul lingvistic!), după *est très garçon* pe e prea copil, după *plus savant, très savant, le plus savant, le moins savant, auzim mai savant, foarte savant, cel mai savant, cel mai puțin savant etc.*, ceea ce ne cam incurcă scotellele noastre... comparative. N-am fi de acord însă cu mai (foarte) **excellent** (nici francezii nu tolerează așa ceva). În schimb, critica literară ne distrează cu sintagme ca: **mai pozitivă, (cele) mai principale, procedarea**

(sic!) **...e foarte prezentă și în trilogia lui Marin Preda, are opinii foarte personale, sint idei mai secundare, mai majore sau mai minore, cel mai comun personaj etc.** Dacă ar fi numai sub formă colocvială, ar mai merge. Dar, când scrii, trebuie, vorba grea a unui vestit crainic (nu cronicar!), căci crainicul i se mai iartă sportiv, „să păstrezi” controlul (era să zic — după el — „balonului”) limbii... Să le surmontăm, nu să le surclasăm. Dar, așa e — iarăși vorba unui crainic — **„cînd îți se permite accesul”** (sic!) la micron și la hirtie. Asta înseamnă să ai „cea mai înaltă prioritate” (dar, cu prioritate, problema e mai grea; s-o lăsam ca un „proiect de viitor”, fiindcă asemenea „dispute și controverse” — sic! — duc la respectarea normelor limbii...). Ne laș (numai) ochii bunătațile... lingvistice!

GH. POALELUNGI ■

Cartea

Platon Pardău: „Diavolul de duminică”

De fapt, este vorba de un discurs. Un discurs personificat de redactorul șef al unui ziar județean, Virgil Virgil. El nu este decît porta-voce a unui conflict subteran, subtil și ireconciliabil. Captează anomalii surde și distorsionează el însuși. Are halucinații, se zbuie, investighează, psihanalizează, are elanuri, nostalgii, dar nu decantează. Forța ca și slăbiciunea lui constă în disponibilitatea de a înregistra semnalele din registrul de frecvențe inaccesibile simțurilor comune. De a le înregistra și de a le transmite, transcriind hieroglife cărora le tălmăcește sensurile ca un vestitor, nu ca un implicat. Drama se leagă undeva dedesubtul forței sale de pătrundere. Șeful lui, Romeo Ionescu, este tipul conducătorului ideal. Echilibrat, ferm, inteligent, cult, rafinat, pătrunzător. Acuității lui nu-i pot scăpa neobservate frumusețea soției lui Virgil și, mai ales, amenințarea pe care spiritul ei justițiar îl reprezintă pentru candidatul providențial la despotism. Un despotism de un fel deosebit, aerat, dar și sofisticat, elegant, dar cu atât mai mult oprimator pentru conștiințele neînarmate. Magnetismul contrariilor funcționează ireproșabil și la început orbește. Aproximarea lor se consumă sub semnul unei simpatii reciproce și nedismulate. Atracție în sine, fără sensuri descifrabile. Scriitura are structura cristalului: își extrage forța din limpezime, din subtext. Deformația profesională a Leonorei, simțurile ei specifice au adăugat comportamentul aberant, purtătorul acestuia a sesizat pericolul vinătorului. Chiar dacă nu se vor mai întâlni, fiecare va căuta urma celuilalt. Starea aberantă întirzle să se definească. Judecătoarea simte amenințarea, dar nu-i poate cuprinde contururile. Alături de ea, în chiar viața ei s-a insinuat un personaj pe care codurile civile și penale nu-l pot cuprinde. El aparține istoriei și istoriei îl sunt impuse criteriile de către chiar protagoniștii pe care ea îi împinge în arenă. Istoria n-are justiție, istoria n-are decît invingători. Romeo Ionescu cunoaște și el acest amănunt al mecanismului care l-a adus în față. Important este să câștige. Și ca să câștige, prezentul nu trebuie să-l atingă. Se descompune în colaboratori. Se confundă cu ei, se ascunde în ei, Marionete care împreună încorporează puterea unipersonală. Tirania este imponderabilă, insesizabilă.

Primejdia pe care ea o degajă se instalează în conștiința femeii, confundă, paralizantă. „Simt nevoia să se întimplă ceva, orice, o catastrofă chiar”, îl măturisește ea lui Virgil și porta-voce, cu disponibilitatea ei deosebită, transmite nu numai dorința soției ci și neliniștile care o răsculesc. Prins între ambiguitățile ei, halucinațiile lui și primejdiile pe care forța gravitațională a lui Romeo Ionescu le emană neîntrerupt, Virgil Virgil navighează debusolat între realitate și fantastic. Platon Pardău întreține acest joc cu o discreție pe care n-o întrece decît rafinamentul unui strateg căruia nu-i este teamă să divulge o parte din planurile sale: „Fantastică e știința de a spune și de a nu spune în același timp”. Ne oferă oare autorul prin aceasta cheia incitrii sale? Se disculpă pentru partea ultimă unde cu totul surprinzător fantastic degenează în genul polițist lămuritor?

Leonore, soția lui Virgil, spiritul ei justițiar simte că nu se poate salva de sub tirania imponderabilului decît dacă va reuși să-l acuze. Nevoia ei de a se întimpla ceva, orice, se transformă pe rînd în foame de armonie și apoi de certitudine. Acuză înseși criteriile istoriei, le fixează consecvența, descendența fatală pentru a putea lovi în ultimul lor reprezentant. Protestul ei nu este unul gratuit. Ea îl ridică în numele unei semeții uitate. Îi pretinde lui Romeo Ionescu să reîncarneze propriile lui principii nu numai pentru a-l putea lovi, ci și pentru a-l glorifica. Îl acuză că beneficiind de zestrea spiritului a strămoșilor nu le preia totodată obligațiile și creanțele neonorate. Accentul nu cade însă pe a face ci pe a fi. Impostura este copleșitoare. Romeo Ionescu să urce pe soclul sacru al destinului său. Să nu se ascundă. Să-și asume cavalereste deopotrivă laurii dar și riscurile statuii... Îl acționează în judecată. La infățișări, Romeo Ionescu își trimite pe rînd colaboratorii. Romeo Ionescu nu va putea pierde acest proces. Leonore n-a voit să-l câștige. Ea, tot timpul rațională, apare aici utopică fiindcă, acceptînd dinainte înfrîngerea, înțelege că lupta ei nu în justiție se duce, ci în istorie și în istorie loviturile transmise eouri pe care doar posteritatea le poate judeca victorie sau înfrîngere. Leonore s-a desprins de semenii săi. Își va urma destinul însoțită de un singur personaj, dușmanul ei. Romeo Ionescu. Judecător și inculpat. Acuzator și acuzat.

NICOLAE CRISTACHE

Prin expoziții

Un mare pictor: Gheorghe Constantin

Cu profundă bucurie și prietenească reverență salutăm cea de-a treia expoziție personală deschisă la Galeria de artă a municipiului București de către pictorul Gheorghe Constantin. Absolvent, în 1973, al Institutului de arte plastice „Nicolae Grigorescu”, la clasa profesorului Corneliu Baba, el este prezent permanent în expozițiile anuale republicane și în saloanele municipale de pictură, alcătuiindu-și totodată cu mare grijă și strădanie, în largi intervale de creație (1975-1978-1981), remarcabilele lui expoziții.

Maestrul Constantin Piliuță, care l-a oblatuit unei prietenești în atelierul propriu, mai ales în perioadele grele ale debutului, a ținut să marcheze și la vernisajul acestei fastuoase prezențări în public autentică personalitate a lui Gheorghe Constantin, lucru pe care, de altfel, îl susține și în prefața catalogului expoziției, exorțîndu-se astfel: „De fiecare dată a venit cu un plus bine cîntărit. Desenează, notînd încet și sigur esențialul. Compune cu o notă vădit personală, echilibrînd suprafața și hrînînd-o. Am încredere în el și pentru că îl socotesc un om al atelierului. Lucrînd zi-lumină și chiar zi-noapte”.

Gheorghe Constantin este în vădită ascensiune și confirmă deplin speranțele cu care a fost investit.

Dezvoltîndu-și cu persuasiune o tehnică îndelung elaborată a colorismului său diafan, fulgerat cu tașime expresive ori cu sugeri geometrice în materia figurativă, o preocupare interpretativ-cézanniană a părea mai evidentă în expoziția lui anterioară de la galeriile „Orizont” (1978). Remarcăm încă pe atunci inobilizarea obiectelor printr-un dialog esențializat între stilizare și realitate, expus sub filtrul prețios al culorii.

Lucrînd cu un registru de culoare în aparență economic, folosînd cu temeritate griurile și puritatea albului, ne impresionează, în schimb, prin armonia compozițională și varietatea infinită a nuanțării. Și dacă în precedentă expoziție efortul de elaborare și de clarificare era mai evident, destăinîndu-și căutările și orientarea, abordînd lucrări mici cu preocupări dificile de studiu, îndeosebi naturi moarte și portretistică, iată că în prezenta expoziție asistăm la o matură etalare a posibilităților lui Gheorghe Constantin cu pinze ample și abordarea plenară a peisagismului.

Anotimpul predilect al pictorului este iarna, după cum o certifică ineseși titlurile a numeroase lucrări, precum: *Înghet la Vilcele, Iarnă la Dragoslavele, Iarnă la Andronache, Iarnă la Scornicești* etc., și acest fapt inscrie, desigur, aspirația pictorului către puritate, dialectica diafană a umbrei și a luminii, însumarea metaforică a contrariilor, ger și căldură, o trăire lucidă și totodată lirică a naturismului.

Expoziția de față reprezintă o mare izbîndă a prietenului nostru confirmînd somptuos încrederea acordată și certificînd existența unui mare pictor contemporan — Gheorghe Constantin.

TUDOR GEORGE

La o jumătate de veac de la apariția capodoperei sadoveniene

„Baltagul” — destin în posteritate

Întîi am aniversat împlinirea unui sfert de veac de la apariția *Baltagul*, apoi am aniversat împlinirea unui veac de la nașterea lui Mihail Sadoveanu, autorul acestui monumental roman. Și cartea, și scriitorul ei rămîn repere de permanență în spiritualitatea românească. Ca un ecou firesc la o dublă aniversare, ne străduim să dovedim în această pagină trîria și destinul în vreme al celei mai durabile cărămizi din temelile unui grandios edificiu literar.

MIHAI PELIN

Habent sua fata libelli

Încă cei vechi stabiliseră, întemeiați pe o experiență totuși restrînsă în raport cu cea a noastră, că fiecare carte își are destinul ei: *habent sua fata libelli*. Iar acest destin este, de atîtea ori — firește, în raport cu substanța și valoarea cărților — fascinant. O biografie a unei capodopere poate fi mai interesantă și mai ispititoare decît biografia unei personalități. O personalitate are o existență limitată temporal: se naște, evoluează, se maturizează, atinge gloria, se stinge. Rămîne, în cazurile fericite, amintirea. Capodopera apare însă dintr-o dată matură și nemuritoare. Poate avea momente de eclipsă, poate traversa conuri de umbră, dar revine spectaculos, de atîtea ori mai strălucitoare decît în momentul apariției, în centrul atenției și interesului. Este fenomenul pe care Tudor Vianu îl numește *palingeneza literară*; altfel spus, renasterea, ca o pasăre Phoenix, a operei, uneori din propria-i cenușă. Autorul ei trece pe un plan mai totdeauna negliabil. *Hamlet, Divina Comedie, Glossa* au o valoare în sine, raporta-re la cel ce le-a scris aproape dispăre. Este ceea ce Călinescu înțelege prin caracterul *paricid* al operei.

Deși de la apariția *Baltagul* nu s-a scurs decît o jumătate de veac, putem susține de pe acum că această capodoperă sadoveniană are toate șansele supraviețuirii, a unei tinereți eterne. Am putea să probăm, deocamdată, printr-o cercetare strictă, arid bibliografică, prin consultarea fișierului celei mai complete bibliotecii naționale, Biblioteca Academiei Române, care a înregistrat, sperăm, toate edițiile romanului, atît în limba română, cit și în traduceri. Comunicăm, în continuare, rezultatele investigației, introducînd, ne parcurș și înspre final, o sumă de constatări, observații, distincții.

Într-o existență semicentenară, cartea s-a tipărit, în limba română, în 22 de ediții. E mult? E puțin? Cîra în sine nu este semnificativă decît interpretînd-o comparativ cu alte cărți sadoveniene, precum și ale altor autori. Iată ce observăm: exceptînd *Dumbrava minunată*, care a depășit 30 de ediții, fapt explicabil prin solicitarea de către școlari, *Baltagul* este opera sadoveniană cu cel mai mare număr de ediții în limba română. Aritmetic calculînd, ar reieși că a apărut cam o dată la doi-trei ani și, în linii generale, aritmetică exprimă și un adevăr. Totuși, ritmicitatea repariției cărții a suferit: între 1943, cînd apare cea de-a șaptea ediție, și pînă în 1952, prin urmare timp de nouă ani, *Baltagul* nu s-a mai retipărit. În orice caz, în această perioadă fișierul Sadoveanu nu mai înregistrează nici o ediție. Care să fie explicația? Greu de dat un răspuns. Dat fiind cazul că ediția din 1952, și după aceea toate edițiile, pînă după 1965, apar cîntuite în primul capitol — în care se emit, cum știm, opinii umoristice, ținînd de folclorul etno-psihologic —, putem deduce că a existat o anume rezervă a factorilor editoriali față de roman, introducîndu-se în joc instrumentul, atît de prețuit în epocă, al foarfecii. Adică au fost pur și simplu eliminate fraze în mod tacit, ca și cînd n-ar fi existat niciodată. Culmea este că pînă și ediția celor 22 volume de *Opere*, în care *Baltagul* este reprodus în tomul X (1957), folosește tot textul mutilat. Se menționează că seria de *Opere* apare „sub supravegherea autorului”. Însă, e limpede că, la cei peste 70 de ani, antrenat în treburi publice, marile scriitor nu-și recitarea totdeauna textele, rămase cam de izbeliște. Era apoi preocupat de edițiile noilor cărți: *Nada florilor* (modificarea neînspirată a minunatei *Impărății a apelor*), *Mitrea Cocor*, *Nicoară Potoavă*, *Aventură în lunca Dunării*. Mai puțin *Păuna mică*, neadoptată de critică intrucit ar fi exprimat un ideal poporanist și nu unul revoluționar. Să menționăm, apoi, că aproape toate edițiile de după 1952 erau însoțite de prefețe, de altfel binevenite și elogioase. Primii prefațatori: Paul Cornea, Ovid S. Crohmăniceanu, Paul Georgescu. Și s-au alăturat, mai tirziu, Cornel Regman, I. D. Bălan, G. Gană ș. a.

Cu toate cele 22 ediții în limba română, *Baltagul* nu este ceea ce am putea numi carte de succes, un „bestseller”. Cărțile lui Mihail Drumeș s-au publicat în mai puțin de un deceniu în mult mai numeroase ediții. *Invitație la vals* detine, cred, un record național, cu 36 ediții. Dar valoarea nu este direct proporțională cu popularitatea. Nici nu știm ca romanul sadovenian să fi fost distins cu vreun premiu literar. Nici nu s-a făcut multă zarvă publicistică în jurul lui, așa cum stă bine unei cărți care se impune prin sine și nu prin mijloacele strategiei literare, ce nu lipseau nici atunci. Am putea spune că s-a impus greu. Un referat, publicat mai tirziu sub o altă

formă, susținut de tînărul critic Ovidiu Papadima, incurajat de criticul autoritar al vremii, Mihail Dragomirescu, vorbește de „anacronismul personajelor”, de „sămănătorism exagerat”, de „inabilitățile de compoziție”, de „graba cu care a fost scris”, de „atîtea pagini banale”, de „secetă de resurse stilistice” etc. Rămînem aproape uimiți de asprimea și duritatea reacțiilor într-un cerc de oameni destul de citiți. Pe atunci însă era preferată recepția severă a cărților, indiferent de prestigiul autorului. În presa literară, fără insistență, dar din ce în ce mai sigur, se statornicește valoarea de capodoperă a romanului. Perpessiciu, Pompiliu Constantinescu, G. Călinescu, Șerban Cioculescu, Octav Șuluțiu reușesc să creeze un adevărat consens în jurul cărții. Mai toți o considerau o variantă românească, evident puternic personală, a *Mioriței*, și lucrurile au rămas astfel statornicite, cu unele nuanțe, pînă la cartea lui Al. Paleologu, din 1978, care vede în carte ilustrarea mitului lui Osiris. La acest punct de vedere au aderat citiva critici. În ce ne privește, l-am considerat a fi o pură fantezie intelectuală. Ultima carte despre Sadoveanu, cea a lui C. Ciopraga (*M. Sadoveanu: Fascinația tiparelor originare*, 1981), pare a închela disputa. În orice caz, romanul a provocat critica și istoria literară, deși controversele n-au fost prea numeroase. Formula lui G. Călinescu, după care Vitoria este „un Hamlet feminin”, respinsă de Șerban Cioculescu, continuă să fie folosită mereu cînd e vorba de memorabilul personaj, „cel mai puternic erou feminin din literatura română” (Pompiliu Constantinescu).

Baltagul a fost tradus în 15 limbi străine, într-un total de 33 ediții, 8 în germană, 6 în maghiară, 4 în franceză, 3 în engleză, 2 în rusă, cite una în spaniolă, portugheză, sîrbă, bulgară, arabă (la Damasc), italiană, cehă, vietnameză, chineză, albaneză. Nu avem putința să constatăm ecoul romanului în străinătate. Acolo unde este vorba despre mai multe ediții se poate deduce cu siguranță că romanul a interesat. Întrebîndu-ne, acum, dacă este cartea sadoveniană cea mai difuzată peste hotare, vom răspunde negativ: *Mitrea Cocor* s-a tinărit în peste 20 de limbi și peste 40 de ediții. Dar în raport cu alte cărți din literatura română? Răspunsul este tot în defavoarea *Baltagul*. Descuț este, incomparabil, mai difuzat. Cărțile lui Drumeș la fel. Un nou prilej de reflecție pe marginea destinului cărților...

POMPILIU MARCEA

„Miorița” a fost steaua lui polară

Apropie toți scriitorii români care s-au apropiat de cultura populară au avut o atitudine duală față de acest patrimoniu. Pe de o parte, se observă propensiunea omului de cultură față de formele culturii tradiționale, dintr-o perspectivă estetică, mitologică și, nu în ultimul rînd, filosofică sau antropologică, relevînd aspectele teoretice care se desprind din acest demers, iar pe de altă parte scriitorul sondează acest univers pentru a extrage teme, motive, credințe, datini, rituri, structuri poetice care devin substanța unor opere de înaltă autenticitate. Și, din această perspectivă, opera lui Mihail Sadoveanu atinge o treaptă superioară. Întîlnindu-se cu Eminescu, Iorga, Blaga, Părvan în explorarea miturilor etnice, a simbolurilor fundamentale, Sadoveanu ne-a dat în opera sa „geografia și cronică unui cosmos”, țara ca un spațiu matrice al imaginației.

Baltagul a fost privit de critica românească, e adevărat cu unele nuanțe, de la E. Lovinescu, G. Călinescu, Pompiliu Constantinescu, Perpessiciu și pînă la C. Ciopraga, Al. Piru, Paul Georgescu, Ion Negoițescu. Pompiliu Marcea sau Mircea Tomus, ca o reluare a mitului *mioriței*. O interpretare mai recentă, propusă de Al. Paleologu (în *Treptele lumii sau calea către sine* a lui M. Sadoveanu) și imbrățișată de o parte a criticii literare, nu este nouă (a fost lansată de Theodor Speranția în *Miorița și călășarii*, urme de daci și alte studii de folclor, 1914). Noi avem rețineri în a considera *Baltagul* ca o *Anti-Miorița* sau coborîrea în infern, un roman a cărui sursă e mitul total al lui Osiris.

Bineînțeles, nu vom descoperi în opera

Dan Verona

Ler-i ler mai urcă veacul
Neamul nostru e-un copil
Să veghem să crească-n pace
Maica dăruindu-ni-l

II Proiect de duminică

Pămîntu-acesta pentru care am devenit
mereu statul
Nu l-am lăsat să-l bată plîsul ca un
pămînt al nimănui.

De-au fost furtuni noi pe furtună cu
duioșie l-am arat,
Cămașa lui am îmbrăcat-o și împreună-am
singerat

Și împreună-am plîns lumina
ingenuncheată peste plai
Și morții noștri și copiii de-a pururi i-am
ascuns în grai.

Nici o furtună, nici un fulger în liniște
nu ne-au lăsat —
Au nimerit în pieptul nostru și-n el adine
s-au îngropat

Și scuturînd pe dealuri merii căzură
capete de domn
De ne-au rămas prin veac părinții pe cai
călare fără somn

Și-n mame pruncii mai devreme cu ochii
mari să se trezească
Să-nvețe, spre-a nu-i da uitării, plîsul
din limba românească.

În carnea lor cea precurată, cea de
speranțe dătătoare
Codificat a fost azurul din părințeștile
Izvoare.

Furtunile mereu găsit-au un neam întreg
în priveghere —
Fintini scrutînd din umbră cerul, ochi în
cuvînt și ochi în mere

Și în zadar să-orbească văzul ne aruncară
în fintini,
Cimpia ruptă de cămile mai vie suridea
în piini

Înfricoșînd pe-aceia care lovindu-ne
credeau că pot
Cu ușurință să ne smulgă de-aici cu
temelli cu tot.

Cînd soarele din nori potrivnicii se arată
și pentru noi
Sub nesfirșitele Rovine găsi o țară de eroi.

III Lecția de statornicie

De din vale de Rovine
De bărbați veghind pe cai
Griu mai crește pe coline
Flori de tei mai sint în grai

Pe aceeași temelie
Murmurînd voievodal
Mai arăm o veșnicie
Mieii se mai nasc pe-un deal

Mai trăim aici cu toate
Că-am fost veacuri judecați
Că avem părinți în spate
Și în suflet munți Carpați

Mai trăim că-avem morminte
Și peceți aici și legi
Și-n prea blindele cuvinte
Fagurii de miere-ntregi

Mai trăim, mai facem piine
Cu același dor curat —
De-nstelata-i rotunjime
Încă nu ne-am dezvățat

Din vechime moștenire
Și în singe-avem pămînt
Niciodată-n părăsire,
Totdeauna murmurînd :

De din vale de Rovine
De bărbați veghind pe cai
Griu mai crește pe coline
Flori de tei mai sint în grai

Mai zidim cetăți sub soare
Mai săpăm sub cer fintini
— Dulce neînduplecare —
Mai trăim, mai facem piini.

IV Vocale și consoane

Au ridicat cetăți părinții și griu au
semănat sub soare,
Din pieptul lor fără odihnă făcură ziduri
de-apărare.

Dar ei știau că o cetate sub biciul vremii
se destramă
Că griul vălurînd sub stele dă secerii la
urmă vamă.

Dar ei știau că trupul însuși — fragilă
carne murmurînd —
La ceasul sorocit se-nclină dînd vamă
bunului pămînt.

Și-atunci să țină-n loc cetatea și griul
pașnic și morminte
Pe dedesubt fără de moarte făcură ziduri
de cuvinte.

Cu boabele de griu odată ei semănară și
vocale
Și o cămașă de consoane și-au pus mereu
sub cea de zale

Și-au rezistat. Surpînd țaria din piatra
zidului, curînd
Furtuna lacomă de singe s-a frînt în piatra
din cuvînt.

Aici pe sfinte metereze vocale dulci și
dulci consoane
Ne-au scris durata veșniciei într-ale lumii
vaviloane.

Cînd griul murmura consoane îi răspundea
prin veacuri ramul
Vocale scuturînd deasupra să țină treaz în
cuget neamul.

Cu frăgezime de izvoare, vîind cu tunet
de mătășă
Din leagăn limba românească ne-a pus în
piept dorul de casă

Să nu avem nîcînd odihnă nici somn să
nu avem sub pleoape
Decît sub coperișul casei ce ne-a țînut
mereu aproape.

Se inserează o cetate? Ne mai rîrim cu
un părinte?
Iată-l, în noua lui armură veghează-n
turnul de cuvinte.

V Întia încercare de a defini cuvîntul Acasă

Acasă :

întiul strigăt triumfător al copilului
descoperindu-și mama care devine
patria sa,

statornicînd hotarele ființei mamei sale,
înălțînd-o la rang de zeitate,
întemeind împreună întia stea dublă din
univers

apoi strigătul triumfător al copilului
descoperînd patria întiului cuvînt,
aerul din graiul mamei învîluindu-l
ca pe un fruct de lumină
într-o cămașă invulnerabilă

și iată strigătul triumfător al copilului
înscrînd patria mamei în patria casei
împrejmîindu-o cu patria mărului,
urmărînd patria primei păsări peste patria
primei coline,

totul într-o succesiune amețitoare
— uluitoare descoperiri —
totul întipărîndu-se cu litere fără moarte
în mica tipografie a inimii sale

apoi cercuri din ce în ce mai largi
în jurul axei primordiale
și bărbatul tînăr mereu întorcîndu-se
aici
la reședința cea blindă acasă —
la sine

România — reședință a dorului lingă Coloana fără sfîrșit

I Colind

Lerui-ler în veșnicie
Se mai naște un copil —
Vă aduc frumoasa veste
Prin acest colind civil

Voi vestiți-i mai departe
Steaua lui de voievod
Întru limba românească
Cea de-a pururi grea de rod

Cu făclii de floare dalbă
Luminînd pămînt și cer
Hai, vestiți-l și primiți-l
Murmurîndu-i lerui-ler

Căci de azi cu-o sărbătoare
Sîntem pururi mai bogați
Cerul cu o stea înaltă
Și e-un brad munții Carpați

Lerui-ler ca în vechime
Sus pe brațe în pridvor
Arătați pe voievodul
Cel cu dulce obrăzor

Și urșiți-i numai floare
Numai cer senin, curat
Tînăr să întinerască
Doar de rouă-nrouat

Iubirea de frumos

Satul

Aș îndrăzni să spun că de departe, văzut dintre stele, Pămîntul este satul Universului. Spunea de curînd un savant japonez despre Maramureș că aici se păstrează satul primordial al Europei, cea mai veche matcă. Veche în sensul că a ajuns la vîrsta înțelepciunii, la desăvîrșire, a crescut, a ieșit dintr-o fază nesigură, provizorie de existență și s-a vărsat în plenitudine

la dimensiunea cosmică a eternității.

O casă maramureșeană, o poartă, ea și portul acestor oameni, nu sînt plămîni provizorii care mai trebuie prelucrate și nuanțate, ele sînt desăvîrșire, așa cum sînt vrednicia noastră, numai să fie în stare să le poarte povara spirituală. Ca să fi primit în acest spațiu, să poți pătrunde peste poarta de la intrare, cite nevoite personale, cită asceză și trudă și priveghere!

Satul a atins această desăvîrșire fiind așezat în acel centru nuclear al planetei care sînt zarea și colinele rodniciei în inima naturii care se regenerează periodic aici, linie izvoare miraculoase, în cămările inepuizabile ale semîntei care moare ca să aducă roada cea sfîntă an

cu an. Satul așezat în matca rodnicilor ce revin mereu a avut tinha necesară de a pasi cosmic, de a crește la dimensiunea eternă, a ieșit din timpul grabei pentru cel al izbăvirii. Truda de veacuri a fiecărui om, zilnică, este legată de ficcare palmă de pămînt care trebuia cernută, frămîntată, hrănită, adaptată în jurul semîntei. Ca aceasta să poată săvîrși în sinul ei acea liturghie a transfigurării înmulțirii, ca dintr-un pumn de griu semănat să culeagă pentru o nuntă piinea cea de toate zilele. Că o faci cu sapa sau mașina este la mijloc aceeași veghe și este același om al răbdării, al trudei și privegherii.

Nu-i vorba de un exclusivism între sat și oraș, ci de o existență complementară, dar temelul piinii

este și izvorul și îndreptarul viețuirii morale pilduitoare pentru o națiune. Omul satului este și omul moral care a practicat virtuțile în casa și familia lui și, fiind implicat în afirmarea vieții naturii, s-a modelat pe el însuși întru viață roditoare și moral neprihănită. De două milenii, odată cu celebrarea logosului întrupat în istorie, conștiința morală și spirituală a satului a ajuns desăvîrșire. Dacă ar fi să numim un ceas o perioadă de veacuri cînd satul românesc a dobindit deplinătatea, aceasta ar fi tocmai legată de abolirea morții, a fricii de dispațiție statornicînd pe planetă în spiritul Logosului întrupat în Natură și Istorie.

IOAN ALEXANDRU

CÎNTAREA ROMÂNIEI

Materia primă a dimineții rămîne lumina

Un tur de orizont al Expoziției republicane a creatorilor populari, artiștilor amatori și profesioniști laureați ai Festivalului național „Cîntarea României” se vădește a fi o întreprindere deosebit de constructivă pentru că încă neobișnuită cu vana comoditate de a tencui înțelesurile profunde ale unei sărbători sub citeva cuvinte circumstanțiale. O astfel de expoziție, dîncolo de sensul ei sărbătoreț, de valorile reale prin care se legitimează și care-i constituie dominantă, înseamnă, de fapt, o limpezire de ape și devine o gestificație iluzorie încercarea de trecere sub tăcere a reziduurilor și suspensiilor care încă ne sar în ochi, chiar la simpla contemplare a fluviului creatorilor, și asta tocmai pentru că sar în ochi. Lucrurile se cer spuse pe numele lor adevărat; eufemisme, în astfel de împrejurări, fiind profitabile doar în planuri particulare, nicidecum în afirmarea unor idealuri de artă comune, cu rădăcini în tradiția noastră spirituală, cu puncte solide de sprijin în toate înnoirile încorporate organic în această tradiție.

S-a afirmat nu o dată că arta populară, meșteșugurile cu vechime și rost în lumea rurală, și la noi, ca și aiurea, ar aluneca spre un inevitabil declin. Și asta pare a fi situația, într-adevăr, cînd privim universul artelor țărănești doar prin prisma dificultăților întîmpinate de vechime la impactul cu o schimbare fundamentală de rosturi. Dar se uită, îndeobște, că setea de frumos a fost, este și va rămîne un rost omeneș intangibil în esența lui ultimă și iată cum, dîntro dată, putem afla chiar în noi înșine temeiul adînc în virtutea căruia artelă și meșteșugurile populare nu au depus și nu vor depune

armele. Și chiar în expoziția la care ne referim strălucește cu precădere tot ce a izbutit să se mențină autentic, tot ce nu s-a lăsat ademenit spre inovație facilă și kitsch. De-a dreptul sub privirile noastre, oricît s-au străduit unii organizatori, conștient sau nu, să mizeze pe confuzia rezultată din inghesuală de exponate, comparabilă uneori doar cu haosul jovial dintr-o magazie de bricabrurci, culoarea naturală, trasă din roci milenare sau din seva secretă a plantelor, bate pe umăr cu o tulburătoare maliție anilina autohtonă sau de import, formele netrădate, între incongruențe flagrante, se detașează ca un strigăt de biruință, iar motivele neînvîșite de diversuni dorizorii ne însoțesc întocmai ca stejarii creșcuți de o parte și de alta a unui drum a cărui rectitudine n-au compromis-o nîcînd bălăriile. Și nu ar fi exclus ca strălucirea din tot ce a rămas autentic în artelă și meșteșugurile țărănești chiar să fie o lumină de neîndoelnic crepuscul. Însă nu este mai puțin adevărat că de noi și nu de altcineva depinde ca acest asfințit să devină un nou răsărit de soare. Materia primă a dimineții, orice s-ar întimpla, rămîne lumina, și lumina, iată, există.

Desigur, de aici înainte nu mai putem evita să recunoaștem faptul că și în împrejurarea de față se fac vădite destule confuzii existente în mintea unora din cei investiți cu misiunea de coordonatori al unui efort artistic de masă. Din acest punct de vedere, confuzia dintre arta populară și arta de amatori nu este nici prima și nici ultima, dar este de departe dintre cele mai consistente. S-a mai vorbit despre ea și nu o flatăm cu cerneală prea multă, precizînd totuși adevărul că

pentru unii ea se arată a fi o confuzie interesată. Dar cînd spiritul organizator se exersează pînă la dezorganizarea evidentă a lucrurilor, datoria noastră rămîne, bineînțeles, aceea de a vedea ce se ascunde sub ambalajul intențiilor. Și constatăm repede că, și de data asta, sub ambalaj se ascunde adesea prea multă improvizatie și o prea acută pripeală. Dacă se știe că un lucru va trebui cîndva făcut, oare de ce nu i se planuiesc înfățișarea și cadrul din vreme? Apoi, dacă în repetate ocazii similare am constatat toți că oamenii nu pot mai mult decît pot, de ce insistăm în a-i împovăra cu sarcini care i-au ostent vizibil? Rezumînd, e de așteptat un aer de prospețime în concepția organizatorilor unor expoziții de acest gen și este limpede ca bună ziua că dezideratul în speță nu se va împlini niciodată prin oameni cantonați în rutină.

În sfîrșit, în spațiul rezervat artiștilor plastici profesioniști, improvizatia și pripeala amintite mai sus ating temperaturile maxime. Este de remarcă clar că adunarea de lucrări parcursă de noi nu exprimă vigoarea reală a artelor frumoase românești. Chiar și excepțiile confirmă această regulă: un Marius Cilievici, un Iacob Lazăr, un Traian Brădean sau un Aurel Clupe, în ciuda vecinătăților nu o dată nefericite, se impun cu puterea recunoscută a certitudinilor.

Onorînd cu vizita sa expoziția, tovarășul Nicolae Ceaușescu a exprimat un gînd prețios: odată cu promovarea căutărilor în artă, nu trebuie să se piardă din vedere abordarea unei tematici mai largi cu caracter revoluționar, patriotic, care să reflecte cu mai multă pregnanță realitățile contemporane, viața și munca

constructorilor socialismului, prefacerile înnoitoare din toate domeniile de activitate, frumusețea peisajului fărăi noastre, spiritualitatea și hărnicia poporului nostru.

La urma urmelor, ne interesează ce este astăzi, acum, un artist, și mai puțin ceea ce anunță el întru că vrea să devină. S-a mai observat că experimentalismul excesiv confundă drumul cu destinația și dorința celor mulți de a contempla opere finite, tari în statura și spiritul lor, nu mai poate fi hrănită la infinit cu trucuri. Mai mult, tentația ludică a trucajului coboară uneori la șmecheria pură, nefiind nimic altceva decît șmecherie pură, dezbrăcată de orice decență, încercarea de a salva lamentabile eșecuri artistice prin titraje alambicate sau patriotarde, de genul Stare etalară și Nașterea poporului român. Privind cățelușul exhibat de Vasile Gorduz, avem sentimentul cert că artistul și publicul său fac parte din națiuni diferite.

Peste toate, ridicăm o problemă cu rang de principiu: ne exprimăm și de data asta convingerea că vizitatorul de rînd al unei expoziții de artă plastică poate afla componența precisă a producției unei uniuni de creație și altfel decît prin citirea cartonașelor care anunță, în intenția unui bilanț echitabil, premiile. Nu de alta, dar, treptat, s-ar putea să ajungem la concluzia tristă că bilanțul nu este chiar echitabil.

MIHAI PELIN

SPORTUL ROMÂNESC ÎN LUME

Apelind la colecții și statistici, să încercăm, stimați cititori, o retrospectivă a anului sportiv 1981.

Ianuarie

Invingând Franța în finală, 20-16, reprezentativa de handbal masculin a României redevine campioană mondială universitară. Victori clare la hochei, 10-4 și 11-3 cu Ungaria. Dinamo și Steaua își câștigă dreptul de a juca în fazele finale ale cupelor continentale la volei masculin. Debut favorabil la fotbal. Aflat în Grecia, lotul național întrece pe Heraklion cu 2-0. Nu totdeauna ziua bună se cunoaște de dimineață. Ajuns în semifinalele turneului de la Guarujá (Brazilia), Ilie Năstase pierde la Kirmayr, 5-7, 4-6. Totuși Năstase rămâne Greu, dar meritat, scor general 37-35. Handbal Club „Minaur” Baia Mare elimină pe T.S.K.A. Sofia și intră în semifinalele Cupei cupelor.

Februarie

Echipa de handbal masculin încheie pe locul 5 Supercupa mondială. Ultima victorie, 25-20 cu Suedia, nu înseamnă decât o palidă consolare. Reprezentativa de tineret, fotbal, se comportă excelent în America de Sud, reușind, între altele, 1-1 cu Bolivia. Voleibaliștii de la Explorări pierd, chiar la Baia Mare, orice speranță în Cupa Balcanică, 0-3 cu Mladost Zagreb. Vali Ionescu sare 6,75 m la lungime, la 1 centimetru de recordul mondial indoor. O 22 februarie se dovedește o zi fastă pentru voleiul românesc. În Baleare, Dinamo intră în posesia Cupei campionilor europeni. La Arlon, Steaua se clasează a doua în Cupa cupelor. 3 medalii, 2 de aur și una de bronz, pentru pistolarii juniori la europenele de tir redus din Grecia. Noul campion al continentului se numește Mihai Dragomirescu.

Martie

Victorie de prestigiu la tenis de câmp, 3-2 cu Brazilia în „Cupa Davis”, la Timișoara. Florin Segărceanu pare pus pe fapte mari. România - R.D.G. 2-1 la fotbal, premieră internațională a la Braila. În Cupa Europei la floretă, mușchetarii de la Steaua urcă pe treapta a treia a podiumului. În aceeași zi (15), la Sliven, atleții noștri dobândesc 9 din cele 10 titluri ale Crosului balcanic. O tresărare de orgoliu. Năstase - Vilas 7-6, 6-3 la Nancy. Până la urmă Ilie va câștiga la dublu, făcând pereche cu Panatta. Într-un meci de tradiție, Steaua întrece Selecționata armatei franceze cu 15-6 (rugby). La fotbal, România - Polonia 2-0. Segărceanu termină neînvingătorul de la Catania. La dublu, el câștigă împreună cu Andrei Dirzu. „Centura de aur”, găzduită de București, corăștișterii 8 victorii ale pugiliștilor noștri. Sub așteptări, hocheiștii termină pe locul 5 în grupa B a mondialelor. Unde sint zăpezile de altădată?

Aprilie

1-0 cu Ungaria (juniori), la fotbal, rezultat care le asigură românilor calificarea la europene. Între remizele lui Florin Gheorghiu la Moscova, una de valoare, cu Anatoli Karpov. La Campionatele Europei de lupte de la Göteborg, rădăuțeanul Ștefan Rusu își reconfirmă casa, devenind pentru a patra oară campion al continentului. În umbra lui, Vasile Andrei se clasează pe poziția 4. În Cupa F.I.R.A. la rugby, elevii lui Valeriu Irimescu întrec Italia, 35-9. Într-o manieră entuziasmantă, Cristina Grigoraș câștigă, la Wembley, Turneul campionilor la gimnastică. O veste mai puțin plăcută din lupte. Constantina Alexandru e silită să se mulțumească, tot la Göteborg, cu locul 5. După ce o elimină pe Mima Jausovec, Virginia Ruzici pierde în semifinalele de la Hilton Head în fața lui Chris Lloyd. 2-1 România - Danemarca la fotbal. Poloștii cucerește, la Kinkinda, dreptul de a participa la turneul final al C.E. Cupa fârilor latine revine, pentru a opta oară, handbaliștilor noștri. Rugbyștii juniori (numai) pe locul 4 în Cupa F.I.R.A. Deși neînvingător, Florin Gheorghiu termină al cincilea în prestigiosul turneu de la Moscova. Anișoara Matei și echipa dobândesc medalii de aur la Balcaniada de tir de la Sofia. Spadasinii de la Steaua captează în finala Cupei Europei. Bilanț dezirabil la europenele de lupte libere, o singură medalie de bronz (Gheorghe Broșteanu). Campionatele internaționale de gimnastică ale României revin, în absența Nădiei Comănești, Cristinei Grigoraș. Rugby la Barcelona, Spania - România 6-56. Sportivii noștri termină mondialele de tenis de masă fără nici o medalie. Unde ești tu, Maria Alexandru? Segărceanu își adaugă noi izbînzi în palmares, câștigând Circuitul italian. Un rezultat care ne dă mari speranțe. 0-0 cu Anglia, pe Wemb'ey, în preliminariile C.M. Iarba verde de acasă pare să nu le prască insularilor. Din păcate, proverbul va fi valabil și pentru noi.

Mai

„Recoltă” de medalii la europenele de gimnastică fete, desfășurate la Madrid, 4 pentru Cristina Grigoraș, între care aur la sărituri, una pentru Rodica Dunca (bronz la birnă). La C.E. de box, Constantin Titoiu și Georgică Donici cucerește locul 2, iar Dumitru Cipere, Valentin Silaghi și Ion Cernat, 3. Canotoarele noastre înving pe toată linia în Regata Tata. La Perugia, cuplul Ruzici-Lloyd

câștigă finala de dublu fete. 13 mai, zi fastă pentru cicliști (Romașcanu și echipa trec primii linia de sosire în Cursa Păcii), nefastă pentru fotbaliștii (0-1 la Budapesta în preliminariile C.M.). Constantin Niculae devine campion european la judo, în timp ce Arpad Szabo (argint) și Simion Toplicean (bronz) dobândesc medalii. Rugbyștii câștigă la Moscova, 18-10 cu U.R.S.S., intrând în posesia Cupei F.I.R.A., ce echivalează cu campionații Europei. Modești, harnici, adesea ne băgați în seamă, practicanții balonului oval și-au făcut, ca de fiecare dată, datoria. Bravo! Se încheie Cursa Păcii. Formația noastră termină pe locul 5, dar în clasamentul individual, primul român (Căruțașu) e abia al 19-lea?! Kurt Szillier cucerește medalia de argint la cal cu minere în cadrul europenele de gimnastică. Anișoara Matei și Fița Lovin înregistrează cele mai bune (la acea dată) performanțe mondiale la lungime și, respectiv, 800 m. Popicele confirmă. Junioarele sint incununate cu titlul continental, iar băieții ocupă locul 3. La perechi, Maria Zsizsik și Ibolya Matha își depășesc toate adversarele.

Iunie

În semifinale la Roland Garros, Ruzici pierde din nou la Chris Lloyd, 4-6, 4-6. 1-0 cu Norvegia la fotbal, gol înscris de Ticleanu. Poarta El Mondialului pare deschisă! În Olanda, Emilia Eberle intră în posesia lui „Ennia Gold Cup” la gimnastică. Fetele noastre domină Regata Grănuș, obținând 3 locuri 1, 4 locuri 2, 1 loc 3. Trăgătorii de talere, atit cei de la trap, cit și cei de la skeet, devin campioni balcanici. Mare surpriză la Wimbledon, Lucia Romanov o elimină pe Regina Marsikova! Cu Florența Crăciunescu și Vali Ionescu în prim plan, atletele române câștigă meciul cu echipa R.S.F.S. Ruse. La Verona, în Trofeul celor 7 coline, Carmen Bunaciu se arată imbatabilă, înfăptuind o noastă terminând învingătoare la 100 și 200 m spate. Reprezentativa de tineret (fotbal) se comportă slab la Balcaniada, ocupând locul 3, după Albania și Bulgaria. Incepe căderea pe tobogan.

Iulie

10 victorii românești în Regata Sna'ov la caiac-canoe. Floretistul Petru Kuki devine vicecampion al lumii după o finală epuizantă cu sovieticul Smirnov (Clermond Ferrand). Natalia Mărășescu (1 500 m), Mariana Ionescu (disc), Corina Girbea (suliță) și Maricica Puică (3 000 m) își trec numele pe lista învingătoarelor Cupei „Bruno Zauli” la atletism. Timișoara, 2-3 la tenis în „Cupa Dawis”, adversara (Argentina) beneficiind de serviciile reputaților Vilas și Clerc. Pentru prima dată, junioarele câștigă la canotaj, Cupa Prietenia. Între 19 și 30 iulie se desfășoară la București Jocurile Mondiale Universitare. Sportivii români se prezintă excelent, cucerind 67 de medalii, din care 30 de aur. Steaua Nădiei Comănești, cea mai bună gimnastă a tuturor timpurilor, e la apogeu. Șahistul Florin Gheorghiu ocupă locul 1 la turneul de la Baden Baden. Mircea Romașcanu se clasează al doilea în proba de fond a Jocurilor Balcanice. Criza ciclismului continuă. Discobolul Iosif Naghi iese primul în Memorialul Znamesky, 64,12 m. Fița Lovin și Anișoara Cusmir termină învingătoare în Marele Premiu al Budapestei la atletism.

August

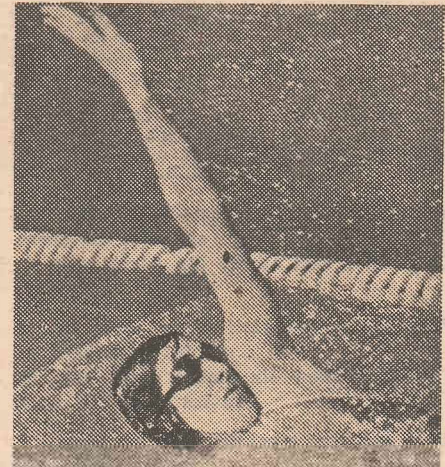
Sanda Toma, din nou campioană mondială, încă o dovadă că 1981 a fost un an mai degrabă al fetelor

Luna începe cu o victorie răsunătoare a sportului românesc. Ivan Patzaichin și Toma Simionov se dovedesc cei mai rapizi canoști din lume pe distanța de 1 kilometru. Tot la Nottingham, Ion Birlădeanu obține 3 medalii (2 argint, 1 bronz). Virginia Ruzici în finală la South Orange. Marele open de la Val Thorens (Franța) la sfârșit cu victoria șahistilor noștri Mihai Subă și Victor Ciociltea. Maricica Puică bate, la Viareggio, recordul european al milei C.M. de canotaj (junioare) consfințesc, la Pancearevo, victoriile Adrianei Chelariu (la simplu) și ale dublului Anișoara Sorohan-Camelia Diaconescu. Topolcani: Olga Nemeș devine campioană de junioare a continentului la tenis de masă. Florin Gheorghiu își adjudecă titlul de campion open al Statelor Unite. În mare vervă, înfăptuind o noastă Irinel Pănulescu obține 4 medalii de aur la Balcaniada. Alte 4 medalii (3 argint, 1 bronz) la Pancearevo, de data aceasta la europenele de caiac-canoe pentru juniori. La fotbal, „Poli” Timișoara iese din Cupa cupelor înainte de a intra (în meci de baraj), pierzând net la Leipzig, 0-5 cu Lokomotive. Lavinia Agache câștigă un

puternic turneu de gimnastică la Tokio. În aceeași întrecere, Ecaterina Szabo ocupă locul 3. Imbatabilă, Sanda Toma nu lasă nici o speranță adversarelor, cucerind titlul de campioană a lumii la schif simplu (München). Bilanț nesatisfăcător la mondialele de lupte greco-romane, găzduite de Oslo. Ștefan Rusu și Ion Draica obțin doar medalii de bronz. Pentru intia oară, rugbyștii juniori aduc la București Cupa Prietenia. Ștefan Calcan cucerește medalia de argint la europenele de rachetomodele. A auzit cineva de numele lui?!

Septembrie

Atleții noștri ocupă locul 2 la Dinamo-viadă. Elisabeta Polihronia învinge în open-ul șahist de la Londra. Prima medalie din istoria sportului românesc la C.M. de judo. Ea e de argint și revine lui Constantin Niculae. Dezamăgirea la tenis de câmp, băieții încheie Balcaniada

Pentru prima dată o înfăptuire românească a situat, la sfârșitul unui an, pe locul 1 în topul mondial: Carmen Bunaciu

pe locul 2, iar fetele, pe 4?! Bilanț sub așteptări și pentru canotieri, nici o medalie la mondialele de la München. România - Bulgaria 1-2 la fotbal, meci amical. Cine are urechi de auzit, să audă. Doina Anton sare la lungime 6,23 m, performanță cu care dobândește titlul de campioană europeană feroviară. Medalie de bronz pentru Carmen Bunaciu la 100 m spate, campionatele europene de la Split. Pugilistul Dumitru Cipere câștigă locul 1 la Turneul „Wolksstimme” de la Viena (categoria cocoș). Sovietica Veselkova și româncă Lovin bat, una după alta, la Bologna, recordul mondial pe o milă. La mondialele de lupte libere (Skoplje), sportivii noștri n-au acces la podiumul de premiere. Ei se mulțumesc cu cel de întrecere?! Deși creditată cu timpi remarcabili, Bunaciu termină a patra în finala de 200 m spate a C.E. de natație. Poloștii cad, după un început în forță, pe locul 7! La Flushing Meadows, cuplul Ruzici-Năstase ajunge până în sferturi de finală. La europenele de tir de la Titograd, 4 medalii de aur, echipa de pușcă (j), cele de pistol standard (s + j) și Ana Ciobanu. Naționala de rugby începe primul său turneu în Scoția. El se va încheia cu un meci test, 6-12 cu echipa țării gazdă, rezultat pe care specialiștii l-au socotit mai mult decit promițător. La C.E. de baschet feminin, fetele noastre joacă slab și ocupă locul 8. Corneliu Ion își trece în cont un nou succes, medalie de argint la europenele de pistol viteză. Pușcașii, din păcate, n-au urcat pe podium. România - Ungaria 0-0 la fotbal, un rezultat slab, dar încă nu-i totul pierdut. Marina Pogorevici câștigă zonalul de la Bydgoszcz cu un punctaj egal cu norma de mare maestră, și, ca și Margareta Muresan, se califică pentru turneul interzonal. Locul 5 la băieți și 7 la fete, la euro-

penele din Bulgaria, o comportare în ansamblu neașteptat de slabă. Universitatea Craiova (3-0 și 0-2 cu Olympiakos Pireu), Dinamo (3-0 și 1-2 cu Levski Spartak), F.C. Argeș (1-1 și 4-0 cu Apol) se califică în turul următor al cupelor europene la fotbal.

Octombrie

La Seres, în Grecia, gimnastele și gimnaștii noștri sint, din nou, la înălțime, intrând în posesia a 8 titluri balcanice. Eva Ferenczi și Olga Nemeș (la dublu), echipa României, devin campioane balcanice la tenis de masă. Bilanț modest la Balcaniada de box (Pola), un singur campion, Mihai Ciubotaru. Rezultate slabe și la C.E. de amatori, tenis, de la Atena, unde abia perechea Florența Mihai-Florin Segărceanu izbuteste să-și apropie medalia de bronz. 1-2 cu Elveția la fotbal și nu mai avem decit șanse teoretice să ajungem la El Mondial. Ce frumos începuse! Ratarea calificării e îndulcită de vestea că reprezentativa de juniori a ocupat locul 3 (1-0 cu Anglia în finala mică) la mondialele din Australia. Hunedoreanul Romulus Gabor e declarat cel mai bun fotbalist al campionatelor. Celebrii rugbyști din Noua Zeelandă sosesec pentru prima oară în România, ca o dovadă a prețurii de care rugbyul tricolor se bucură în lume. În meci test, la București, All Blacks câștigă cu 14-6.

Noiembrie

O nouă înfringere la rugby, 9-17 cu Franța (Narbonne). Sebastian Geană intră în posesia unei medalii de argint la campionatele Europei de judo. Universitatea Craiova (0-1 și 4-1 cu B.K. Copenhagen) și Dinamo (1-1 și 3-2 cu Internaționalele) intră în turul III al cupelor continentale. Argeșul, în schimb, e eliminat (0-3 și 2-2 cu Aberdeen). La Torino, în meciul de tenis Europa - S.U.A., Ruzici câștigă din nou la Navratilova. Echipa de handbal masculin a României ocupă locul 4 în Trofeul Cehoslovacia. Elveția - România 0-0, la Berna. Din această grupă preliminară vor juca la El Mondial Anglia și Ungaria. Deși Petru Kuki își adjudecă, la floretă, o medalie de bronz la C.E. de scrimă (Foggia), bilanțul general nu poate fi apreciat drept pozitiv. Numeroase victorii românești în întrecerile Jocurilor Balcanice de scrimă și haltere. O nouă izbîndă de răsunet a sportului nostru, echipa feminină de popice Voința Galați intrind în posesia Cupei campionilor europeni. La C.M. de gimnastică de la Moscova, în absența Nădiei Comănești și alinind garniturii foarte tinere, echipele noastre se situează pe locurile 4 (fete) și 9 (băieți). Dana Nuțu Terescenco câștigă locul 1 la turneul de șah de la Bad Kissingen (R.F.G.). O performanță remarcabilă înregistrează poloștii de la Crișul Oradea, „medalie de argint” în Cupa cupelor. Trofeul „Carpați” la handbal masculin intră în posesia tricolorilor, 20-19 în finală cu U.R.S.S.

Decembrie

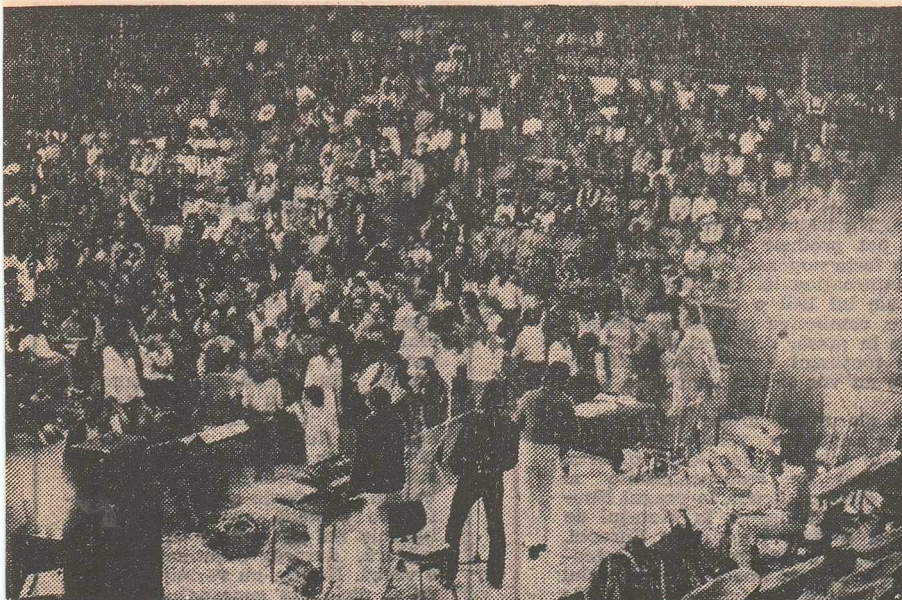
Terminând pe locul 2 în grupa B, la Randers, handbalistele noastre și-au câștigat dreptul de a evolua în prima grupă valorică. 1-3 și 0-1 cu Göteborg și Dinamo părăsește Cupa U.E.F.A. la fotbal. Rămîne însă isprava eliminării lui Internaționale. Sub așteptări la baschet băieți, locul 4 (e drept la egalitate cu 2 și 3) la Balcaniada. Elisabeta Polihronia devine învingătoare la Smederevska Palanka (șah). „Ploaie” de medalii, 14 de aur, 9 de argint, 4 de bronz, la campionatele balcanice pentru juniori de la Belgrad, pe care gimnastele și gimnaștii din România le-au dominat categoric. Carmen Bunaciu câștigă la Brno, firește la 100 m spate. Handbaliștii ies învingători și la Balcaniada, întrecind Iugoslavia în finală, 23-21 (Tirgu Mureș). E vremea Jocurilor Balcanice. La box, juniorii români cucerește, la Galați, 4 centuri de campioni. Trei echipe de volei, Dinamo (f + b) și Steaua (b), își continuă cursa în cupele europene.

Acesta ar fi, spicuit, anul sportiv 1981. El a fost dominat, fără îndoială, de Universiadă, competiție la care tricolorii, reamintim, s-au comportat excelent, adunând 67 de medalii, 39 de aur, 17 de argint și 20 de bronz, palmares fără precedent în istoria participării noastre la J.M.U. Dincolo de aceste medalii, Universiada '81 a scos în prim plan dorința de pace și prietenie a tineretului României socialiste și, în alt plan, capacitatea organizatorică a sportului românesc.

În anul care s-a încheiat, sportivii noștri au participat la 9 campionate mondiale și la 10 campionate europene de seniori. Bilanțul acestor prezențe e, în general, pozitiv, sportivii români intrind în posesia a 39 de medalii (14 la C.M. și 25 la C.E.), față de numai 20 (7+13) dobândite în 1980. Comparatia e însă relativă, căci 1980 a fost un olimpic și, ca o consecință logică, numărul competițiilor de anvergură a fost mai redus. Așa stînd lucrurile, nu poate fi privit ca un succes faptul că, la mondiale, s-au cucerit în 1981 doar două medalii, față de 3 în 1980, acestora din urmă fiind normal să li se adauge și cele 6 medalii de aur reușite la J.O. de la Moscova.

Oicum, să mai notăm că tricolorii au dominat, în 1981, Jocurile Balcanice, dobîndind 223 de medalii la seniori (75 de aur, 90 de argint, 58 de bronz) și 100 la juniori (35-33-32), ceea ce probează, o dată în plus, forța și rezerva de talente a sportului nostru. Mergînd mai adînc, adică încercînd o succintă analiză pe discipline, să subliniem că am luat medalii la mondialele de caiac-canoe (6), de canotaj (4), de lupte (2), de scrimă (1) și de judo (1), în vreme ce la cele de gimnastică, haltere și tenis de masă tricolorii n-au izbutit să urce pe podiumul de premiere. La europene, numai halterele și voleiul au rămas în afara medalilor, pe cînd gimnastica (6), boxul (5), tirul (4), judo-ul (3), modelismul (2), rugbyul (1), scrima (1) și inotul (1) au contribuit, prin medalii, la sporirea prestigiului sportului românesc în lume.

Chiar dacă finalul a fost în scădere (să fie un avertisment?), 1981 s-a arătat un an bun pentru tricolorii. El putea însă, fără îndoială, fi și mai bun, o serie de discipline (gimnastica, tenisul de masă etc.) rămîind fără rezultate. Competiții de anvergură, între care mondialele de handbal masculin și box, bat la ușă. E de datoria C.N.E.F.S., a federațiilor, a antrenorilor și, firește, a sportivilor înșiși să muncească mai mult, mai serios, mai responsabil, ceea ce, să recunoaștem, nu s-a întimplat totdeauna în decursul anului 1981. Munca a fost, este și va fi cea dintii garanție a performanței, acest lucru nu trebuie uitat.

Muzica tinăra

La ora bilanțurilor

Sfârșitul de an, ora tuturor bilanțurilor ne-a prilejuit și nouă, iată, immanun-therea roadelor rezultate din eforturile tinerilor artiști care, uniți în credința lor pentru aceleași trei idei „Lumină, Luptă, Libertate” s-au numit și în acest trecut an Cenaclul Flacăra al Tineretului Revoluționar.

Considerăm că dacă anul 1981 a însemnat un reviriment al muzicii tinere la noi, aceasta a contribuit într-o măsură considerabilă și cenaclul nostru. Vom aduce și argumente în sprijinul afirmății făcute. 1981 a fost un an cu multe, importante și tradiționale festivaluri de muzică tinăra a căror apariție a fost salutăată la vremea convenită. Menținerea lor în perimetrul vieții culturale se impuneu necesitate. Casele de cultură, cluburile tineretului, alte instituții specializate au adus în sfera interesului artistic public muzica tinăra prin diversii ei reprezentanți. Toate acestea s-au constituit în evenimente artistice a căror forță de influențare a gustului public este obiectiv limitată de caracterul lor ocazional. Cenaclul Flacăra ne-a apărut în versiunea sa din 1981 ca factor de propagandă a spiritului înar cu tendințe de permanențizare a activității sale fiind în această a doua parte a anului principalul animator și susținător al unei mișcări a cărei existență nu mai poate fi subiectul vreunei controverse decît poate în capetele cu muchii. Pe scurt, cenaclul Flacăra s-a manifestat în cele 16 săptămîni de activitate în 1981 în

71 de sedințe, din care numai 4 de pregătire restul de 67 fiind spectacole și manifestări artistice cu caracter public. O primă medie rezultată: patru spectacole pe săptămîna. Aceste intîmplări de muzică și poezie s-au desfășurat în perioada amintită în nu mai puțin de 48 de localități din 15 județe ale țării, însumînd 330 de ore de spectacol cu o medie de 5 ore pentru fiecare dintre ele. Sedințele cenaclului au avut loc în clase de școală, în săli de cinematograf sau de spectacole cu capacitate medie, în mari săli de sport, în aer liber, ziua sau noaptea, în condiții de temperatură diverse cu un același real succes. Beneficiarii acestor decantări ale prinosului de suflet prin artă, prin manifestare liberă și entuziasă a bucuriei de a fi în aer liber, ziua sau noaptea, în condiții de temperatură diverse cu un același real succes. Beneficiarii acestor decantări ale prinosului de suflet prin artă, prin manifestare liberă și entuziasă a bucuriei de a fi în aer liber, ziua sau noaptea, în condiții de temperatură diverse cu un același real succes.

Colectivul artistic al cenaclului în anul 1981 a cuprins în aparițiile sale 40 dintre membrii săi și alți 27 de participanți, poeți, actori, cîntăreți care și-au manifestat dorința de a urca pe scena cenaclului. Cifrele demonstrează atât disponibilitățile legate de largă diversitate a spectacolelor în structurarea lor cit și marea sa forță de atracție. Și iată o dovadă și a ceea ce înseamnă eficiența unității de producție care este cenaclul Flacăra: anul 1981 a însemnat punerea în circuit artistic a 35 de cîntece noi aparținînd membrilor cenaclului și a 5 versiuni ale unor cîntece ce păreau sortite uitării. Iar dacă vom spune că 9 dintre membrii permanenți ai cenaclului au fost prezenți tot în această perioadă și în coloanele revistei noastre ca semnături al unor materiale legate de fenomenul muzicii tinere credem că vom

avea pe lingă imaginea întregită a activității acestor oameni și dovada maturității la care a ajuns această mișcare. Dar cum loc de mai bine este în toate, sperăm ca anul 1982 să aducă la finele său un bilanț al muzicii tinere mai îmbelșugat în folosul artei, în folosul oamenilor.

CONSTANTIN DRAGOMIR

Da, am ratat un TOP, dar ideea există!

Am așteptat, la încheierea trecutului 1981, an plin, an zbuciumat pentru muzica tinăra, un verdict care să vină din partea beneficiarului: a fost bine, a fost rău, cine sînt cei zece oameni care au adus ceva nou muzicii în anul ce fuge pe calea nestîrșită, spre trecut?... Ar fi fost o răspălată binemeritată pentru tinerii călători pe drumurile țării, oameni teribili, care compun cîntece în spațiul unui autobuz, care sar peste orele de masă, care rămîn — trăind 100 la sută — pînă tîrziu, în noaptea, vestitorii dumnezeoastră de adevăr, de fericire, de dragoste, de tristețe...

Ne-am încumetat să inserăm într-unul din ultimele numere ale revistei un anunț, prin care vă ceream, stîmțați tineri, să ne scrieți despre ei, despre muzica lor, să alegeți 10 dintre piesele care v-au plăcut, să numiți chiar zece din ei... Am străbătut, alături de membrii Cenaclului Flacăra, destule orașe și sate ale țării. Știu că îi iubiți, că, acum, piesele lor sînt știute pe de rost... Dar, atunci, unde sînt scrisorile? Am primit PATRUZECI de scrisori! Doar patruzeci!

Nu vrem să trîșăm cu noi, cu ei, cu dumnezeoastră. Am putea, în grabă, și de ochii frumoși ai lumii, să începim un clasament, însă, din punct de vedere sociologic, ar fi o glumă proastă! Un clasament nu se poate baza doar pe patruzece de păreri, oricît de pertinente ar fi ele... Desigur, am fi putut apela, în ultima clipă, la strigăte de alarmă: scrieți-ne urgent, am rămas în aer! Numai că muzica tinăra nu se găsește în aer, aerul este mediul ei de propagare, și atît. Vrem să credem că tot ceea ce s-a scris, s-a compus, tot ce s-a prezentat în fața miilor de spectatori, va găsi ecoul distinșelor dumnezeoastră aprecieri, în viitor. Vrem să credem că nu puneți preț doar pe TOP-urile de aiurea, că inimile dumnezeoastră bat tot atît de alert și ascultînd „Criza de fond”, „Făt-Frumos”, „Roata”, „Lumină lină”, la fel ca la sunetele venite din casele cu tinere nume străine, benzi ș.a.m.d.

Deci, am ratat cu acest Top, dar anul cel nou, așteptat 1982, nu va rămîne neglănat de minunatele voci tinere, de poezie, de dăruire fără condiții... Singura cerere pe care v-am făcut-o, în anul care s-a încheiat, a primit patruzece de răspunsuri, iar celor de patru ori 10, le mulțumim, incluzîndu-i într-un Top al celor mai receptivi tineri.

PIA OLARU

O mașină trasă în țepă

„Ne întorceam de la București, unde usesem cu sora mea, pentru rezolvarea unei probleme legate de o moștenire. Știau, chestiunile de felul ăsta au multe hițibușuri. Formalități peste formalități, într-un cuvînt multă alergătură și bătaie la cap. Ieșisem din oraș, nu prea aveam vreme, cînd deodată, am văzut prin parbriz, în față, la mică distanță, un buștean mens. Apoi o bubuitură groznică de parcă mașina a făcut explozie. Instinctiv, un lăsat cu repeziune capul jos, aproape ud volan. Asta m-a salvat pe mine de la noaptea, dar nu și pe sora-mea”. Într-adevăr, sora șoferului, atentă la explicațiile are i le dădea fratele, privea spre interlocutor și nu spre drum. Buștenii din mașina care staționa pe șosea au pătruns prin geamul din față și au ieșit prin cel din spate, transformînd-o într-un fel de emorcă oarbă, agățată în spatele mașinii răgătoare, cu roțile la aproape jumătate de metru de sol. Cînd pilotul autovehiculului specializat în transportarea buștenilor, fără să realizeze ce s-a întimplat, s-a urcat în cabină și a introdus maneta în treapta întâia, dînd să plece, a observat loar că pentru a porni e nevoie să accezeze mai mult decît de obicei, iar în patele mastodontului se aude un zgomot

de parcă autocamionul ar trage după el un morman de tînichele.

„Am dat-o dracului, numai o pană îmi trebuia mie acum!”

Coboară din cabină, îndreptîndu-se spre spatele autocamionului. Rămîne literalmente înmărmurit în fața teribilului spectacol. „Cred că nu mai e nimeni viu în mașina mică”. Curînd aude niște zgomote de parcă cineva ar mișca în autoturism. Curios, portiera se deschide cu ușurință și șoferul pîtit sub volan, un om solid ca înfățișare, în jur de 50 de ani, coboară (mai bine-zis) sare de la postul de pilotaj, viu și nevătămat.

„Măi, frate, cum ai intrat, mă, în mine, că aveam și luminile aprinse și steguleț?” Buimăcit, pilotul nu poate da pentru moment nici un răspuns. Abia mai tîrziu, după ce se învîrte de citeva ori în jurul mașinii și zărește pe locul din dreapta cadavrul mutilat al surorii, șoferul realizează ce s-a întimplat și dă echipei de cercetare explicația la care am făcut referire.

Pe o altă șosea a țării, în apropiere de capitala Băncii, șoferul unei Dacii, 80% atent la povestirea pîcantă a parteneriei de drum așezată în dreapta sa și numai 20% la șosea, nu observă la timp o căruță cu lemne și încearcă în extremis depășirea atelajului, în timp ce din față se

apropie, circulînd regulamentar, un autovehicul. Manevra nu-i reușește. Acroșează bărbatul care însoțește căruța semnalizată cu felinar. Lovit în plin, moare după citeva ore la spital. Un lemn dislocat din căruță în procesul coliziunii zboară de la locul lui și penetrează parbrizul omorînd pasagera tocmai în momentul cînd rostea ultimele cuvinte ale poantei bancului ascultat cu atîta atenție de pilot.

Sfatul adresat șoferilor care parcurg mari distanțe, de a discuta cu pasagerii, pentru a fi feriți de tentațiile lui Morfeu, își păstrează întreaga actualitate și valabilitate. Convoorbiri însă de genul celor citate mai sus, care distrag atenția piloților, în condiții de noapte ori de sosele pe care în orice moment poate apărea o capcană, fie sub înfățișarea unei porțiuni de drum acoperită cu polei, gheață, fie sub forma unei neașteptate curbe ac de pâr, ori ca în exemplele noastre, o căruță sau un camion încărcat cu bușteni sînt mai mult decît contraindicate.

În cazul mașinii mici trase în țepă, de pildă, pilotul a uitat să treacă de pe faza de întîlnire pe cea de drum și gresala i-a fost fatală, deoarece nu i-a dat posibilitatea să vadă la vreme periculosul obstacol.

VICTOR BEDA

Omul care joacă

Gînduri de început

Un alt an a plecat însoțit de datini pe care este mai mult decît bine că reușim să ni le păstrăm. S-a cîntat și în versuri noi, este normal ca piciorul metric al stîmțurilor să se mbogățească și el în pas cu graiul și realitățile de trăire ale poporului, așînind însă totul sub binecuvîntarea de bune intenții a ceea ce noi, românii, numim la sfîrșitul unui an și la începutul celui alt — Colinde. Le-am spus astfel acestor cîntări de bine încă din negura veacurilor poate și pentru că din hotărul nealeagurilor noastre nu am dorit decît binele și nicidecăt răul nimănui. Sînt parcă acum obosit de prea multe gînduri rele și ignorante cu care fotbalul s-a luptat și în anul care a trecut și simt că se va mai confrunța și în acest '82. Aș fi vrut să mă odihnesc undeva, departe de lume și de lezîntuirea ei, dar știînd că nu există așa ceva și prin firea caracterului meu, am încercat să mă refac ca și în ultimii ani n mijlocul viltorii și al zgomotelor ei, autoexiliîndu-mă în casă citeva zile.

Înainte de a încerca să anticipez cite ceva din ceea ce s-ar putea să ne aducă fotbalistic anul an, aș vrea să comentez puțin sensul și semnificația aucthetelor și ierarhiilor ce s-au stabilit prin ele la sfîrșitul anului trecut, și pentru că ele ne vor mai rămîne încă mult timp în memorie. Așadar, fotbalistul care va purta povara deloc ușoară de a fi cel mai bun, a fost ales Ilie Balaci. Fără a pune sub semnul îndoielii nimic din meritele lui Ilie, pentru mine, mult mai constant și mai pregnant mi s-a părut Ștefănescu deși n-am să-i pot ierta nici lui și nici celorlalți care au impus ideile concepționale ale naționalei riscul ce și l-au asumat de a juca împotriva unor maeștri ai contracarării jocului la ofsaid — elvețienii — alegînd tocmai o asemenea manieră de apărare pe „23 August”. Ne-a costat foarte mult... Păcat însă că aceste anchete nu mai sînt incununate cu trofee transmissibile sau unice, în festivități ce pot da o culoare binecuvîntată de care fotbalul are nevoie mereu. Altădată se făceau... Mi-aduc aminte că în 1972, cînd am primit al doilea titlu de acest fel, C.N.E.F.S.-ul și regretata revistă „Fotbal” mi-au înminat pe scena „Sălii Palatului”,

la finalul unui spectacol lung, în care am crezut că se renunțase iar la fotbal, un superb fotbalist de bronz. Nu am putut să spun atunci, plin de emoție, în fața unei săli devorator de prezențe decît adevărul: „Vă mulțumesc, acesta nu este trofeul meu, este al fotbalului”. Știam că noi, jucătorii, sîntem pereni. Am vrut ca sala să ne simtă mai mult decît poate înțelege din stadion și să respecte și mai mult Jocul.

Sîntem după 10 ani și se pare că n-am fost ori eu, ori timpul, ori cu totul alte lucruri destul de convingători...

Ce ne poate aduce noul timp în fotbalul nostru? Sper că ordine și cînst în primul rînd. La o astfel de logică, ar trebui primenit mai întîi etajul II fotbalistic din „Vasile Conta”. S-a mai primenit ceva, prin „mutări” sau „rămîneri” dar, tot „omul nou”, acela pe care încă nu-l vede mama suferîndă a unui profesor de care mi-e dor, ar sfînti locul.

Pe scena propriu-zisă a fotbalului nu vor fi noutăți prea mari, șocante. Naționala sper să-și găsească o logică pentru la toamnă, iar duelul „Dinamo—Craiova” să îmbogățească și tematic fotbalul nostru.

Iancovescu, far la mare

Vin de la Calafat. Singur, în noapte, într-un compartiment al trenului care zorește harnic în întuneric. Din cînd în cînd, departe, prezenta unor luminate, prin fereastră, accentuează noaptea densă. La opriri, lumina compartimentului orbeste, cu acumulatorii descărcați. Nu e nimeni să-mi ție companie, doar aducerile aminte...

Iată-l pe Iancovescu în acest drum al meu, de sfîrșit de leat și de ferfenitire sufletească! Locomotiva tipă ascuțit spre opririle din stații. Se supune și lumina compartimentului; și orbeste din nou. Fumul locomotivei e de visare și se ține după tren. Pomi de azi, de noiembrie, i-am văzut cu ultimele frunze agățate de cerul mohorit, ca într-o implorare. Calafatul, pe deal, avea, în inserare, răzbierea spre o șubredă civilizație. Nimeni și nimic nu mi-a pomenit de el și totuși noaptea mi-e plină de sufletul lui apropiat...

Băilești. Copaci gârli nu au nici o frunză. N-au rezistat. Pe undeva, farurile unei mașini sparg noaptea, parale cu zorul trenului.

Impresurat de amintirea lui, îmi dau seama că un învățecel fără vorbire — fost la Sărdinar în truoa — se vrea excelență. Fumul locomotivei îmi face semn în geam, a izbeliste.

În turneul ăsta, Maestrul, ambuscat pe urmele lui Conu Mișu Fotino, sub Timpa, mi-a dat afișele jos de la agenție, să facă rețetă la „Voiajul lui Perrichon”. Amintire a Puiuului drag, pedepsește-o! „Fiți cumînți, fiți modesti, lingușiți-mă!”

La Afumați, pomul din fereastră se vrea mîndru, cu o brumă de frunze ofilite. Trenul face cruce. M-am încrucișat cu el parcă ieri, într-o noapte de revelion după spectacol. Era în enormul palton arhicunoscut, de cămilă, și cu pălăria trasă smechereste pe sprînceana (stufosase amindouă), cu țigara în colțul buzelor, care nu-i spărgea toracele enorm și falnic, lichidat în fel și chip mai tîrziu. Ieșea, și eu intram, dintr-o florărie de pe strada Academiei, cu o crenguță de liliac alb în mînă. Iarna era pudrătată diamant. Zăpada ca în Moscovele turneelor lui Lucien Guitry, încălzînd cu hermina fulgurilor sufletele. Cald, după ce ne-am strîns la piept, a plecat prin vifornia cu talismanul gingașei crenguțe, pe care roiau fulgii, ca și mine, repetîndu-i figura, care încotro... Spre Noemi?... Spre Toța?... Elvira?... Kitty?... Spre cine. Puiuule drag?..

Segarcea. Lumina din gară e lacrimă de vin nou și de transfigurare duioasă. Nu adie vîntul, înmărmurit de amintirea lui... Sfînt din calendarul unic al teatrului și al unei procesiuni care nu se va mai ivi nicidecăt. Șinele de cale ferată merg spre inima lui... Și trepidatia e în bătăile inimii mele. Cum îi venea fracul, scumpe Nik?... Cum arunca replicile — chiar cînd nu le știa — și cum îl jucau, străfulgătoare, luminile ochilor?... Zici și tu, „păvaza și brațul nostru”, că nu se va mai naste!

„Electroputare” mi se-ntoarnă-n fereastră cu toate locomotivele. Craiova poate fi orașul din nord de-atunci al forței tale nebănuite. Ai jucat și rolul tău — principal — și al lui Fotino — chiar mai întins — gonit de studenții vara în sumane de la „Arboroasa”. După spectacol, la „Pa-jura neagră”, sueta țî-a fost pînă la ziuă, ca și cum nimic nu s-ar fi petrecut, înmănușcheată, vibrant, amuzant fosforescentă, cu trilurile nobile, de alean, ale Mariel Tănase, care cînta acolo. Unde e noaptea aceea?... Ce-ai făcut cu ea?... Bebe Roncea nu era încă pe spitele lui Pierre Gallien, ci în pernele lui Mișu Fotino la vagon.

„Fă-mă far la mare!” — i-ai cerut unui conducător.

Pe unde-i fi, far luminos, mi-e dor de tine! Apariția ta în teatrul românesc a însemnat pulverizare. Hlamida panașului tău a incins scenele cu o chîngă de nestemate. Din ea, trecutul teatrului nostru și-a păstrat brocarte de vis, de veselie, de împlinire neghiob sugubeață. Între stele, luceafăr de artistlăreție (cum ar zice „Nenea”), ai strălucit ca ziuă însoțită soră cu noaptea înstelată. Pe unde-i fi, far luminos, mi-e inima aprinsă de strălucirea ta.

GABY MICHAILESCU

Sînt echipe conduse bine, prin pasiuni înalte, dar al căror rost se înfățișează tot acolo, în gazon, cu oameni care trebuie să știe să pregătească un fotbal bun, pe măsura pretențiilor și a energiilor umane investite.

Cred că tinerii remarcați în ultimele luni vor crește devenind prezențe plăcute și așteptate pentru fotbalul nostru. Aș vrea ca într-adevăr ceva adevărat să erupă din turneul selecționat pe care Mircea Lucescu o aruncă în America Latină, deși impresarul Zakour care va organiza și această expediție este cel puțin ciudat numai și prin faptul că nu mai admite de mult ziaristi alături de loturile românești pe care le trimite și le ține de prea multe ori sub neprevăzut. În fine, vom mai discuta primul eșalon dar, aruncînd o privire atentă spre „B”, vreau ca Rapidulețul să revină acolo unde-i este locul. Fără puțină nebulie frumoasă, fotbalul își pierde din culoare, semănînd parcă a bal mascat fără șoc, în care personajele care au spart liniștea aparentă a istoriei au fost oprite la ușă.

CORNEL DINU

Lumea în care trăim

1982. Forța speranței

Am trecut pragul unui nou an. Al unui an cărui a fi încredințăm speranțele noastre de mai bine, al unui an cărui îl dorim un bilanț pe măsura aspirațiilor de pace și progres ale umanității. Sint speranțe cărora le-a dat glas cu vigoare tovarășul Nicolae Ceaușescu în noaptea în care ne-am despărțit de 1981.

Secretarul general al partidului a exprimat cu profunzimea și claritatea ce-i sint caracteristice, hotărîrea României socialiste de a urma neabătut calea muncii constructive și a luptei energice, calea construcției societății socialiste multilaterale dezvoltate în țara noastră, și a apărării păcii în Europa și în lume. Tovarășul Nicolae Ceaușescu a înfățișat tabloul unui an de muncă intensă, cu realizări impresionante, cu sarcini mari în continuare, cu probleme dificile ce se cer soluționate. În același timp, a vorbit despre perspectivele luminoase pe care socialismul le deschide poporului român, perspective inseparabile de efortul individual și colectiv, de munca fiecăruia dintre noi și a tuturor cetățenilor patriei la un loc.

Am intrat în noul an cu optimismul pe care ni-l conferă marile realizări obținute pînă acum, și cu credința că putem obține noi biruințe, prin mobilizarea tuturor resurselor umane și materiale de care dispunem. Este o chemare la o înaltă responsabilitate față de destinul patriei.

Viitorul României socialiste, un viitor prosper, îl dorim realizat într-o lume a păcii. Pentru făurirea unei asemenea lumi a păcii, o lume din care să fie excluse războaiele, militărează cu consecvență partidul și statul nostru, președintele României, personalitate marcantă pe plan mondial, om politic și luptător revoluționar de înalt prestigiu.

În mesajul său de Anul nou, tovarășul Nicolae Ceaușescu evocă marile pericole ce pîndesc umanitatea în acest timp. Înarmarea, tensiunea, subdezvoltarea sint doar cîteva din problemele de actualitate care îngrijorează popoarele. 1981 s-a încheiat sub semnul tensiunilor. Povara încordării apăsătoare asupra relațiilor internaționale în ansamblul lor, și riscă să împingă spre situații pe care refuzăm să le acceptăm. Desigur, tensiunea este greu de disociat de competiția înarmărilor și de politica de forță, de agravarea situației dintre state și grupuri de state, de resuscitarea tentativelor imperialiste de reimpărțire a lumii în zone de dominație și sferă de influență. Agravarea situației mondiale pune în fața tuturor popoarelor semne de întrebare de maximă importanță. Esențial este să se acționeze înainte de a fi prea târziu. Este ideea fundamentală pe care o pune în relief tovarășul Nicolae Ceaușescu. Să se acționeze atît timp cît se mai poate face ceva, înainte de a se produce ireparabilul, înainte de a cădea bombe.

Situația este foarte dificilă, mai ales datorită arsenalelor care s-au aglomerat peste măsură și a focarelor de criză care s-au înmulțit îngrijorător. Dar cursul evenimentelor poate

cunoaște o schimbare pozitivă. Nu trăim în iluzii, nu credem că asemenea schimbări se pot produce miraculos, peste noapte, dar avem încredere în forța popoarelor, în capacitatea lor de a influența evoluția internațională. Dealtfel, una din lecțiile cele mai importante ale lui 1981 o constituie tocmai apariția unei mișcări populare, combative împotriva războiului și a armelor de distrugere în masă. Protestul opiniei publice care s-a făcut auzit pe continent a avut semnificația unui avertisment — popoarele nu vor și nici nu pot să tolereze aventura războiului.

În anul care abia a început, glasul popoarelor va trebui să se facă auzit cu putere, spre a asigura o evoluție în concordanță cu năzuințele pașnice ale celor ce populează planeta. Speranțele sint legate de simțul de responsabilitate al popoarelor față de propriul lor destin. „Acum, în pragul Noului An — arată tovarășul Nicolae Ceaușescu în Mesajul de Anul nou — ne adresăm încă o dată popoarelor Europei, popoarelor întregii lumi, să întărim solidaritatea și să intensificăm lupta pentru dezarmare, pentru apărarea dreptului fundamental al popoarelor la libertate, la viață, la pace! Fie ca anul 1982 să determine înseninarea vieții internaționale, între toate națiunile — condiție esențială a progresului economic-social al tuturor popoarelor, a apărării păcii mondiale!”

Tovarășul Nicolae Ceaușescu a exprimat în mesajul său voința României de a-și aduce, ca și pînă acum, o contribuție consistentă la promovarea dialogului constructiv, la căutarea soluțiilor pașnice pentru problemele complicate ale zilelor noastre, la ameliorarea climatului internațional. Spiritul constructiv, sub auspiciile căruia este promovată politica românească, este singurul care poate să asigure depășirea neîncrederii și tensiunii, relansarea destinderii, afirmarea dreptului fiecărui popor de a se dezvolta potrivit voinței sale, afirmarea dreptului fundamental al tuturor oamenilor — dreptul la viață, la pace. Inițiativele românești, multiplele programe pe care România le-a lansat în dezbaterile internaționale, dau răspunsuri la dilemele unei lumi neliniștite. Transpunerea lor în viață ar putea garanta umanității un viitor pașnic, ferit de ororile războiului.

Semnificația profundă a mesajului prezidențial este cea a încrederii în om, a voinței de pace, a speranței în propășirea umanității. Vocația pașnică a României socialiste este din nou confirmată într-o lume care a început un an nou confruntată cu nenumărate probleme și complicații. Mesajul pe care România îl adresează acestei lumi este un mesaj al speranței. O speranță care se bazează pe popoare, pe năzuința lor de a trăi în pace și libertate. O speranță care va triumfa împotriva tuturor vicisitudinilor. O speranță care este proprie umanității în ansamblul ei...

AL. PINTEA

Ochii și urechile lumii

Despre acest cer

Știu că natura nu are morală, nu are idei și nu face politică. Ea nu gîndește și nu vrea nimic. Oamenii îi pun pe seamă intenții, inteligență, nebulii. Ea n-are nimic omenesc, doar omul poate fi natural. Ea nu-i nici bună, nici crudă. Ea ignoră că e frumoasă sau urită. Ea nu produce metafore. Ideea de „natură moartă” nu-i aparține. Nu există „natură moartă” decît în mintea și ochiul omului muritor. Puterile naturii nu încep în adjectivele omului — un tai-fun, o cascadă sau tăcerea unui luminii nu au gramatică, dramă, măsură, durere. Supranaturalul e o vorbă. Natura nu vorbește. Ea nu va fi niciodată supranaturală.

Eu nu cred în supranatural. Nu sint mistic. Să zicem că sint un citadin înrăit — cum mă numesc mulți amici cu dispreț enervat, de cite ori nu le împărtășesc extazul admirativ în fața Niagarei sau al unui apus de soare pe Piscul Cînelui. Nu mă apăr. Nu mă simt vinovat. Între mine și ei stau doar niște vorbe. N-o să ne batem pe un adjectiv în Piscul Cînelui. N-o să polemizăm în mijlocul naturii. Eu, într-un luminii sau pe plaja de la Vama Veche, sar atent, printre ferigi și valuri. Ei nu tac, și li se pare că nu-s înrăiți și deci iubesc natura. Lipsa mea de adjective și exclamații le dă dreptul de a mă acuza că-s insensibil la un cîmp de maci. Multe acte de acuzare — redactate de neînraii, desigur — pornesc de la flagrantul delict al diferenței în exclamații. A tăcea atent — ca Sadoveanu, de pildă, la trecerea Bosforului — poate deveni o culpă. Știu și asta.

Adevăru-i că multe ore din viața le parcurg prin oraș cu nasul în fular, bărbia în piept și ochii în pămînt, ca să văd unde calc. Pot da impresia de citadin înrăit. Nu sint — cum zice Murgu — decît rău și asemenea. Tac înseninind răbdare — cum sună versul meu preferat din anul 1981. Dar întreg sfîrșitul de an și prima săptămîină a celui nou le-am petrecut sfînd, mergînd și privind, printre blocuri și macarale orașenești, cerul Bucureștiului. Era incredibil. Era supranatural. Era dumnezeiesc. Diminețile, răsăritul de soare avea ceva de primăvară. Lumina zilei era blîndă și bună în oglinzile casei. Stelele, noaptea, îmi însemnau tăcerea răbdării. M-am trezit întrebîndu-mă, tont și antropomorf, ce vrea acest cer de iunie, în ianuarie? Spre ce ne cheamă? De ce acest albastru de liniște? Cum îl voi plăti? De ce acest soare cum n-am mai cunoscut, de Anul nou, de cînd m-am născut, băiat de pe Dimbovița? De ce această tenacitate a seninului? Să nu însemne chiar nimic — așa cum o bănuiesc? Abia un citadin înrăit știe să întreb și să iubească un cer primăvaratic de iarnă, să se topească natural, ca gheața unui pîrîu sub un podeț, în tăcerea stelelor fără de viscol. De atîtea ori am zis că stăpînim natura, ca să ne lăsăm, măcar o dată, cînd ne învăluie un asemenea cer, stăpîniții de inconștiențele lui.

RADU COSAȘU

Axioma păcii

Dacă în domeniul matematicii o axiomă este un adevăr care nu mai trebuie demonstrat, în viața politică internațională se întîmplă, din păcate adesea, ca axiomele să treabă să fie demonstrate, îndelung și tenace, pentru a căpăta forma reconfortantă a adevărului. Un asemenea paradox s-a întretînit și se întretine cu asiduitate — conform unei formule devenite tradițională — de către o minoritate omnipotentă ce se autoinvestește cu dreptul de a vorbi în numele majorității și de a face istorie în numele omenirii. Despre ce fel de istorie este vorba nu mai comentăm acum. În orice caz în condițiile complexe ale lumii de azi, în condițiile în care circuitele politice și economice se întrepătrund, resursele vieții mondiale se află într-o continuă interdependență, iar reacțiile sint, întotdeauna, în lanț orice abordare a contenciosului contemporan trebuie să fie una de tip global, cu viziunea coerentă a ansamblului.

Printre multele și gravele probleme care macină dreptul la progres al umanității problema păcii este, desigur, cardinală. De la existența sau non-existența păcii începe sau se termină orice discuție logică despre soarta lumii. Deși starea de pace — ne referim la pacea reală, consolidată temeinic din punct de vedere politic și economic — este o premisă axiomatică a supraviețuirii, deși acest fapt este cunoscut și însușit la nivelul declarațiilor, pacea lumii continuă să fie precară, concepută conjunctural și consolidată pe cea mai teribilă și labilă formă — aceea a echilibrului terorii. Înainte ca pacea să nu mai existe teroarea s-a dezlăntuit în văzul lumii. Faptul că trăim cea mai periculoasă și, în plan politic cea mai instabilă perioadă de pace nu se datorează necunoașterii de către promotorii războiului a virtuților coexistenței și destinderii, ci a lipsei de interes a acestora față de existența unei reale securități, a mizei lor efective și unilaterale pe dividendele care rezultă din întretinerea și proliferarea stărilor de tensiune, a unui conflict conservat, pentru început, în fașă. Este vorba, nici mai mult, nici mai puțin de supralicitarea politicii de descurajare, a tentației primei lovituri, a ripostei graduale și a altor asemenea metode care dau expresie apetitului de a ține, nu numai psihologic, omenirea în șah. Pentru că este vorba nu de un șah la tabăra adversă, ci la adresa planetei în circumstanțele în care un război odată declanșat ar fi pentru cîteva minute limitat el urmînd să se dilate indubitabil la nivelul întregii planete.

Politica de război este emanația unor interese legate de producția de război, de transformare a hărții economice a lumii într-o piață pe care se pune mina prin război. Politica de război, în acest sfîrșit de veac, nu mai este însă o simplă, chiar dacă tragică desconsiderare a intereselor vitale a unor mase largi de oameni. Prin sofisticarea armelor și armamentelor, prin creșterea fantastică a puterii lor de șoc politica de război este azi un pericol care pune planeta noastră în fața riscului foarte apropiat de a fi făcută tîndări. Politica de război într-o lume a determinărilor reciproce acționează ca un bumerang. Cel care lovește primul va fi izbit de efectul propriilor sale decizii...

În asemenea circumstanțe toate valorile umanității, întregul potențial creator al omenirii sint puse într-o ecuație concepută sub genericul sfîrșitului.

Dreptul la pace este un drept la viață. Aceasta este o axiomă. Dar iată că trebuie demonstrată, impusă printr-un efort imens și concentrat, un efort care cere o statuare politică, o acțiune programatică efectivă, concretă.

Rezonanța programului de pace românesc, structura viabilă și aplicabilă a acestui program care reliefează, pregnant și memorabil, gîndirea și forța faptelor președintelui Nicolae Ceaușescu, derivă tocmai din capacitatea sa de a da un răspuns imediat și cuprinzător la imperativul și complexul dosar al dezarmării.

Într-o perioadă cheie a evoluției evenimentelor, cînd escalada înarmărilor a atins, în sine, pragul absurdului iar prin implicații pragul unui faliment economic și politic planetar, inițiativele tovarășului Nicolae Ceaușescu materializate în Apeluri politice de majoră substanță, în acțiuni desfășurate prestigios la scara largă a lumii într-o deschidere care refuză rațiunea echivocă a politicii de culise se constituie într-o supremă dovadă a umanismului militant al României, a voinței poporului român de a contribui activ și efectiv la marele șantier al păcii, singur șantier care asigură împlinirea materială și spirituală a omului.

Demersul de pace al președintelui Nicolae Ceaușescu, al țării noastre intră, dealtfel, într-o rezonanță distinctă cu propria noastră vocație de pace, a poporului român. Acest demers este expresia potențării, în condițiile vieții contemporane, a unui efort de pace multiseclar. Noi am fost, sintem și vom fi promotorii păcii pentru că întreaga filozofie și concepție a poporului român s-a calat și se calează pe idealul nobil al păcii.

Pacea înseamnă creație, înfăptuire, schimb de idei, speranță. Să ne amintim cuvintele lui George Enescu: „Pacea nu

va putea fi asigurată decît atunci cînd națiunile vor fi călăuzite de principiul de cinste, moralitate și sinceritate în raporturile lor cu celelalte națiuni. Arștii lumii sint niște apostoli ai păcii”.

Cu o forță de premoniție remarcabilă, Lucian Blaga scria în urmă cu peste 20 de ani în articolul: „Pace și creație”: „Trăim în vîrsta tehnicei cosmice cu inima amenințată de apocalipsul atomic. Avem totuși speranța că acest apocalips nu va avea loc. Stihiiții de astăzi pot căuta pacea numai din fierbinte, incandescentă dorință, și ca o izbîndă a zilei de miine. Mărturisesc că aș dori să văd o zi în care pămîntul să-și teasă pinza peste toate tancurile de pretutîndeni. Și aș dori să vină o zi în care rachetele, în loc de a purta virtual spectrul morții peste mări și continente, să apuce mai degrabă pe drumuri de azur ca vestitoare ale genului uman; să se ducă pe urmele închipuirii și să se întoarcă. Să se ducă și să se întoarcă pentru a ne povesti ce au văzut pe planeta Marte”.

Criticul și istoricul nostru literar Tudor Vianu nota în jurnalul său din 1958: „...Oamenii care muncesc au nevoie de pace, singurul climat favorabil creației; deci socialismul propune lumii pacea. Iubesc pacea atolicului meu, care nu este posibilă decît în pacea lumii întregi”.

Virulent și răspicat glăsuiește și George Călinescu după terminarea ultimului război mondial: „Noțiunea de dezintegrare a atomului mă înspăimîntă dacă e vorba să se dezintegreze prin ea civilizația. Gust sublimul și deci furtuna pe apă ca simplă imagine, însă o mare bombardată atomic care stropeste cerul cu vapoare nu-i un spectacol elegant. Ceea ce clocește savanții de pe emisfera occidentală în laboratoarele lor păzite cu sîrmă ghîmpată mi se pare de genul sinistru... Insinuațiilor de război, amenințărilor în limbaj defensiv, pregătirilor militare, în scopul penetrației din partea acelor forțe care trăiesc din exploatare, noi, intelectualii, exasperați de atîta endemică neliniște, sintem datori de a le opune un apăsător protest”.

Voința fermă de pace a poporului român, vitală și omogenă, consfințită prin acțiunea politică majoră a președintelui Nicolae Ceaușescu, capătă în această perioadă de efervescență campanie de refuz hotărît a înarmărilor, în primul rînd nucleare, dimensiunea semnificativă a unei opțiuni fundamentale. O opțiune care, prin întregul ei manifestare, demonstrează trecerea de la vorbe la fapte, de la deziderat la angajament, de la inițiativă la forța exemplară a finalizării efective în fața lumii întregi.

RADU BUDEANU

Lumea se amuză

după N.B.I. (R.D.G.)

Muzică și diplomație

Alăturarea acestor două noțiuni poate avea paradoxală la prima vedere. Apărta este însă înșelătoare. Corecția stringe-a dreptul dialectică, dintre muzică și diplomație a fost validată nici mai mult, nici mai puțin ce însuși forul mondial al lumii — Organizația Națiunilor Unite. O primă recunoaștere autorizată în est sens a formulat-o la 24 octombrie 78 secretarul general al Națiunilor Unite — Kurt Waldheim — în fața audienței ajite de frumusețe „Rapsodiei române” de George Enescu interpretată de Orchestra Simfonică Americană sub bateta dirijorului de origine română Sergiu Celibidache, la concertul festiv organizat în prilejul Zilei Națiunilor Unite în sala Adunării Generale a O.N.U. „Flacăra” nr. 44 din 2 noiembrie 1978 a intrat o relatare amănunțită despre desfășurarea amintitului concert.

Ideea exprimată de secretarul general Națiunilor Unite viza, în esență, necesitatea armonizării permanente și neobose a eforturilor statelor întru apărarea lorilor supreme și perene ale omenirii: cea, civilizația, progresul.

Creația muzicală a titanilor, oricare ar fi originea sau situarea lor geografică, este un îndemnul perpetuu spre împlinirea epului edificării unei lumi a păcii și armoniei, în care raporturile dintre state și națiuni s-ar armoniza în armonioasă țesătură guvernabilă interogabil de normele dreptului, stăruinței și echității, o lume care să stăvilească o adevărată „explozie” constructivă a spiritualității umane, pe măsura mandamentelor progresului, binelui și armoniei care, reunite, favorizează înțelegerea, exclud disconcordia și tensiunile cetățenești armonia și dialogul pașnic în sfera cooperării multilaterale și multiforme a națiunilor lumii.

Aceste gânduri au fost reiterate, cu toa-vigoarea, și în anul de grație 1981 — anul de crize și încordare, de mari greutăți, de profunde discordii și de multiple conflicte pe numeroase planuri, an de nori gri, investitori de furtuni. Cadrul diplomatic și muzical pentru reafirmarea omniunității statornice a umanității în favoarea păcii și înțelegerii l-au oferit concertele organizate la New York de O.N.U. cu prilejul Zilei Națiunilor Unite și al Zilei drepturilor omului. Factorii stimulatori ai acestor acțiuni și reflecții au fost: Orchestra simfonică din Mexico City, avind ca dirijor pe Fernando Lozano; celebrul violonist japonez orb Takayoshi Wanami; nu ai puțin celebra dansatoare indiană Sud-

harani Raghupathy și Ansamblul coregrafic irakian de artă folclorică, condus de Nour El-Din Jassim. Dar să procedăm pe rând.

Într-un an ca 1981 nu este o pură întâmplare că festivitățile artistice de la Națiunile Unite au debutat cu un fragment din „La forza del destino” de Giuseppe Verdi, urmat de „Tu che la vanità” de același compozitor din opera „Don Carlos”, în interpretarea magistrală a Renatei Scotto, originară din patria compozitorului și lansată de Teatrul „La Scala” din Milano. Această înzestrată soprana a delectat publicul și cu două bucăți semnate de Vincenzo Bellini, extrase din „Il Pirata” și intitulată, atât de sugestiv, „O s'io potessi... Col sorriso d'innocenza”. După audierea admirativă a ultimului titlu, o colegă șoptește: Poate fi oare abordată diplomația „Col sorriso d'innocenza”? Firește, nimeni nu a răspuns la această întrebare. Împreună cu Jan Vickers (Canada), Renata Scotto ne oferă „Già nella notte” din „Othello” de Verdi, după ce artistul canadian cântase singur două arii din „Samson” de G. F. Händel și din „Die Walküre” de Richard Wagner. Interpretarea ei a fost corectă și caldă, iar Jan Vickers a făcut și el dovada unei înalte profesionalități, accentuată de trăirea lirică adâncă a ariilor cântate și de atitudinea meditativă a actului interpretativ. Calitatea deosebită a orchestrei a cărei compoziție artistică mozicală reflectă diversitatea demografică a țării; grija de a asigura chiar și echilibrul virstelor și al sexelor în alcătuirea

orkestrei, disciplina perfectă a executiei au concurat din plin la generalizarea excelentei impresii lăuate de Orchestra Filarmonică de la Ciudad de México.

Adevăratele virtuți artistice ale merituosului ansamblu, originalul său mesaj de pace, înțelegere, armonie și speranță au devenit probe incontestabile în partea a doua a concertului, consacrat în exclusivitate muzicii mexicane, reprezentate prin ciclul „La noche de los mayas” de Silvestre Revueltas, ciclul compus în 1939, Exotismul melodiilor maya, tumultul, forța elementelor folclorice, fondul idilic, ritmurile obsedante ale ritualurilor precolumbice, care fac apel la imaginația ascultătorilor, identitatea muzicală atât de reliefată a întregului ciclu, exprimând însăși diversitatea etnică a poporului mexican, oferă imaginea unui alt Mexic decât cel cunoscut din istorie, filme și cîntece superpopularizate prin intermediul radioului și televiziunii. Picturalitatea muzicală stranie, dar extraordinară a ciclului reconfirmă adevărul atât de des ignorat că spiritualitatea și chiar diplomația unei națiuni nu pot fi înțelese în profunzime, sau în totalitate, dacă se face abstracție de un capitol atât de important al genului creator al poporului în cauză pe care ni-l înfățișează viața muzicală a țării cu melodiile, ritmurile și armoniile sale. Stilizarea personalizată a folclorului mexican, evidentă din plin în ciclul amintit, adaugă un spor de originalitate unei creații muzicale, care, deși era destinată inițial cinematografului, se constituie într-o

unitate organică ce forțează emoția artistică și admirația fără rezerve a tuturor melomanilor Națiunilor Unite.

Situată sub nivelul artistic al concertului dedicat Zilei Națiunilor Unite, manifestarea artistică consacrată Zilei drepturilor omului s-a impus, în plus, printr-o mai largă diversitate tematică, așa cum am arătat mai sus. Nu stă în intenția noastră să analizăm compozițiile lui Antonio Vivaldi, Johannes Brahms, Frédéric Chopin și Domenico Scarlatti, care au figurat în programul concertului. Vom nota însă faptul că prin vioara mânăstră a artistului japonez orb Takayoshi Wanami, mesajul Anului internațional al handicapților (1981) a recăpătat o strălucită confirmare prin proba atât de convingătoare a adevărului simplu, dar prea adesea contestat, că talentul artistic autentic nu este monopolul exclusiv al persoanelor perfect valabile pe plan fizic. Vivaldi și Brahms și-au găsit în artistul japonez o impresiionantă voce spre lume, pe măsura genului creației lor.

O altă revelație a aceleiași serii au fost dansurile clasice în bene interpretate de Sudharani Raghupathy, pe care am putea-o caracteriza, pe scurt, prin calificarea că pare a fi o Nadia Comăneci a baletului indian. Primul ei dans este o invocatie de statornicire a păcii pe pământ. Dansul îndeamnă — însuși programul oficial ne-o confirmă — la acțiuni concrete pentru ca fericirea să domnească în lume; el cere abandonarea urii și neîncrederii, renunțarea la gândurile de război, evitarea oricărui vărsări de sânge, iar aceasta în numele „Păcii, Păcii, Păcii”, sau, pe limba originalului „Om Shanti Shanti Shanti”.

Vitalitatea, forța, dinamismul, vibrarea sinceră a numerelor oferite de „The Iraqi National Troupe for Folkloric Art” vin să ateste că dezvoltarea spirituală, în condiții de pace, este un obiectiv spre care Națiunile Unite nu trebuie doar să tindă, ci sint chemate să imprimă acțiunilor destinate împlinirii acestei finalități tot ceea ce efortul uman organizat poate produce mai nobil, mai generos, mai constructiv în favoarea bunului suprem al omenirii și al omului — pacea lumii.

Lingă un impozant podium de la care s-au rostit, se pronunță și se vor auzi în continuare cascadele discursurilor guvernamentale în favoarea păcii, muzica își revarsă, cu toată intensitatea, forța ei de iradiere estetică pașnică, nenucleară, dar infinit superioară agresivității atomice, chiar și verbale prin dimensiunea profund umană care o străbate, prin apoteozarea destinatarului ei prim și ultim — Omul — prin mesajul ei de pace armonizată prin eforturile conjugate ale tuturor, prin îndemnul atât de pătrunzător și de patetic la înțelegere și cooperare. Care va fi gradul de sensibilitate a diplomației în fața unor atare imperative ne-o vor spune anii, ne-o vor confirma-o popoarele și ne-o vor immortaliza cronicarii viitorului.

IOAN VOICU

New York, decembrie 1981

Mondo umano?

În doi ochi

Prin forța împrejurărilor, am citit, în-un anumit timp, destule știri cu caracter de așa-zis fapt divers care: se referă la cei ce uitaseră într-o stație de metrou, la New York, o cutie cu pitoni; rețeaua despre evadarea nonșalantă a lui Sirhan Sirhan (asasinul lui Robert Kennedy) din una dintre cele mai sofisticate chisori americane; povesteau despre caladarea de pe Kilimandjaro dar de tre nevăzători, ceea ce dădea o dimensiune absolut neobișnuită lucrului; anunțu că un locuitor din așezarea engleză King's Lynn a găsit atât de comică o emișină T.V. încât a ris 25 de minute la rînd a murit (la propriu) de ris; contabilii u victimele printre „oamenii pânjenii” re, trimestrial, semestrial sau anual escaladează, fără succes, „Empire State Building”, pină la 380 metri înălțime; se minunau că un costum de safin purtat de celebra actriță Marilyn Monroe într-un film s-a vîndut licitație cu fix 836 dolari; subliniau că tuși greșele cardiace inaugurate de celebrul, azi, Chris Barnard sint încă în semnul întrebării; reluau concluzia unor psihologi francezi potrivit căroro nului îi este cel mai greu să pronunțe aceste cuvinte: „nu am dreptate”; rectificau numărul victimelor înregistrate în urma atacurilor cu bombe nucleare din 1945, respectiv, 9 august 1945; dădeau lux amănunte asupra păcălelii ce s-a tras nui scriitor american privind așa-zisa existență pe fundul Oceanului Atlantic în dreptul țărmurilor nord-americane a unor piramide foarte asemănătoare celor egiptene; avansau ideea unui Pearl Harbor, dar atomic; atenționau la timp asupra ierarhiilor intervenite în lista celor

mai scumpe orașe de pe glob; consemnau recordul realizat într-un foarte scurt interval de timp, la New York, de Cartea despre nimic (200 pagini complet goale) vîndută în opt zile în 115 000 exemplare; fulgerau telexurile șocate de o nouă deturnare a unui avion de mare capacitate și de posibilele implicații ale actului; se amuzau copios pe seama ingeniozității unui ziarist francez care, studiind felurile de mîncare preferate de celebrul comisar Maigret (eroul lui Georges Simenon) a alcătuit o reușită carte de bucate; se îngrozeau aflînd că dintr-un depozit de muniții al armatei americane au fost furate arme dintre cele mai complicate; făceau publică interdicția din testament a lui Fred Astaire de a se turna un film despre viața lui după ce va muri; se revoltau în fața revoltei femellor că taifunurile poartă numai nume feminine.

Și cite știri de acest fel, de alt fel, de cu totul alt fel decît cele cuprinse pină aici n-am mai citit. Dar una, precum cea de mai jos, nu mi-am închipuit că voi parcurge vreodată: „Un șomer argentinian de 29 de ani a anunțat că este gata să-și vîndă unul sau chiar ambii ochi pentru a cumpăra hrană nevastă însărcinată și celor doi copii, Victor Manuel Rodriguez, fără serviciu de trei luni, a fost succesiv brutal, ajutor de bucătar, instalator și agent de securitate într-o societate de paznici. El a explicat presei argentinienne că a luat decizia intrucît este plin de datorii, fără slujbă, tocmai cînd așteaptă al treilea copil și că nu mai poate suporta. Ziarul Diario Popular amintește că țara numără 1,6 milioane șomeri din 11 milioane de persoane active și notează că în Argentina acest fel de situații provocate de disperare se produc zilnic”.

Acum, cînd scriu aceste rânduri, nu știu cum își putea vinde ochii și nici dacă Rodriguez a găsit cumpărător pentru lumina ochilor săi secați de neputință.

DUMITRU CONSTANTIN

O certă reușită publicistică

Numărul special de Anul nou al revistei „Lumea” constituie, atât prin conținutul său cit și prin prezentare, o certă reușită publicistică. După cum era și firesc într-un număr cu caracter bilanțier, accentul este pus pe evidențierea creșterii continue a prestigiului țării noastre în lume, datorită acțiunilor și inițiativelor românești, activității neobosite a președintelui României, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în slujba păcii și progresului în lume.

Un loc aparte între materialele grupate sub genericul „CEAUȘESCU—ROMÂNIA — strălucite inițiative pentru pacea și progresul umanității” — îl ocupă excelentul articol „Un an de bogată activitate internațională a României socialiste”

datorat tovarășului Ștefan A. Andrei, ministrul afacerilor externe. Evidențind acțiunile românești pe plan internațional, articolul expune poziția României în principalele probleme ale vieții internaționale contemporane. Relațiile internaționale ale țării noastre, scrie autorul, s-au remarcat atât prin amplitudine, cit și prin calitate, evidențind concret atașamentul statornic și acțiunea fermă a României pentru o colaborare largă între state în vederea soluționării juste a problemelor vitale ale contemporaneității, pentru o concurență pe baza deplinei egalități în drepturi, a respectării independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne și avantajului reciproc, renunțării la forță și la amenințarea cu forță, respectării dreptului fiecărui popor de a-și făuri viața în mod liber, fără nici un amestec din afară. „Făuritor și promotor al întregii politici a țării noastre — se spune în articol —, președintele Republicii Socialiste România, tovarășul Nicolae Ceaușescu, personalitate politică eminentă a vieții contemporane, cu un remarcabil prestigiu și înaltă prețuire în inimile și conștiința popoarelor, a imprimat relațiilor externe și activității noastre pe plan internațional un rol mereu activ, dinamic și principal, a asigurat prezența și acțiunea statului nostru pe toate sântierele păcii, securității, soluționării stărilor de război, rezolvenței problemelor cardinale ale contemporaneității”.

Sub titlul „Tovarășei ELENA CEAUȘESCU — înalt omagiu adus activității științifice, puse în slujba păcii și progresului”, numărul de Anul nou al revistei „Lumea” informează despre ceremonia în cadrul căreia binecunoscutului militant politic, eminent om de știință, savant de renume mondial, tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu, prim viceprim-ministru al Guvernului Republicii Socialiste România, președintele Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie, i-au fost înmănată Diploma de membru titular al Academiei Europene de Științe, Arte și Litere și membru al Comitetului de Onoare al Academiei, precum și Insigna de aur a Academiei.

ION CODRU

Șansa filosofilor, astăzi - crearea omului nou!

De multe ori am avut privilegiul de a discuta, aici în redacția revistei „Flacăra”, cu dr. Ion Strole, profesor la catedra de filosofie a Universității București. Ne-am hotărât, într-o astfel de dimineață, să consemnăm discuția noastră; plină de amintiri ale distinsului profesor, plină de semnificații majore.

Nu țin să-mi infrumusețez biografia, spunind că din cea mai fragedă copilărie am fost atras de abstracțiunea ideilor. Dar pot mărturisi că disciplina muncii, fără de care mai târziu nu aș fi putut să îmi dedic toate forțele acestei științe, am învățat-o de la părinți - agricultori în satul Ariciu, din județul Brăila. Sint singurul lor copil care a mers la învățătură și a urcat treptele ei, până aici, până la greaua și nobila treaptă a unui dascăl de universitate. Părinții erau mai disciplinați decât înseși legile naturii. Dacă n-ar fi fost așa, din neam în neam, ar fi devenit vânători, nu agricultori... Copil fiind nu simțeam constrîngerile muncii: atunci nu știam, dar acum știu, făceam știință aplicată. N-ar fi lipsit de interes ca aceia care concep manuale de agricultură să revadă manualele vechi, începînd de prin anii '35. Pentru că, în afară de ceea ce vedeam în familia noastră de muncitori cu palmele, cu sapa, cu plugul, aplicam - împreună cu un frate mai mare - tot ceea ce învățăm în școala primară!, în orele de agricultură. Practic nu era disciplină care să nu-mi placă, dar - încă de atunci - mă pasionau istoria și disciplinele legate de biologie.

Ați putea spune că limba română a fost pentru dumneavoastră o „materie” care trebuia parcursă - vreau să spun - preluată din manual?

Despre limba română ar trebui vorbit aparte. Pătrundea prin chiar viața pe care o duceam. Știam toate baladele pe de rost. Satul de unde mă trag avea o particularitate: la origine, cei mai mulți locuitori ai săi fuseseră ciobani care descindeau din munții Buzăului. Bunicii dinspre tată provenea din Săcele. Aduseseră nu numai o străveche zestre de însușiri, dar și o mare bogăție de folclor. Astfel limba română trăia prin noi, prin părinți, bunici, venea de departe, o duceam spre mai departe.

Dar mai exista și filosofia. Cînd ați descoperit-o?

În 1945 mi-au căzut în mină primele cărți de filosofie: „Originea familiei, a proprietății private și a statului” și „Materialism și empiriocriticism”. Imi amintesc, una dintre acestea două imi fusese dată ca premiu școlar.

Puteți spune că ați luat contact direct cu operele majore ale materialismului dialectic.

Citeam mult, citeam - fără a mă lăuda cu o riguroasă selecție a lecturilor, la acea vîrstă - tot ce-mi cădea în mină. Au urmat „Anti Düring”, „Dialectica naturii”, „Capitalul”. Doi mari dialecticieni - prin formulările lor inedite pe linia descoperirii legilor cu valoare universală - m-au ajutat să descopăr tocmai aceste legi: Engels și Lenin.

A urmat o perioadă cînd marea literatură, pentru mine marea literatură este cea a adevărului, se găsea din belșug în bibliotecile care scăpaseră încă neepurate. Există o listă, un volum imens, și am avut norocul să-mi cadă în mină acest volum în care se înșiruiau titlurile cărților interzise. Ei, bine, un mai valoros îndreptar nici dacă aș fi vrut nu aș fi aflat... Vedeți? O valoare pozitivă există și în rău...

Amintisem, la începutul convorbirii, despre disciplina omului care se dedică

muncii, unei munci, oricărei munci, dar care devine supremul scop al vieții sale. Sinteți un disciplinat, un organizat?

Privit exterior par un om împrăștiat. După unii! Pentru mine organizarea înseamnă o împărțire a timpului în raport cu problemele pe care le am de rezolvat. O adevărată a mijloacelor la scop. O permanentă adevărată. Una este planificarea de dinainte de a trece la lucru, alta

este situația cînd lucrezi. Atîtea mijloace se spulberă, atunci trebuie să-ți faci altele - dacă nu ai o viziune largă asupra realității riști să pierzi totul!

Înțeleg din ce ne-ați spus, că aici trebuie să insiste excelentul for care pentru oricine e școala: în procesul infinitesimal al disciplinării interioare, nu exterioare... doar!

Atît de puternică a fost amprenta dată de școală încît sensul pe care-l dădeau legile istoriei mă făceau să văd caracterul accidental al multor dificultăți care păreau a avea caracter de lege. Nici un fapt din acesta - văzut din interior, cu spiritul organizat, disciplinat și apt de a decanta, nu avea act de permanență. Permanență înseamnă afirmarea valorii prin muncă individuală.

Credeți că o minte speculativă păcătuiește prin lipsa rigorii?

Este un fapt știut, despre mine se spune că aș fi o minte speculativă. Speculațiile - în sensul bun - înseamnă depășirea a ceea ce par a li se spune fapte particulare. O minte speculativă sau o minte căutătoare? Iubesc deci faptele pozitive, dar nu sînt un adept al atitudinii pozitiviste - care în fond este opoziția împotriva temerii de ceea ce este autentic-general în lume și în cunoaștere. Teama de care vă vorbeam duce la moartea spiritului.

Care vi se pare prima victorie a dumneavoastră, în filosofie, pentru filosofie?

Student fiind participam la cercurile studențești, științifice. Am ținut o comunicare, împreună cu un coleg, asupra filosofiei lui Conta! În 1954, cînd Vasile Conta nu figura printre filosofii admisiți, ci proserși. Despre Conta scrisese în '49 Ralea, dar și Lucrețiu Pătrășcanu - cel din urmă nu putea fi citat...

Destinele tinerilor se conturează încă de pe băncile amfiteatrelor. Disciplina pe care ei pot să o învețe, pe care eu pot să le-o insuflu, este aceea rezultată din frecventarea operelor de virf.

Vă impuneți un program? Impuneți altora un program?

Natura disciplinei mă constrînge tocmai ca să fiu liber. În acest sens, fiecărui om i se poate aplica această noțiune a disciplinei.

Mi se pare fascinant să operăm - în discuția noastră - cu cele mai abstracte noțiuni în scopul de a căuta soluții pentru cele mai concrete probleme ale zilelor noastre. Iar mie permiteți-mi să cred că cea mai concretă problemă a zilelor noastre este conștiința omului.

Filosofia, spiritul gândirii filosofice mă ajută să mă apropiez de cele mai variate și diverse aspecte din viața socială. Filosofia trebuie să aibă un rol decisiv în formarea conștiinței oamenilor, dar cu o condiție: ca ea, la rîndul ei, filosofia, să-și revadă în permanență sensurile conceptelor. Din experiența mea - am lucrat ani de zile cu studenții din științele naturii și fizică - pot afirma, fără plăcere, că liceul este încă tributari în predarea fizicii clasice, chiar dacă se predă și partea nouă din fizica modernă. Cînd tinerii încep să treacă la însușirea conceptelor noi apare un fel de criză care reface - într-un fel - „criza fizicii” de la începutul secolului nostru. Am constatat că însușirea de către ei a dialecticii materialiste din perspectivă epistemologică îi ajută să depășească această criză și să înțeleagă unitatea în diversitate a fizicii, a conceptelor ei. La Congresul de istorie a științei de la București din 1981 am ținut, împreună cu profesorul Ion Dima, o comunicare intitulată „Raportul dintre universalii epistemologice platoniciene și atomii filosofiei democritiene în constituirea conceptelor fundamentale ale fizicii”. La facultatea de fizică din București sînt mulți profesori care au preocupări de filosofie generală și de epistemologie, în special. Lucrări pe această temă există: mai vechi, ale lui Ștefan Țițeica, acum lucrarea foarte interesantă a rectorului Universității, Ioan Ioviș Popescu, asupra creativității. Lucrarea pornește de la opera lui Ștefan Odobleja... Este, repet, o lucrare deosebită. În ceea ce mă privește am extins epistemologie conceptul de informație la scara universalului - dincolo de domeniul biologiei.

Vă rog să îmi vorbiți despre omul universal. Despre ceea ce a reușit să fie Leonardo da Vinci, despre ceea ce tindem noi, astăzi, a fi, despre frumusețea acestui tip de om, care tinde să cunoască bine lucrul lui, munca lui, dar să cuprîndă, într-o viață, întreaga creație a firii. Chiar să anticipeze, să creeze, astăzi, miinele, un miine de excepție.

Ideea omului universal, abstract conceput - după mine - nu-și mai are locul acum, cînd disciplinele proliferază, adevărat, dar această proliferare e guvernată de dialectica unitului și a multiplului. Sigur - universalul, prin chiar relația sa cu opusul său - multiplul: multiplul nu este un dat - ci un permanent construit, deci **CONSTITUIT**. Cum știința, cunoașterea nu există în afara universalului, și cum știința există și astăzi, și încă dezvoltată cum niciodată n-a fost, și cum ea e făcută de oamenii vremii noastre, prin chiar aceasta este descoperit omul universal. Altfel spus: omul universal este o **REALITATE** în chiar realitatea cunoașterii științifice și a legilor ei.

Există o stare de legătură, a existat din cele mai bătrîne timpuri, a gândirii poporului nostru cu marea gîndire a lumii.

Vocația universalistă a filosofiei noastre o găsim în tot ceea ce avem noi scris. De la cronicari, prin Cantemir, Eminescu - filosof, se uită - Conta, Maloirescu, Blaga, Petrovici, D.D. Roșca, ș.a., ș.a.

Revin la minunata sansă - și a filosofiei - de a forma omul, de a transforma omul. Omul care trebuie transformat!

Universalul este izvorit din cunoașterea multiplicității și particularului! De aceea la afirmarea universalului participă și fizicianul, și biologul, și filosoful, și artistul. Grantțele dintre discipline - știm astăzi - sînt mobile. A forma un om cu toată bogăția lui înseamnă a-l forma pe măsura universalului timpului său, adică al cunoașterii prin care el - omul - construiește. Nu, nu un dresaj! Pentru că s-ar anula participarea sa la propria-i făurire. Dacă un om nu este produsul propriilor sale decizii și fapte - el nu este o personalitate, ci un executant nerfător al epocii... Și, împărțindu-vă din experiența de la catedră, vă pot spune că am folosit și folosesc dialogul. În 1965 un student - la examen - m-a întrebant dacă ar putea să-l critice pe Marx. Eu i-am răspuns: „Da, poți!” Important mi s-a năruit faptul că studentul văzuse, în modul de a prezenta materialismul dialectic, dialectica! Studentul era Adrian Păunescu. Putem crea în dialectică așa cum creăm în artă. Studenții din acel an, cu care mă mindresc, sînt astăzi cercetători de prestigiu, scriitori de primă linie: Nichita Stănescu, Ioan Alexandru, Constanța Buzea, Adrian Păunescu, străluciți în diferite domenii. Așadar, am avut studenți care sînt ei înșiși, astăzi, factori de cultură.

Ce faceți pentru cei care nu studiază filosofia, pentru cei care nu pot avea acces direct la cursurile dumneavoastră, pentru tinerii de cele mai diverse vîrste și profesii care vor să cunoască tot mai mult, tot mai adînc lumea!

Una din greseliile capitale care se fac se operează indistinct cu ideea de „om simplu”. În primul rînd omul simplu are o istorie, iar omul de azi, de la noi, nu mai este chiar atît de simplu. Generațiile mai tinere operează cu alt orizont de cunoaștere și de informație. Dacă vrem să ne adresăm oamenilor - în propagarea valorilor culturale în general și a celor filosofice în special - trebuie să vorbim nu simplu, ci complex! Cei care simplifică omul sînt ei înșiși simpliști... Multe prezentări pe care le dau pentru înțelesul altora reprezintă, în fapt, doar nivelul pină la care ei s-au putut ridica la înțelegerea lor.

Să insistăm puțin asupra ideii de la început, asupra rolului formativ al școlii. Formează școala tinerii cu adevărat pregătiți pentru ceea ce trebuie să trăiască, pentru ceea ce trebuie să dea, pentru o viață complexă, și completă?

Convingerea mea este că modul cum se predă filosofia în școala noastră de astăzi trebuie analizat cu toată temeinicia. Pentru a-l îmbunătăți, pentru a-l pune în acord cu celelalte discipline pe care ei studiază eșevii în școală.

Spiritualizarea omului, să nu ne temem de cuvintele frumoase, ridicarea sa pe o mai înaltă treaptă de sensibilitate, de înțelegere, iată o cauză nobilă. O susțineți? Cum?

Marx vorbește despre „caracterul din ce în ce mai teoretic al simțurilor” or - aceasta arată că, de fapt, nu putem forma un om nou decît în măsura în care simțurile sale și conștiința sa comunică cu nivelurile cele mai înalte pe care le atinge conștiința. Adică cu conceptele teoretice generale. O disciplină a minții nu se poate căpăta decît gîndind dialectica - din unghiul său, fiecare - „gîndind înalt”, cum spune Hegel. Am parcurs, în vreo 25 de ani, în lung și în lat - în amfiteatre, cluburi, am făcut sute de expuneri, tocmai în acest scop. Am făcut cu plăcere drumul spre oameni. Muncitori, elevi, studenți, ingineri, iată, oameni cărora le-am oferit contactul direct cu ideile. Se spune că aș fi un filosof itinerant.

Nici nu poate fi un nume mai frumos, dat unui filosof!

PIA OLARU

Flacăra. Redacția: București, Piața Sîntei 1, căsuța poștală 3312, cod 71341. Telefoane: 17 60 10, 17 60 20. Interloare: Secția social-politică și științifico-economică (Nicolae Grigore-Mărășanu, Dumitru Eliade, Lionel Nițescu, Liviu Timbus, Horia Pătrașcu, I. D. Goia, Adrian Dohotaru) - 14 57, 25 66; Secția cultură-învățămînt (Ilie Purcaru, Victor Niță, George Arion, Cornelia Barbu, Dorin Gherghinescu, Mihai Pelin) - 26 00, 25 60; Secția scrisori, probleme cetățenești (Răzvan Bărbulescu, Mihai Stănescu, Cici Iordache, Mărgo Nedelea, Mircea Bunec, Georgeta Ștefănescu, Emanuel Valeriu) - 25 58, 21 30; Secția reportaj, urgențe, cronici, sport, secretariat, foto (Ovidiu Ioanițoia, Dan Birlădeanu, Tudor Octavian, Constantin Balaciu, Dumitru Graur, Oprea Georgescu, Gheorghe Amuza, George Cușnăreanu, Elena Gheorghiță, Aurel Mihailopol, Vasile Măneacan, Olimpia Olaru, Mihai Pinzaru, Victor Socaciu) - 17 63 16, 14 57, 25 59, 21 23, 25 69, 25 42; Secretar responsabil de redacție - Nicolae CRISTACHE - 18 48 75, 17 60 10 interior 25 50; Redactor șef adjunct - Nicolae ARSENIE - 18 48 05, 17 60 10 interior 21 28; Redactor șef - 17 60 10 interior 20 02. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Sîntei”. Cititorii din străinătate se pot abona adresîndu-se la ILEXIM - Departamentul Export Import Presă, P.O. BOX 136-137, telex 11126, București, strada 13 Decembrie.

Redactor-șef: ADRIAN PĂUNESCU